ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

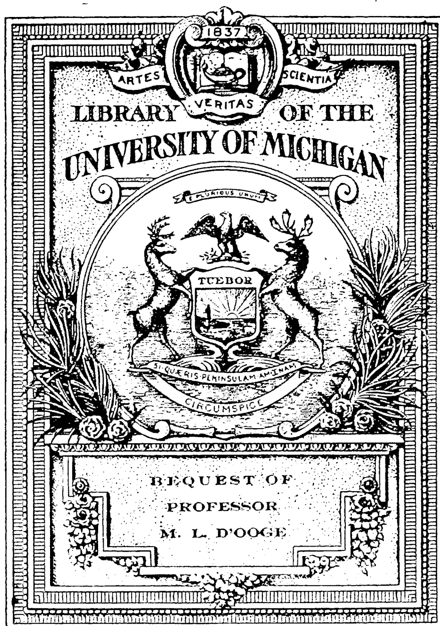
Ο ΚΥΡ ΣΙΜΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ 11

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1900

ΣΥ ΩΝ

Ἄρ ... ίων».
Σκοπὸ ... τῆς δη-
μοσιεύ ... ιτων τὸ
ἔνομα
Ἄρ ... ἐκλεγό-
μενον ... ι πλειο-
νοψηφί
Ἄρ ... μελῶν,
ἐκλεγο ... οὗ ἢ καὶ
τῶν ἐτ ... γλῶσσα
αὐτῶν ... τῆς ἀρ-
χαϊζούσης καὶ τῆς λεγομένης δημώδους.

Ἄρθρον 6ον. Τῆς ἐκδόσεως καὶ διαδόσεως τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Συλλόγου ἐπιμελεῖται τὸ Συμβούλιον, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου διανομῆς αὐτῶν.

Ἄρθρον 10ον. Οἱ Ἑταῖροι, προτεινόμενοι ὑπὸ ἑνὸς τῶν συμβούλων καὶ γινόμενοι δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, συνεισφέρουσιν ἐτησίως ἀνὰ Δρ. 20, εἴτε ἐφάπαξ Δρ. 300. Λαμβάνουσι δὲ ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον παντὸς δημοσιεύματος τοῦ Συλλόγου.

Ἄρθρον 11ον Ἀναγράφονται ὡς δωρηταὶ οἱ καταβάλλοντες Δραχμὰς τοὐλάχιστον ἑκατόν, εἴτε ὡς εἰσφορὰν εἰς τὸν Σύλλογον, εἴτε πρὸς ἀγορὰν ἀντιτύπων ἐκ τῶν δημοσιευμάτων αὐτοῦ ἐπὶ σκοπῷ δωρεὰν διαδόσεως αὐτῶν, ἐνεργουμένης ὑπὸ τοῦ Συλλόγου. Ἀναγράφονται δὲ ὡς εὐεργέται οἱ καταβάλλοντες Δραχμὰς τοὐλάχιστον ἑξακοσίας. Οἱ εὐεργέται εἰσὶν αὐτοδικαίως ἑταῖροι.

Ἄρθρον 12ον. Εὐεργέται δύνανται ν' ἀνακηρυχθῶσιν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου οἱ καὶ ἄλλως παρασχόντες μεγάλας ὑπηρεσίας τῷ Συλλόγῳ.

Ἄρθρον 13ον. Συνέλευσις τῶν ἑταίρων καλεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἅπαξ μὲν τοῦ ἔτους εἰς τακτικὴν συνεδρίαν κατὰ μῆνα Ἰανουάριον, ἐκτάκτως δὲ ὁσάκις ἀποφασίσῃ τὸ Συμβούλιον.

Ἄρθρον 16ον. Ἡ σφραγὶς τοῦ Συλλόγου φέρει ἐν κύκλῳ τὸ ὄνομα τοῦ Συλλόγου, ἐν μέσῳ δὲ ἀνοικτὸν βιβλίον.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ὁ Σύλλογος ἐκδίδει περιοδικῶς κατὰ μῆνα ἓν βιβλίον, ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων 80—100.

Τὰ βιβλία τοῦ Συλλόγου εἶναι ὁμοιόμορφα καὶ φέρουσιν αὔξοντα ἀριθμὸν τῆς ἐκδόσεώς των.

Ἡ τιμὴ ἑκάστου βιβλίου κατὰ τὸ ἔτος 1900 εἶναι διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν λεπτὰ 30 καὶ διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν 30 ἑκατοστὰ τοῦ χρ. φράγκου. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰανουαρίου 1901 ἡ τιμὴ ὡρίσθη εἰς λεπτὰ 40 διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ 40 ἑκατοστὰ τοῦ χρ. φράγκου διὰ τὸ Ἐξωτερικόν.

Τὸ γραφεῖον τοῦ Συλλόγου ἐπιβαρύνεται διὰ τῶν ταχυδρομικῶν ἐξόδων τῶν βιβλίων ὅσα ἀποστέλλει ἀπ' εὐθείας.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι τὴν ἐτησίαν σειρὰν τοῦ 1900, ἀποτελουμένην ἐκ 12 βιβλίων, δύνανται νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταί, προπληρώνοντες ὡς ἐτησίαν συνδρομὴν δραχμὰς 3 διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ φρ. χρ. 3 διὰ τὸ Ἐξωτερικόν· ἀπὸ δὲ τῆς 1η Ἰανουαρίου 1901 δραχμὰς 4 διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ φρ. χρ. 4 διὰ τὸ Ἐξωτερικόν.

Αἱ ἐτήσιαι συνδρομαὶ ἀρχίζουσι πάντοτε ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, οἱ δὲ ἐγγραφόμενοι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους λαμβάνουσι καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ ἔτους προεκδοθέντα βιβλία.

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὸ Γραφεῖον τοῦ Συλλόγου εἰς Ἀθήνας, ἢ προπληρώνονται εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ὁριζομένους ἀντιπροσώπους.

Αἴτησις πρὸς ἐγγραφὴν συνδρομῆς μὴ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀναλόγου ἀντιτίμου δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει.

Οἱ ἀλλάσσοντες διεύθυνσιν συνδρομηταὶ ὀφείλουσι νὰ καθιστῶσι τοῦτο ἐγκαίρως γνωστὸν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Συλλόγου (4 ὁδὸς Πιναχωτῶν), συναποστέλλοντες λεπτὰ 20 διὰ γραμματοσήμου πρὸς ἐκτύπωσιν νέας ἐπιγραφῆς.

Ὁ Σύλλογος οὐδεμίαν εὐθύνην ἀναλαμβάνει διὰ τὴν ἀπώλειαν βιβλίων ἕνεκεν ἀλλαγῆς διευθύνσεως μὴ ἀνακοινωθείσης ἐγκαίρως.

Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δύνανται νὰ καταβάλλωσι τὰς συνδρομὰς αὐτῶν εἰς τοὺς κατὰ τόπους ταμίας τοῦ Κράτους ἢ τὰ ὑποκαταστήματα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΙΣ

Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου βιβλίου δημοσιεύονται καταχωρίσεις ἐπὶ πληρωμῇ.
Ἡ τιμὴ αὐτῶν εἶναι:

Διὰ μίαν σελίδα	ἅπαξ δρ. 25 δωδεκάκις δρ. 250	Δι' ἡμίσειαν σελίδα	ἅπαξ δρ. 15 δωδεκάκις δρ. 150

Πᾶσα αἴτησις πρὸς καταχώρισιν ἀπευθύνεται εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Συλλόγου.

Ο
ΚΥΡ ΣΙΜΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ

Κας Α. Ο.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1900

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΡΙΘ. 11. — ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1900

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΡΑΦΤΑΝΗ-ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι παράφρασις μᾶλλον ἢ μετάφρασις, — καὶ παράφρασις μάλιστα κατ' ἐκλογήν, — ἐκ συγγράμματος Γαλλικοῦ ἐπιγραφομένου Simon de Nantua, ὑπὸ τοῦ Laurent de Jussieu. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, δημοσιευθὲν πρὸ ἐτῶν, ἔγεινε δημοτικώτατον εἰς Γαλλίαν. Μυριάδες ἀντιτύπων του ἐκυκλοφόρησαν ἔκτοτε, ἐβραβεύθη δὲ καὶ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς 'Ακαδημίας καὶ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς «Ἑταιρείας τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως», ὡς καταλληλότατον διὰ τοὺς κατοίκους καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν ἀγρῶν καὶ διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων. Ὡς τοιοῦτο τὸ υἱοθέτησεν ὑπὸ τὴν παροῦσαν ἑλληνικὴν μορφήν του ὁ Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων.

Ο ΚΥΡ ΣΙΜΟΣ

Α'

Ὁ πάππος μου ἀνέφερε συχνὰ τὴν παροιμίαν «Πέτρα ποῦ κυλᾷ μαλλὶ δὲν πιάνει». Ἡ παροιμία σημαίνει ὅτι δὲν πλουτίζει κανεὶς ἂν ἀλλάζῃ αἰωνίως τόπον καὶ γυρίζῃ τὸν κόσμον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ κὺρ Σῖμος δὲν κατώρθωσε νὰ πλουτήσῃ. Ἐγύριζεν ἀπὸ ἐπαρχίαν εἰς ἐπαρχίαν καὶ ἐταξείδευεν ἀπὸ πανήγυριν εἰς πανήγυριν, μὲ τὸ ἄλογόν του φορτωμένον δύο μεγάλα κιβώτια γεμᾶτα πραγματείας· καὶ δὲν ἐκέρδησε μὲ τὴν τέχνην του πολλὰ χρήματα, ἀπέκτησεν ὅμως πεῖραν πολλήν, διότι μετεχειρίζετο τὰ μάτια του καὶ τὰ αὐτιά του καὶ εἶδε πολλὰ μέρη, ἐγνώρισε πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἤκουσε πολλὰ πράγματα.

Τὸ μνημονικόν του ἦτο ἐξαίρετον, ὥστε δὲν ἐλησμόνει τίποτε, εἶχε δὲ ὀρθὴν κρίσιν καὶ σωστὰ μυαλά, καὶ διὰ τοῦτο ὅσοι τὸν ἐγνώριζαν ἤθελαν νὰ τὸν συμβουλεύωνται· ὁ δὲ κὺρ Σῖμος ἔδιδεν εὐχαρίστως συμ-

βουλάς, καὶ τοῦ ἤρεσκε μάλιστα νὰ ὁμιλῇ· ἡ πολυλογία του ὅμως δὲν ἔβλαπτεν ὅσους τὸν ἤκουαν. Καὶ τοῦτο ὄχι μόνον διότι ὅταν ἀκούῃ κανεὶς χρησιμοποιεῖ τὸν καιρόν του καλλίτερα ἀπὸ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ κὺρ Σῖμος ἔλεγε πάντοτε ὀρθὰ πράγματα καὶ φρόνιμα, ὥστε ὠφελεῖτο κανεὶς νὰ τὸν ἀκούῃ.

Δὲν ἔγεινε πλούσιος ὁ κὺρ Σῖμος, ἀλλὰ μὲ τὸ μικρόν του ἐμπόριον εἶχε κατορθώσῃ νὰ ἀναθρέψῃ οἰκογένειαν ἀρκετὰ πολυμελῆ καὶ νὰ ζήσῃ χωρὶς στερήσεις. Αἱ ἐπιθυμίαι του ἦσαν μέτριαι, ὥστε ἦτο πάντοτε εὐχαριστημένος. Ἔλεγεν ὅτι πτωχὸς πραγματικῶς εἶναι κανεὶς ἂν ἐπιθυμῇ περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔχει, ἢ ἀπὸ ὅσα ἠμπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ. Μολονότι ἦτο περισσότερον παρὰ μεσόκοπος ἐξηκολούθει νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ τρέχῃ εἰς τὰς πανηγύρεις, ὄχι ἀπὸ τὸν πόθον τοῦ κέρδους, ἀλλὰ διότι, καθὼς ἔλεγεν, οἱ μεγαλείτεροι ἐχθροὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς εὐτυχίας εἶναι ἡ ὀκνηρία καὶ ἡ ἀργία. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ κὺρ Σῖμος ἦτον ὑγιέστατος. Ζωηρὸς καὶ εὐκίνητος, ἐπεριπάτει στερεά, τὸ πρόσωπόν του ἦτο πάντοτε γελαστόν, καὶ ἦτο μία χαρὰ νὰ βλέπῃ κανεὶς τὰ κόκκινα στρογγυλὰ μάγουλά του.

Οἱ γονεῖς τοῦ Σίμου ἤθελαν νὰ τὸν κάμουν ἱερέα, καὶ μὲ τοιοῦτον σκοπὸν τὸν ἔβαλαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἀλλ' ὁ νέος δὲν εἶχε κλίσιν διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον.

— Ὁ πατέρας μου, ἔλεγεν, ἦτο πραγματευτής,

πραγματευτὴς καὶ ἐγὼ θὰ γείνω. Τὸ καλλίτερον εἶναι ν' ἀκολουθῇ κανεὶς τοῦ πατρός του τὴν τέχνην.

Ἐν τούτοις ὁ Σῖμος δὲν ἦτο διόλου μετανοημένος διότι ἔμαθεν ὀλίγα γράμματα. Ἡ ἀγάπη του διὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἐπρομήθευεν, ὅταν εἶχε καιρόν, διασκέδασιν ὠφέλιμον καὶ εὐχάριστον. Κἄποτε μάλιστα τοῦ ἤρχετο ἡ ἐπιθυμία νὰ γράψῃ τὰς ἰδέας του καὶ αὐτός.

Τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα γράμματα ἦσαν ἡ μόνη του κληρονομία ἀπὸ τοὺς γονεῖς του. Ἀλλὰ ἡ κληρονομία ἐκείνη ἤξιζε περισσότερον ἀπὸ χρήματα πολλά· διότι, ὅταν κανεὶς ἠξεύρῃ γράμματα, εὑρίσκει καὶ τὸν τρόπον νὰ κερδήσῃ χρήματα. Τοῦτο ἐγνώριζε πολὺ καλὰ ὁ κὺρ Σῖμος καὶ ἔλεγε πάντοτε εἰς τοὺς γνωρίμους του:

— Στέλλετε τὰ τέκνα σας εἰς τὸ σχολεῖον. Μεγαλειτέραν εὐεργεσίαν δὲν ἠμπορεῖτε νὰ κάμετε. Ἂν δὲν μάθουν γράμματα, θὰ ἔχουν πάντοτε τὴν ἀνάγκην τῶν ἄλλων. Χωρὶς γράμματα δὲν ἀποκτᾶται ἀνεξαρτησία.

Θὰ μ' ἐρωτήσετε πῶς ἐγνώρισα τὸν κὺρ Σῖμον; Ἰδού. Πέρυσι τὴν ἄνοιξιν ἔκαμα πεζὸς περιοδείαν εἰς μίαν ἀπόκεντρον ἐπαρχίαν μας. Ἐκεῖ εἰς μίαν κωμόπολιν τὸν ἀπήντησα κατὰ τύχην εἰς ἓν ἐμπορικόν. Μὲ τόσην εὐχαρίστησιν τὸν ἤκουσα νὰ ὁμιλῇ, τόσον γνωστικὰ ἦσαν τὰ λόγια του, καὶ τόσον διασκεδαστικὰ ὅσα ἔλεγε διὰ τὰς ὁδοιπορίας του, ὥστε μοῦ ἦλθεν ἡ ἰδέα νὰ τὸν συνοδεύσω εἰς τὸν γῦρόν του. Ὁ κὺρ Σῖμος ἐδέχθη εὐχαρίστως τὴν πρότασίν μου· ἡτοιμάζετο διὰ

μίαν πανήγυριν ὀλίγας ὥρας μακράν. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἀνεχωρήσαμεν πρωῒ πρωΐ.

Ἦτο ὡραία ἡμέρα. Τὰ βουνὰ ἦσαν σκεπασμένα ἀπὸ ἄνθη. Ὅλα ἐμοσχομύριζαν γύρω μας, καὶ ἠκούαμεν τὰ πουλάκια νὰ κελαδοῦν. Ἀνεπνέαμεν τὸν δροσερὸν ἀέρα τῆς ἀνοίξεως, καὶ τὰ πόδια μας ἔκαμναν πτερά. Ὅποιος δὲν ἐταξείδευσε πεζὸς εἰς τὴν νεότητά του, ἐστερήθη μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς.

Β'

Εἰς τὴν πανήγυριν ἦτο κόσμος πολύς. Ἄλλοι ἐπώλουν καὶ ἄλλοι ἠγόραζαν, ὅλοι δὲ παρεπονοῦντο ὅτι δὲν πηγαίνουν καλὰ τὰ πράγματα, ὅτι οἱ καιροὶ εἶναι δύσκολοι.

Ἅμα ἐφθάσαμεν, ὁ κὺρ Σῖμος εὑρέθη περικυκλωμένος ἀπὸ πλῆθος γνωρίμων του. Ἐντὸς ὀλίγου ἐπώλησεν ὅσα εἶχε νὰ πωλήσῃ καὶ ἠγόρασεν ὅ,τι τοῦ ἐχρειάζετο· διότι ὅλοι ἐγνώριζαν ὅτι ἦτο τίμιος ἄνθρωπος· ὅταν δὲ ἔχῃ κανεὶς τὴν ὑπόληψιν ὅτι δὲν θέλει ν' ἀπατήσῃ τοὺς ἄλλους, καὶ οὔτε ἀφίνει τοὺς ἄλλους νὰ τὸν ἀπατήσουν, τελειώνει γρήγορα τὰς ὑποθέσεις του.

Κατόπιν ἐγυρίσαμεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς πανηγύρεως. Ὅπου ἦτο συνάθροισις, ἤρχοντο ὅλοι πρὸς τὸν κὺρ Σῖμον.

—Καλῶς ὥρισες, ἔλεγαν. Πῶς πηγαίνουν τὰ κέρδη;

— Καλά, καλά, ἀπεκρίνετο. Ἠξεύρετε ὅτι ἐγὼ εἶμαι πάντοτε εὐχαριστημένος καὶ δὲν παραπονοῦμαι.

— Πῶς τὰ καταφέρνεις, κὺρ Σῖμο, νὰ εἶσαι εὐχαριστημένος! Ἡμεῖς ἐδῶ ὑποφέρομεν καὶ βασανιζόμεθα. Ἡ ἐργασία ὀλίγη, καὶ οἱ φόροι ἀσήκωτοι.

— Τὸ ἠξεύρω κ' ἐγώ, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος, ὅτι ὁ τόπος μας δὲν εἶναι πλούσιος καὶ ὅτι οἱ φόροι εἶναι βαρεῖς. Ἀλλά, νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἂν δὲν τὸ ἤξευρα, δὲν θὰ τὸ ἐκαταλάμβανα ἀπὸ ὅσα βλέπω ἐδῶ. Βλέπω τὸν κόσμον νὰ πωλῇ καὶ ν' ἀγοράζῃ, καὶ νὰ καλοπωλοῦνται τὰ ἐμπορεύματα. Λυποῦμαι μόνον νὰ βλέπω ὅτι τὰ περιττὰ πράγματα πωλοῦνται εὐκολώτερα παρὰ τὰ χρήσιμα. Ἐσὺ ἠγόρασες δακτυλίδια διὰ τὴν γυναῖκά σου, τὸν ἄλλον ἐκεῖ τὸν βλέπω καὶ ἠγόρασεν ἕνα καθρέπτην· ἀλλὰ τὸν χειμῶνα δὲν θὰ ἔχετε μάλλινα σκεπάσματα, καὶ ἔπειτα θὰ λέγετε ὅτι δὲν σᾶς περισσεύουν χρήματα νὰ τ' ἀγοράσετε, διότι ἔχετε νὰ πληρώσετε τοὺς φόρους. Μοῦ φαίνεται νὰ σᾶς ἀκούω νὰ παραπονῆσθε ἐναντίον τοῦ εἰσπράκτορος, ὡσὰν νὰ πταίῃ αὐτός, ἢ ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως, ὡσὰν νὰ ἦτο δυνατὸν νὰ πληρώνῃ ἡ Κυβέρνησις τὰ βάρη τοῦ κράτους, ἂν δὲν πληρώνωμεν ἡμεῖς τοὺς φόρους μας. Ἀντὶ νὰ παραπονῆσθε καὶ νὰ μουρμουρίζετε, δὲν θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ ἐργάζεσθε περισσότερον καὶ νὰ μετρᾶτε τὰ ἔξοδά σας ; Ἡ ἐργασία διώχνει τὴν πτώχειαν καὶ ἡ οἰκονομία τὴν ἐμποδίζει νὰ ἐπανέλθῃ.

Πέρυσι, ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας σας, ἦτο παραμονὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου· ηὗρα τὰ ἐργοστάσια κλειστὰ καὶ τοὺς ἐργάτας μὲ σταυρωμένα χέρια. Ἄλλοι ἐκάθηντο καὶ ἔχασκαν, ἄλλοι ἐκάπνιζαν, καὶ ἄλλοι ἔπιναν. Ὡραῖα, τοὺς εἶπα! Ηὕρατε τὸν τρόπον νὰ ἐλαφρωθῆτε ἀπὸ τὰ βάρη σας! Ἐξακολουθήσατε καὶ θὰ ἔχετε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἰδῆτε τοὺς γείτονάς σας νὰ ἐργάζωνται, νὰ κερδίζουν καὶ νὰ σᾶς περιπαίζουν. Μὲ ἤκουσαν ὅμως, καὶ ἐφέτος τοὺς εἶδα νὰ ἐργάζωνται μὲ τὰ σωστά των καὶ δὲν τοὺς ἤκουσα νὰ παραπονοῦνται. Κάμετε καὶ σεῖς, φίλοι μου, τὸ ἴδιον καὶ δὲν θὰ αἰσθάνεσθε τὸ βάρος τῶν ὑποχρεώσεών σας. Τὰ μεγαλείτερα βάρη μᾶς τὰ ἐπιβάλλει ἡ ὀκνηρία καὶ τὰ ἐπακόλουθά της. Ὅταν ἡ ἐργασία ἀποκοιμᾶται, τότε παίρνει δρόμον ἡ κακομοιριά.

Γ'

Τὴν ἐπαύριον πολὺ πρωῒ ἐξεκινήσαμεν καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἐφθάσαμεν εἰς ἓν μικρὸν χωρίον. Οἱ χωρικοὶ ἦσαν συναγμένοι εἰς τὴν πλατεῖαν καὶ ἐχόρευαν κάτω ἀπὸ ἕνα μεγάλον πλάτανον. Ὁ κὺρ Σῖμος ἤρχετο ἐκεῖ μίαν φορὰν τὸ ἔτος, ὥστε οἱ χωρικοὶ τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ χαρὰν ὡς παλαιὸν γνώριμον καὶ φίλον.

Διέλυσαν τὸν χορὸν διὰ νὰ τὸν περικυκλώσουν καὶ νὰ τὸν χαιρετίσουν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κατὰ παρακίνησιν τοῦ κὺρ Σίμου ἤρχισαν πάλιν νὰ χορεύουν καὶ νὰ εὐθυμοῦν. Καὶ οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι ἐφέροντο μὲ πολλὴν κοσμιότητα, ὥστε τὸ θέαμα ἦτο διασκεδαστικὸν καὶ πολὺ εὐχάριστον.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ πάρεδρος ἠθέλησε νὰ μᾶς κεράση καὶ μᾶς ὡδήγησεν εἰς τὸ καπηλεῖον, εἰς τὴν ἄκραν τῆς πλατείας. Ἐκεῖ εἴδαμεν ἕνα νέον χωρικὸν τόσον μεθυσμένον, ὥστε ἦτο ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Ἔλεγε πράγματα τόσον ἀπρεπῆ καὶ ἔκαμνε κινήματα τόσον ἄτοπα, ὥστε ὁ πάρεδρος εἶπεν εἰς ἕνα ἀστυφύλακα νὰ τὸν πάρῃ ἀπὸ τὸ καπηλεῖον καὶ νὰ τὸν περιορίσῃ. Μὲ πολλὴν δὲ εὐχαρίστησιν ἤκουσα τὸν πάρεδρον νὰ ἐπιπλήττῃ τὸν οἰνοπώλην, ὅτι ἄφησε τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον νέον νὰ πίνῃ περισσότερον ἀπὸ ὅσον ἠδύνατο νὰ σηκώσῃ.

Ὁ κὺρ Σῖμος ὠφελήθη ἀπὸ τὴν περίστασιν διὰ νὰ δώσῃ συμβουλὰς εἰς τοὺς χωρικούς.

— Βλέπετε, φίλοι μου, εἶπε, τί τρομερὸν καὶ ἀτιμωτικὸν ἐλάττωμα εἶναι ἡ μέθη; Ὁ νέος αὐτὸς δὲν θὰ ἠμπορῇ πλέον νὰ παρουσιασθῇ ἐμπρός σας χωρὶς νὰ ἐντρέπεται. Εὐτυχῶς ὁ κύριος πάρεδρος τὸν περιώρισεν ἐγκαίρως πρὶν κάμῃ καὶ ἄλλας ἀνοησίας, εἰδεμὴ δὲν θὰ ἦτο ἀπίθανον νὰ τοῦ συμβῇ καμμία μεγάλη δυστυχία, καθὼς συνέβη εἰς ἕνα κακόμοιρον νέον συντοπίτην μου· θὰ ἦτο ἄνθρωπος τιμημένος, ἂν δὲν τὸν

ἐκυρίευεν ἡ μέθη, καὶ δὲν θὰ εὑρίσκετο εἰς τὰς φυλακάς. Κρῖμα εἰς τὸν Φίλιππον. Κρῖμα !

— Τί ἔπαθεν αὐτὸς ὁ Φίλιππος ; Εἰπέ μας τὴν ἱστορίαν του, εἶπαν δύο τρεῖς νέοι.

— Νὰ σᾶς τὴν εἰπῶ, φίλοι μου· καὶ νὰ τὴν διηγηθῆτε καὶ σεῖς εἰς αὐτὸν τὸν νέον διὰ νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα. Ὁ Φίλιππος, ἐξηκολούθησεν ὁ κὺρ Σῖμος, εἶναι υἱὸς ἑνὸς καλοῦ καὶ τιμίου ψωμᾶ· ὁ πατέρας του τὸν ἀνέθρεψε καλά, τὸν ἔστειλεν εἰς τὸ σχολεῖον, τοῦ ἔδωσε καλὰς ἀρχάς. Ὁ νέος εἶχε καλὸν φυσικόν, δὲν τοῦ ἔλειπαν προτερήματα, ἀλλὰ διὰ τὴν δυστυχίαν του ἔκαμε κακὰς σχέσεις καὶ ἤρχισε νὰ πίνῃ· τὸ κακὸν ὅσον ἐπήγαινεν ἐχειροτέρευε· κατήντησε νὰ μὴν εἶναι συχνὰ εἰς κατάστασιν νὰ ἐργασθῇ. Ὅταν ἦτο εἰς τὰ λογικά του, ἐσυλλογίζετο ὅτι θὰ ἔκαμνε καλὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρός του καὶ νὰ ζήσῃ καὶ αὐτὸς ὡσὰν τίμιος ἄνθρωπος. Ἀλλὰ οἱ κακοὶ φίλοι τὸν παρέσυραν πάλιν, τὸ πάθος του τὸν ἐκυρίευε καὶ εὕρισκε προτιμότερον νὰ πίνῃ παρὰ νὰ ζυμώνῃ. Μεταξὺ τῶν φίλων του εἶχε καὶ ἕνα στρατιώτην, ὁ ὁποῖος ἦλθε μὲ ἄδειαν νὰ περάσῃ ὀλίγας ἡμέρας εἰς τοὺς γονεῖς του. Ὁ στρατιώτης δὲν ἔπαυεν, ἐνῷ ἐμεθοῦσαν μαζί, νὰ τοῦ ἐπαινῇ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, νὰ λέγῃ ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ στρατιώτου εἶναι διασκέδασις ἀπὸ τὸ πρωῒ ἕως τὸ βράδυ, καὶ νὰ τὸν παρακινῇ νὰ καταταχθῇ εἰς τὸν στρατόν. Λέγε, λέγε, ὁ Φίλιππος ἐπείσθη, χωρὶς ὅμως νὰ σκεφθῇ τὰ μεγάλα καθήκοντα τοῦ στρατιώτου,

καὶ ὅταν ἀνεχώρησεν ὁ στρατιώτης, ἔφυγε κρυφὰ καὶ αὐτὸς μαζί του, χωρὶς τὴν ἄδειαν τῶν γονέων του, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ πόσον θὰ τοὺς λυπήσῃ, καὶ πηγαίνει καὶ κατατάσσεται ὡς ἐθελοντής. Ὅταν ἤρχισαν τὰ καθημερινὰ γυμνάσια, ὁ Φίλιππος εἶδεν ὅτι ὁ φίλος του δὲν τοῦ εἶχε παραστήσει καὶ τὰ δυσάρεστα τῆς ζωῆς τοῦ στρατιώτου. Δυστυχῶς δὲν τὸν εἶχεν ἀφήσει καὶ τὸ ὀλέθριον πάθος του. Μίαν ἡμέραν, δὲν ἠξεύρω πῶς, εἶχεν εὕρει τὴν εὐκαιρίαν νὰ μεθύσῃ ἀπὸ τὸ πρωῒ καὶ παρουσιάζεται εἰς τὰ γυμνάσια εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν. Δὲν ἤξευρε τί ἔκαμνε, δὲν ἔβλεπεν ἐμπρός του, δὲν ἤκουε τὰ προστάγματα. Ὁ λοχίας θέλει νὰ τὸν διώξῃ ἀπὸ τὰς τάξεις, αὐτὸς δὲν ὑπακούει· τὸν ἁρπάζει ἀπὸ τὸν λαιμὸν ὁ λοχίας· ὁ Φίλιππος ἀγριεύει, σύρει τὴν λόγχην του καὶ πληγώνει τὸν λοχίαν. Ἀμέσως τὸν συλλαμβάνουν καὶ τὸν φυλακίζουν. Δικάζεται καὶ καταδικάζεται εἰς θάνατον! Ὁ λοχίας ἦτο καλὸς ἄνθρωπος. Ἔκαμε τὸν κόσμον ἄνω κάτω διὰ νὰ μὴ ἐκτελεσθῇ ἡ καταδίκη. Ἐπὶ τέλους ἡ ποινὴ μετεβλήθη εἰς δεσμὰ ἰσόβια. Φαντάζεσθε τὴν ἀπελπισίαν τῶν γονέων του. Δὲν ἦτο γεννημένος διὰ τὴν ἀτιμίαν ὁ Φίλιππος, ἀλλ' ὅταν κυριεύσῃ τὸν ἄνθρωπον τὸ πάθος τῆς μέθης, κανεὶς δὲν εἰξεύρει ἕως ποῦ εἰμπορεῖ νὰ καταντήσῃ. Διότι χάνει τὸ λογικόν του καὶ γίνεται χειρότερος ἀπὸ κτῆνος.

Ἐνῷ ἐτελείωνε τὴν διήγησίν του ὁ κὺρ Σῖμος εἶδεν ἐκεῖ ἕνα νέον νὰ κλαίῃ σιωπηλῶς.

— Τί ἔχεις, παιδί μου; τὸν ἠρώτησε.

— Λυποῦμαι καὶ μετανοῶ διότι ἐγὼ σήμερον ἐκέρασα τὸν καϋμένον τὸν Γεώργην, καὶ ἔγεινα ἐγὼ αἰτία νὰ μεθύσῃ. Ἂν ἦτο νὰ πάθῃ ὅ,τι ἔπαθεν ὁ Φίλιππος, θὰ τὸ εἶχα βάρος εἰς τὴν ψυχήν μου εἰς ὅλην μου τὴν ζωήν!

— Ἄλλην φορὰν λοιπόν, ἐπανέλαβεν ὁ κὺρ Σῖμος, ν' ἀποφεύγῃς αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν διασκέδασιν. Τὸ νὰ φυλακισθῇ ὁ Γεώργης σήμερον εἶναι μικρὸν κακόν. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν φυλάξῃ ἀπὸ χειρότερα. Ὅταν σᾶς ἔρχεται ὄρεξις διὰ συχνοκεράσματα, νὰ ἐνθυμῆσθε τὸν Φίλιππον.

Δ'

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀνεβαίναμεν σιγὰ ἕνα ἀνήφορον, τὸ φορτωμένον ἄλογον ἐμπρὸς καὶ ἡμεῖς ἀπ' ὀπίσω, ὅταν ἔξαφνα εἰς μίαν στροφὴν τοῦ δρόμου ἠκούσαμεν ἄγρια ξεφωνητὰ καὶ ὕβρεις καὶ βλασφημίας. Ἐταχύναμεν τὸ βῆμα καὶ ἅμα ἐπεράσαμεν τὴν γωνίαν τοῦ δρόμου εἴδαμεν κάρρον φορτωμένον ἕως ἐπάνω, μὲ τὸ ἄλογόν του καταγῆς. Ὁ ὁδηγὸς τοῦ κάρρου εἶχε στυλώσει μὲ πέτρας τοὺς τροχοὺς καὶ εἶχε, φαίνεται, προσπαθήσει νὰ κάμῃ τὸ ἄλογον νὰ σηκωθῇ μὲ τὰς φωνάς του καὶ μὲ μαστιγώματα. Ἀλλὰ τὸ ἄλογον δὲν ἐσηκώνετο, καὶ ὅταν ἐπλησιάσαμεν τὸν ηὕραμεν νὰ

κτυπᾷ κατακέφαλα τὸ δυστυχισμένον ζῷον μὲ ἓν χονδρὸν ξύλον.

— Τρελλὸς εἶσαι, ἐφώναξεν ὁ κὺρ Σῖμος! Τί θέλεις; Νὰ τὸ σκοτώσῃς;

— Αὐτὸ μοῦ ἔλειπεν, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός! Μὲ τυραννεῖ μίαν ὥραν τώρα, τὸ ψοφίμι, καὶ δὲν τὸ ἔχει τίποτε καὶ νὰ σκάσῃ! Ἀ, τὸ βρωμοάλογον!

— Ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν του, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος, θὰ τὸ εἶχα καλλίτερα νὰ ψοφήσω παρὰ νὰ σὲ δουλεύω! Τοῦ εὔχομαι, διὰ τὴν ἡσυχίαν του, καὶ πρὸς τιμωρίαν σου, νὰ μείνῃ ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκεται! Ἔλα. Θὰ σὲ βοηθήσωμεν, ὄχι πρὸς χάριν σου, ἀλλὰ ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν δι' αὐτὸ τὸ ταλαίπωρον ζῷον.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε, εἶπεν ὁ χωρικὸς δυσαρεστημένος· ἀλλὰ βοηθήσατέ με τώρα νὰ τελειώνωμεν.

Ἐπροσπαθήσαμεν νὰ ἀνασηκώσωμεν τὸ κάρρον καὶ νὰ ἐλευθερώσωμεν τὸ ζῷον ἀπὸ τὰ λουριά του, ἀλλά, μὲ ὅσα καὶ ἂν ἔλεγεν ὁ κὺρ Σῖμος, ὁ χωρικὸς ἐξηκολούθει νὰ δίδῃ λακτίσματα εἰς τὸ ἄλογον καὶ νὰ βλασφημῇ. Ἐπὶ τέλους ἐσηκώθη τὸ ἄλογον, ἀλλ' ἔτρεμεν ὁλόκληρον. Εἰς τὸ πρῶτον μαστίγωμα, θέλει νὰ κάμῃ ἓν βῆμα, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ, κλονίζεται καὶ γονατίζει πάλιν. Ἔκαμεν ὀλίγας κινήσεις σπασμωδικὰς καὶ ἔπεσε ψοφισμένον.

Ὁ χωρικὸς ἐκυριεύθη ἀπὸ ἀπελπισίαν καὶ ἀπὸ θυμόν. Ἤρχισε νὰ ὑβρίζῃ καὶ νὰ καταρᾶται τὰ πάντα.

— Τί θὰ γείνω τώρα! Ἔπρεπε τὸ βράδυ νὰ παρα-

δώσω τὸ φορτίον μου. Χάνω τὸ ἄλογόν μου καὶ θὰ χάσω καὶ τὸ ἀγῶγι. Ἆ! βρωμοάλογον, ἄ, ψοφίμι. . .

— Τοῦτο εἶναι νόστιμον, λέγει ὁ κὺρ Σῖμος. Σκοτώνεις τὸ ζῷόν σου, καὶ τώρα θυμώνεις ἐναντίον του. Τί ἄλλο ἤθελες νὰ κάμῃ παρὰ νὰ σοῦ ψοφήσῃ; Καλὰ νὰ πάθῃς! Ἀφοῦ δὲν αἰσθάνεσαι ὅτι καὶ τὰ ζῷα ὑποφέρουν καὶ πονοῦν καθὼς ἡμεῖς, ἠμποροῦσες τοὐλάχιστον νὰ συλλογισθῇς ὅτι διὰ τὸ συμφέρον σου πρέπει νὰ τὸ καλομεταχειρίζεσαι.

— Ὅ,τι ἔγεινε, ἔγεινε, εἶπεν ὁ χωρικὸς μᾶλλον ζεματισμένος. Ἀλλὰ πῶς νὰ κάμω τώρα διὰ νὰ ἐξακολουθήσω τὸν δρόμον μου;

Ὁ κὺρ Σῖμος ὑπεσχέθη ὅτι θὰ φροντίσωμεν νὰ τοῦ σταλῇ κανὲν ζῷον ἀπὸ τὸ πλησιέστερον χωρίον.

— Ἀλλά, ἐπρόσθεσεν, ὠφελήσου ἀπὸ τὸ μάθημα καὶ κύτταξε νὰ μὴ σκοτώσῃς καὶ τὸ ἄλλο ἄλογον.

Ἐνῷ ἀπεμακρυνόμεθα, ἠκούαμεν τὸν χωρικὸν νὰ βλασφημῇ ἀκόμη. Ὁ κὺρ Σῖμος δὲν ἔλεγε τίποτε, ἀλλὰ τὸ βλέμμα του ἐφανέρωνε τὴν ἀγανάκτησίν του. Μόνον ἀφοῦ ἐπροχωρήσαμεν ἀρκετά, ἐλύθη πάλιν ἡ γλῶσσά του.

— Παρετήρησα πάντοτε, μοῦ εἶπεν, ὅτι ὅσοι κακομεταχειρίζονται τὰ ζῷα δὲν εἶναι καλοὶ ἄνθρωποι. Ὅποιος βλέπει ἄλογον ἢ σκύλον νὰ πάσχῃ καὶ δὲν τὸν συμπονῇ, μὴ περιμένῃς ὅτι θὰ λυπηθῇ καὶ τὸν πλησίον του ἂν ὑποφέρῃ. Ὅποιος τυραννεῖ τὰ ζῷα, εἶναι ἄξιος νὰ κάμῃ καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους κακόν. Εἰς τοὺς πολιτισμένους τόπους ἡ σκληρότης πρὸς τὰ ζῷα

θεωρεῖται ὡς ἔγκλημα καὶ τιμωρεῖται ἀπὸ τὸν νόμον. Ὁ νόμος αὐτὸς μοῦ φαίνεται σοφώτατος καὶ εὔχομαι νὰ ψηφισθῇ καμμίαν ἡμέραν καὶ ἀπὸ τὴν βουλήν μας. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἤθελα νὰ καταδικάζῃ ἡ κοινὴ γνώμη ὅσους κακομεταχειρίζονται τὰ ζῷα καὶ νὰ τοὺς περιφρονῇ, καθὼς περιφρονοῦμεν ὅσους καταχρῶνται τὴν δύναμίν των καὶ κτυποῦν ἀλύπητα κανένα ἀδύνατον, ὁ ὁποῖος δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπερασπισθῇ τὸν ἑαυτόν του. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ χωρικὸς αὐτὸς εἶναι ἄνανδρος ὅσον καὶ σκληρός, καὶ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι δὲν θὰ τὸν ὠφελήσῃ τὸ μάθημα. Δι' αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμοίους του ἐχρειάζετο νόμος αὐστηρός.

Ε'

Εἰς τὴν πόλιν ὅπου ἐφθάσαμεν τὴν ἑσπέραν, ἐμείναμεν εἰς ἓν μικρὸν ξενοδοχεῖον. Ἡ ξενοδόχος ἦτο χήρα καὶ εἶχε τρία παιδάκια, δύο ἀρσενικὰ—τὸ μεγαλείτερον ἕνδεκα ἐτῶν,—καὶ μίαν κόρην ἕως ἑπτὰ ἐτῶν. Ὁ κὺρ Σῖμος ἤξευρε νὰ ἑλκύῃ τοὺς μικροὺς ὅσον καὶ τοὺς μεγάλους, ὥστε ἔγεινεν ἀμέσως φίλος τῶν τριῶν τέκνων τῆς ξενοδόχου. Καὶ τὰ τρία ἔπαιζαν καὶ διεσκέδαζαν ὅλην τὴν ἑσπέραν μαζί του, καὶ τὸν ἤκουαν μὲ περιέργειαν νὰ τοὺς διηγῆται πράγματα,

τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν μόνον διασκεδαστικὰ ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμα. Ὅταν τὸν ἐκαληνύκτισαν, ἠρώτησεν ὁ κὺρ Σῖμος τὸν πρωτότοκον ἂν ἠξεύρῃ νὰ διαβάζῃ καὶ νὰ γράφῃ· ὁ μικρὸς ἀπεκρίθη μὲ ἐντροπὴν ὅτι δὲν ἤξευρεν. Ὁ κὺρ Σῖμος δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ' ἀφοῦ ἀπεσύρθησαν τὰ μικρά, ἐστράφη πρὸς τὴν μητέρα των.

— Δὲν ἔχεις σκοπόν, κυρά μου, εἶπε, νὰ μάθῃς γράμματα εἰς τοὺς υἱούς σου;

— Νὰ σοῦ εἰπῶ, κὺρ Σῖμε, ἀπεκρίθη ἡ ξενοδόχος. Μὲ τὰ ὀλίγα ὅσα ἠξεύρω ἠθέλησα νὰ μάθω τὴν ἀνάγνωσιν εἰς τὸν μεγαλείτερόν μου, ἀλλὰ δὲν ἐπρόσεχε, δὲν ἐκαταλάμβανε, καὶ εἶδα ὅτι ὁ κόπος μου ἐπήγαινεν εἰς τὰ χαμένα.

— Μὲ συγχωρεῖς, κυρά μου, ἀλλὰ ὡσὰν νὰ ὑποπτεύωμαι ὅτι δὲν εἶχες τὸν κατάλληλον τρόπον διὰ νὰ τὰ διδάξῃς· ἢ ἐπειδὴ ἔχεις τόσα νὰ φροντίζῃς ἐδῶ, δὲν εἶχες ἴσως τὸν ἀναγκαῖον καιρόν, ἢ καὶ ὅσην ὑπομονὴν χρειάζεται. Διατὶ δὲν τοὺς στέλλεις καὶ τοὺς δύο εἰς τὸ σχολεῖον;

— Διότι ἐστοχάσθηκα ὅτι καὶ εἰς τὸ σχολεῖον δὲν θὰ μάθουν περισσότερα.

— Ὡς πρὸς τοῦτο, κυρά μου, ἀπατᾶσαι. Ἤκουσα ὅτι τὸ σχολεῖόν σας ἐδῶ εἶναι πολὺ καλὸν καὶ ὁ δημοδιδάσκαλος ἀξιόλογος. Ἄκουσέ με καὶ στεῖλέ τους εἰς τὸ σχολεῖον. Θέλουν δὲν θέλουν θὰ μάθουν ἐκεῖ γράμματα. Χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσουν θὰ κάμουν ὅπως καὶ οἱ συμμαθηταί των. Ὁ νεοσύλλεκτος στρατιώτης, ὅταν τὸν βάλουν εἰς τὴν γραμμήν, αἰσθάνεται ὅτι πρέ-

πει νὰ βαδίσῃ καὶ κινεῖ τὰ πόδια του· ἔπειτα ἔρχεται ὁ συναγωνισμὸς καὶ ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ μὴ φανῇ χειρότερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Καὶ κατόπιν ἔρχεται κἄτι ἄλλο ἀκόμη καλλίτερον : ἐξυπνᾷ ἡ συνείδησις καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος, καὶ τότε γίνεται ἡ ἀληθινὴ πρόοδος. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ εἰς τὸ σχολεῖον. Χωρὶς νὰ καταλάβουν τὸν κόπον τὰ καλὰ παιδιὰ μανθάνουν νὰ γράφουν, νὰ διαβάζουν καὶ νὰ ἀριθμοῦν. Καὶ δὲν μανθάνουν μόνον αὐτά. Εἰς τὸ σχολεῖον συνηθίζουν νὰ εἶναι εὐπειθῆ, ταπεινά, ὑπήκοα· ἐκεῖ θὰ ἀποκτήσουν ἐπὶ τέλους καὶ τὰ μέσα νὰ γείνουν ἀνεξάρτητοι· διότι ὁ ἀγράμματος ἄνθρωπος ἔχει πάντοτε τὴν ἀνάγκην τῶν ἄλλων καὶ πάντοτε ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἄλλους. Ἀλλοίμονον εἰς ὅποιον δὲν ἠξεύρει νὰ κάμνῃ ὁ ἴδιος τὴν ἐργασίαν του καὶ νὰ κρατῇ μόνος του τοὺς λογαριασμούς του !

— Ἀλλά, κυρά μου, ἐξηκολούθησεν ὁ κὺρ Σῖμος, περιττὸν νὰ σοῦ τὰ λέγω αὐτά. Τὰ ἠξεύρεις καλλίτερά μου. Ὁ μακαρίτης ὁ ἄνδρας σου δὲν ἤξευρε γράμματα. Τί θὰ ἐγίνετο τὸ ξενοδοχεῖον ἂν δὲν σὲ εἶχεν ἐσένα ; Ἐσὺ ἔχεις τὸ εὐτύχημα νὰ γράφῃς καὶ νὰ διαβάζῃς καὶ νὰ λογαριάζῃς. Πῶς γίνεται νὰ μὴ θέλῃς ν' ἀποκτήσουν καὶ τὰ παιδάκια σου ὅ,τι σ' ἐβοήθησε τόσον ἐσένα ; Ὅταν μάθουν καὶ αὐτά, θὰ σὲ βοηθοῦν· καὶ ἔπειτα, ὅταν μεγαλώσουν, δὲν θὰ ἔχουν τὴν ἀνάγκην ἄλλων διὰ νὰ φροντίζουν τὰς ὑποθέσεις των. Μὴ λησμονῇς καὶ τὸ ἄλλο : ὅτι ὅταν συνηθίσουν εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἐργασίαν, θὰ γείνουν καὶ καλοὶ ἄνθρωποι.

Μάθε τοὺς υἱούς σου γράμματα, κάμε τους τιμίου καὶ ἐργατικούς, καὶ τότε μὴ φοβῆσαι· δὲν θὰ δυσκολευθοῦν ποτὲ νὰ εὕρουν ἐργασίαν καὶ στάδιον. Ἂν τοὺ ἀφήσῃς νὰ μείνουν ἀγράμματοι καὶ νὰ γείνουν ὀκνηροί, θ' ἀποκτήσουν ἐλαττώματα, δὲν θὰ γείνουν ὅπω ἐπιθυμεῖς νὰ τοὺς ἰδῇς, θὰ σοῦ κάμουν δυστυχισμένι τὰ γηρατειά σου, καὶ θὰ ἔχῃς τότε νὰ μετανοῇς. Χωρὶς ἄλλο, κυρά μου, νὰ τοὺς στείλῃς καὶ τοὺς δύο εἰ τὸ δημοτικὸν σχολεῖον. Στεῖλέ τους ἀμέσως ἀπὸ αὔριον. Ἐγὼ νὰ τοὺς συνοδεύσω καὶ νὰ τοὺς συστήσω εἰς τὸν δημοδιδάσκαλον.

— Μάλιστα, κὺρ Σῖμε. Νὰ τὸ κάμῃς αὐτό, κα σ' εὐχαριστῶ πολύ, πολύ.

ΣΤ'

Τὴν ἐπαύριον πρωῒ πρωῒ ὁ κὺρ Σῖμος κ' ἐγὼ ἐπήραμεν ὁ καθεὶς ἕνα ἀπὸ τοὺς δύο μικροὺς ἀπὸ τὸ χέρ καὶ ἐπήγαμεν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἡ ξενοδόχος μὲ τὴ μικράν της κόρην ἤρχετο κατόπιν μας διὰ νὰ ἰδῇ πῶ θὰ γείνῃ τὸ πρᾶγμα. Εὐτυχῶς ὑπῆρχε θέσις εἰς τ σχολεῖον καὶ ὁ διδάσκαλος μὲ πολλὴν προθυμίαν ἐδέχθη τοὺς δύο νέους του μαθητάς, ἀφοῦ μάλιστα ἤρχοντο μὲ τὴν σύστασιν τοῦ κὺρ Σίμου.

Μόλις ἤρχιζε τὸ μάθημα, ὅταν ἐφθάσαμεν. Ἐμείναμεν ἐκεῖ ἀρκετὴν ὥραν καὶ ἔγεινεν ἐμπρός μας ἡ παράδοσις τῆς ἀναγνώσεως, τῆς γραφῆς καὶ τῆς ἀριθμητικῆς. Ὁ διδάσκαλος εἶχε πραγματικῶς πολὺ καλὴν μέθοδον. Οἱ μικροὶ μαθηταὶ ἐφαίνοντο εὐχαριστημένοι καὶ εὔθυμοι. Ἔβλεπε κανεὶς ὅτι ἡ σπουδὴ δὲν τοὺς ἐδιδε κόπον, ἀλλὰ εὐχαρίστησιν· ἡ ἀνάγνωσις ἐπῆγε λαμπρά, ἡ καλλιγραφία ἐκίνησε τὸν θαυμασμόν μας. Τάξις καὶ πειθαρχία ἐβασίλευεν εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ ὁ διδάσκαλος μὲ τὸ ἥμερον βλέμμα του ἐκυβέρνα ἡσύχως ὅλους τοὺς μαθητάς του.

Ἡ ξενοδόχος μας ἐφαίνετο ἐνθουσιασμένη. Ἔβλεπε τοὺς υἱούς της γελαστούς, εὐχαριστημένους, νὰ παρατηροῦν τί ἔκαμναν οἱ ἄλλοι διὰ νὰ τοὺς μιμηθοῦν καὶ αὐτοί.

— Πῶς σοῦ φαίνεται, ἠρώτησεν ὁ κὺρ Σῖμος; Νομίζεις ὅτι οὔτε ἐδῶ δὲν θὰ μάθῃ γράμματα ὁ πρωτότοκός σου;

— Δὲν τὸν εἶδα ποτέ μου νὰ προσέχῃ τόσον!

— Τὸ πιστεύω. Καὶ ἠξεύρεις διατί; Διότι ἐδῶ ξεύρουν πῶς νὰ τὸν κάμουν νὰ προσέχῃ. Τί τὰ θέλεις, κυρά μου! Τὰ παιδιά μας εἶναι πλέον εὐτυχισμένα ἀπὸ ἡμᾶς. Εἰς τὸν καιρόν μας τὰ σχολεῖα δὲν ἦσαν οὔτε τόσον καλὰ οὔτε τόσον πολλὰ ὅπως σήμερον, καὶ δὲν εἴχαμεν τόσας εὐκολίας διὰ τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ἀνατροφήν μας. Εἰς ὅλα ἔγεινε μεγάλη πρόοδος, χάρις εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Θὰ ἦτο ἄδικον ν' ἀφί-

νωμεν τὰ τέκνα μας ἀμαθῆ, ἐνῷ ἔχομεν τόσα μέσα νὰ τ' ἀναθρέψωμεν καλά.

Ὅταν ἐφύγαμεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ἡ μικρά, ἡ ὁποία δὲν εἶχεν εἰπεῖ λέξιν εἰς τὸ μεταξύ, ἀλλ' ἐκύτταζε τὰ πάντα μὲ προσοχήν, ἠρώτησε τὴν μητέρα της διατὶ νὰ μὴ πηγαίνῃ καὶ ἐκείνη εἰς τὸ σχολεῖον μὲ τοὺς ἀδελφούς της ;

— Τὰ κοράσια δὲν πηγαίνουν εἰς τὸ σχολεῖον τῶν ἀρρένων, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος. Ὑπάρχει ὅμως ἄλλο σχολεῖον διὰ τὰ κοράσια, ὅπου μανθάνουν νὰ διαβάζουν, νὰ γράφουν, νὰ λογαριάζουν, καὶ πρὸς τούτοις νὰ ῥάπτουν καὶ νὰ κάμνουν διάφορα ἐργόχειρα. Νὰ παρακαλέσῃς τὴν μητέρα σου νὰ σὲ στείλῃ ἐκεῖ τοῦ χρόνου.

— Στεῖλέ με, σὲ παρακαλῶ, μητέρα, εἶπεν ἡ μικρά.

— Ναί, κόρη μου, θὰ σὲ στείλω.

Καὶ ἡ χήρα ἐγύρισε καὶ εἶδε τὸν κὺρ Σῖμον μὲ τὰ μάτια γεμᾶτα δάκρυα.

— Πόσον σοῦ εἶμαι εὐγνώμων, τοῦ εἶπε !

Ζ'

Μετὰ δύο ἡμέρας ἀπεχαιρετίσαμεν τὴν χήραν καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τὴν περιοδείαν μας. Ἐνῷ ἐπηγαίνα-

μεν ἀπηντήσαμεν ἕνα νέον καλοκαμωμένον, ἀλλὰ μὲ φορέματα πολὺ παλαιὰ καὶ σχεδὸν κουρελιασμένα. Μᾶς ἐπλησίασε καὶ ἐζήτησεν ἐλεημοσύνην. Ὁ κὺρ Σῖμος τὸν παρετήρησε μὲ προσοχήν.

— Φίλε μου, εἶπε· λυποῦμαι νὰ σὲ βλέπω νὰ κάμνῃς αὐτὴν τὴν τέχνην εἰς τὴν ἡλικίαν σου. Εἶσαι νέος, εἶσαι ὑψηλός, φαίνεσαι ὑγιής. Πῶς δὲν ἐργάζεσαι ἀντὶ νὰ ἐνοχλῇς εἰς τοὺς δρόμους τοὺς διαβάτας ; Εἶναι ἐντροπὴ νὰ ζητῇ κανεὶς ἐλεημοσύνην, ὅταν ἔχῃ χέρια διὰ νὰ κερδίζῃ τὸ ψωμί του.

— Δὲν εὑρίσκω ἐργασίαν, καλέ μου κύριε.

— Καὶ ποίαν τέχνην γνωρίζεις ;

— Γνωρίζω πολλάς.

— Τόσον τὸ χειρότερον ! Καλλίτερα νὰ ἔχῃ κανεὶς μίαν τέχνην καὶ νὰ τὴν γνωρίζῃ καλά, παρὰ νὰ νομίζῃ ὅτι γνωρίζει ἑκατόν ! Ἴσως ἐπειδὴ γνωρίζεις πολλὰς δὲν κάμνεις καμμίαν. Τί ἔκαμνεν ὁ πατέρας σου ;

— Ἦτον ὑποδηματοποιός.

— Καὶ πῶς δὲν ἠκολούθησες τὸ ἐπάγγελμά του ;

— Αὐτὸ ἤθελε κ' ἐκεῖνος, καὶ εἶχα μάλιστα ἀρχίσει νὰ ἐργάζωμαι κοντά του. Ἀλλὰ ἐβαρέθηκα καὶ ἐπροτίμησα νὰ γείνω μεταξουργός. Ἔμεινα εἰς τὸ μεταξουργεῖον δέκα μῆνας, ἀλλὰ δὲν μοῦ ἤρχετο οὔτε ἐκείνη ἡ τέχνη. Ἔπειτα ἔμαθα νὰ κάμνω καλάθια. Τώρα ὕστερα ἔκαμνα τὸν κτίστην. Ἀλλὰ δὲν τὸ ἔχω μέσα μου νὰ δουλεύω μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον. Θέλω ἄλλου εἴδους ἐργασίαν.

— Τί εἴδους ἐργασίαν θέλεις ;

— Ἤθελα νὰ εἶμαι ὑπάλληλος εἰς κανὲν γραφεῖον, ἢ γραφεὺς εἰς συμβολαιογραφεῖον, ἢ τοὐλάχιστον νὰ εὕρω θέσιν εἰς ἐμπορικὸν κατάστημα. Δὲν κατώρθωσα ὅμως νὰ εὕρω τίποτε. Εἶχα τὴν δυστυχίαν νὰ χάσω τὸν πατέρα μου ἀφοῦ ἔφαγα ὅσα χρήματα μοῦ ἔδωκεν ὁ μακαρίτης, καὶ αὐτὰ μὲ μεγάλην του στενοχωρίαν. Τώρα εὑρίσκομαι χωρὶς λεπτὸν καὶ ἡ ἀνάγκη μὲ κάμνει νὰ ζητῶ ἐλεημοσύνην.

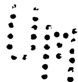
— Ἰδοὺ ποῦ καταντᾷ κανείς, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος, ὅταν ἀπὸ ματαιότητα ζητῇ νὰ ἀλλάξῃ τὴν θέσιν του χωρὶς νὰ ἔχῃ τὰ ἀναγκαῖα προσόντα ! Ἐὰν εἶχες ἀκολουθήσει τὴν τέχνην τοῦ πατρός σου, θὰ εἶχες κληρονομήσει τὴν πελατείαν του, καὶ θὰ ἐγίνεσο καὶ σὺ τεχνίτης τίμιος καὶ ἀνεξάρτητος. Ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα εἶναι καλά, ὅταν εἶναι κανεὶς ἐργατικὸς καὶ τίμιος. Κανὲν ἐπάγγελμα δὲν ἀτιμάζει τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἀτιμάζει τὸ ἐπάγγελμά του. Ὅποιος θέλει καὶ καλὰ ν' ἀναβῇ ὑψηλά, τρέχει τὸν κίνδυνον νὰ πέσῃ χαμηλότερα ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου ἦτο. Δὲν γίνεται μεγαλειτέρα τρέλλα παρὰ νὰ ἀφήσῃ κανεὶς ὅ,τι κρατεῖ εἰς τὰ χέρια του διὰ νὰ πιάσῃ ὅ,τι βλέπει ἑκατὸν βήματα μακρύτερα. Ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ ματαιότης εἶνάι ὀλέθρια ἐλαττώματα. Ὅποιος ἐντρέπεται νὰ κάμῃ τὸ ἔργον τοῦ πατρός του, εἶναι ἄνθρωπος χωρὶς χαρακτῆρα· θὰ ἔλθῃ ὥρα νὰ τιμωρηθῇ διὰ τοῦτο, καὶ ἐπὶ τέλους θὰ ἐντρέπεται διὰ τὸν ἑαυτόν του. Ἰδοὺ ! Αὐτὸ ἔπαθες καὶ σὺ τώρα ! Ἀλλὰ πῶς δὲν ἐπροτίμη-

σες καμμίαν τέχνην ἀπὸ ὅσας γνωρίζεις, παρὰ νὰ ζητῇς ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς δρόμους! Φοβοῦμαι μήπως κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα εἶσαι καὶ ὀκνηρός. Πρόσεχε καλά! Ἂν ἡ ὀκνηρία σ' ἔκαμε νὰ ζητῇς ἐλεημοσύνην, ἠμπορεῖ νὰ σὲ σπρώξῃ καὶ εἰς χειρότερα πράγματα. Καὶ τότε,—τότε ἐτελείωσε πλέον! Ἔλα τώρα μαζῇ μας. Θὰ σὲ συστήσω ἐκεῖ ὅπου πηγαίνομεν εἰς ἓν ἐργοστάσιον, καὶ ἂν ἀποφασίσῃς νὰ ἐργασθῇς τιμίως, ἠμποροῦν ὅλα νὰ διορθωθοῦν. Ἔλα!

Ὁ κὺρ Σῖμος τὰ ἔλεγε πάντοτε στρογγυλὰ καὶ χονδρά· ἀλλ' ἂν ἐφαίνετο σκληρὸς εἰς τὰ λόγια, ἦτο πάντοτε, καθὼς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, τόσον ἀγαθός, τόσον εὐεργετικός, ὥστε δὲν εἶχε κανεὶς τὸ δικαίωμα νὰ παραπονεθῇ διὰ τὴν σκληρότητά του.

Η'

Ἅμα ἐφθάσαμεν, ὁ κὺρ Σῖμος ὡδήγησε τὸν νέον εἰς τὸ ἐργοστάσιον διὰ νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς τὸν ἐργοστασιάρχην, ἀφοῦ, ἐννοεῖται, ἐφρόντισε προηγουμένως νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἀποδεικτικά του, διότι δὲν ἤθελε νὰ ἐμπιστευθῇ ἁπλῶς καὶ μόνον εἰς τὰ λόγια του. Ἡ σύστασις τοῦ κὺρ Σίμου ἦτο ἀρκετὴ νὰ διευκολύνῃ τὰ πάντα. Ὁ νέος ὑπεσχέθη καλὴν διαγωγὴν καὶ ζῆλον εἰς τὴν ἐργασίαν του καὶ ἔγεινε ἀμέσως δεκτός.

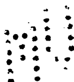
Ἀπ' ἐκεῖ ὁ κὺρ Σῖμος ἐπῆγε νὰ ἐπισκεφθῇ ἕνα ἀρχαῖον καὶ ἀγαπητὸν φίλον του, ἔμπορον ψιλικῶν, μὲ τὸν ὁποῖον εἶχε δοσοληψίας. Κατ' ἔτος ὁ κὺρ Σῖμος ἤρχετο εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν καὶ ἔμενε πάντοτε εἰς τὴν οἰκίαν του, ἦτο δὲ τόσον στενὴ ἡ φιλία των, ὥστε ἐπέμεινε νὰ μὲ πάρῃ μαζῆ του διὰ νὰ φιλοξενηθῶ κ' ἐγὼ ἐκεῖ.

Ἀλλὰ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ καλοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ηὕραμεν θρήνους καὶ ὀδυρμούς, διότι ὁ δυστυχὴς οἰκογενειάρχης εἶχεν ἀποθάνει πρὸ δύο ἡμερῶν μετὰ σύντομον ἀσθένειαν. Ἡ χήρα του, ὁ υἱός του, αἱ θυγατέρες του καὶ ὁ γαμβρός του ἐνηγκαλίσθησαν μὲ δάκρυα τὸν κὺρ Σῖμον· καὶ αὐτὸς ἔκλαιεν ὡσὰν νὰ ἔχασεν ἀδελφόν. Ἀλλὰ κ' ἐγώ, μολονότι δὲν ἐγνώριζα τὸν μακαρίτην, δὲν ἠμπόρεσα νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου· τόσον ἦτο βαθεῖα καὶ τόσον εἰλικρινὴς ἡ συγκίνησις ὅλων ἐκεῖ !

Ἀφοῦ ἐπέρασεν ἡ πρώτη ὁρμὴ τῆς λύπης, ὁ κὺρ Σῖμος ἐφρόντισε διὰ τὰ συμφέροντα τῆς οἰκογενείας. Δὲν ἦτο ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι, ὅταν βλέπουν ἄλλους λυπημένους, ἀπομακρύνονται, διότι τάχα εἶναι τόσον εὐαίσθητοι, ὥστε δὲν ἠμποροῦν ν' ἀνθέξουν εἰς τὸ θέαμα τῆς δυστυχίας. Ὁ κὺρ Σῖμος ἐπῆρε κατὰ μέρος τὸν γαμβρὸν τοῦ φίλου του καὶ τὸν ἠρώτησε πῶς εὑρίσκονται αἱ ὑποθέσεις τοῦ μακαρίτου.

— Καθ' ὅσον γνωρίζω, εἰς πολὺ καλὴν κατάστασιν, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος.

— Τόσον τὸ καλλίτερον. Ἀλλὰ εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, διατί δὲν ἐσφραγίσατε τὸ κατάστημα, τὰ

βιβλία καὶ τὸ χρηματοκιβώτιον τοῦ καϋμένου τοῦ πενθεροῦ σου ;

— Ἀλλὰ νομίζεις, κὺρ Σῖμε, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γείνουν αὐταὶ αἱ διατυπώσεις ; Δόξα τῷ θεῷ δὲν εἶναι φόβος νὰ μαλλώσωμεν μεταξύ μας καὶ δὲν ἔχομεν τὴν ἀνάγκην τῶν δικαστηρίων.

— Ἡ σκέψις σου εἶναι σκέψις τιμίου ἀνθρώπου, ἀλλὰ συγχώρησέ με, φίλε μου, νὰ σοῦ εἰπῶ ὅτι δὲν εἶναι σωστή. Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ παραμελοῦνται οἱ τύποι ὅσους προβλέπει καὶ ἐπιβάλλει ὁ νόμος. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔκαμαν τοὺς νόμους εἶχαν περισσοτέραν γνῶσιν ἀπὸ ἡμᾶς. Ὁ οἰκογενειάρχης ἀπέθανε, ἡ περιουσία του θὰ διανεμηθῇ· εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη τὰ πάντα νὰ γείνουν τακτικὰ καὶ νὰ μὴ χωρῇ ἡ παραμικρὰ ὑποψία ἀπὸ κανὲν μέρος. Ὁ καλλίτερος τρόπος διὰ νὰ διατηρῆται ἡ ὁμόνοια εἶναι νὰ μὴν ὑπάρχῃ συζήτησις περὶ συμφερόντων, διότι δὲν εἶναι σπάνιον πρᾶγμα νὰ διαιρῇ τὸ συμφέρον τὰς οἰκογενείας. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, ὁ πενθερός σου ἦτο ἔμπορος, ἐπομένως θὰ εἶχε δανειστὰς καὶ χρεώστας καὶ θὰ πρέπῃ νὰ γείνῃ μία ἐκκαθάρισις. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ γείνουν σύμφωνα μὲ τὸν νόμον. Οἱ νόμοι ἔγειναν διὰ νὰ μᾶς ὑπερασπίζωνται καὶ νὰ ἐξασφαλίζουν τὰ δικαιώματά μας. Ἂν δὲν ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τὴν προστασίαν των καὶ ἔπειτα κακοπάθωμεν, ποῖος θὰ μᾶς πταίῃ ; Ἰδικόν σου χρέος, φίλε μου, εἶναι νὰ φροντίσῃς δι' ὅλα αὐτά. Εἰδοποίησε χωρὶς ἀναβολὴν τὸν εἰρηνοδίκην καὶ κύτταξε νὰ γείνουν ὅλα τακτικά.

Θ'

Ὁ κὺρ Σῖμος δὲν ἔμενε ποτὲ εἰς κανὲν μέρος περισσότερον ἀπὸ ὅσον τοῦ ἐχρειάζετο διὰ νὰ τελειώσῃ τὰς ὑποθέσεις του. Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε ν' ἀφήσῃ τὴν οἰκογένειαν τοῦ φίλου του τόσον γρήγορα, ὥστε ἐμείναμεν τέσσαρας ἡμέρας πλησίον τῶν καλῶν αὐτῶν ἀνθρώπων. Τοὺς ἐφάνη δὲ πολὺ χρήσιμος ὁ κὺρ Σῖμος καὶ τοὺς ἔδωκε καλὰς συμβουλὰς δι' ὅσα ἔπρεπε νὰ κάμουν εἰς τὴν λυπηρὰν ἐκείνην περίστασιν. Πρὸ πάντων ὅμως ἐπροσπάθησε νὰ τοὺς ἐμπνεύσῃ γενναιότητα καὶ ὑπομονήν.

Ὅταν ἐπὶ τέλους ἀνεχωρήσαμεν, ὁ κὺρ Σῖμος ἦτο κατηφής· διὰ πολλὴν ὥραν, παρὰ τὴν συνήθειάν του, δὲν ἤνοιξε τὸ στόμα του νὰ εἰπῇ λέξιν. Ἐφαίνετο ὅτι ἦτο λυπημένος διὰ τὸν θάνατον τοῦ φίλου του καὶ δὲν ἐτόλμησα κ' ἐγὼ νὰ διακόψω τοὺς συλλογισμούς του. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀνέλαβε τὸ συνειθισμένον του ὕφος καὶ ἠρχίσαμεν πάλιν τὰς συνομιλίας μας.

Πρὸς τὸ βράδυ ἐφθάσαμεν εἰς μίαν κωμόπολιν. Εἶχε καὶ ἐκεῖ πολλοὺς φίλους καὶ ὅλοι, γέροντες καὶ νέοι, τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ χαράν.

— Καλῶς τὸν κὺρ Σῖμον, ἔλεγαν. Σὲ ἀπεθυμή-

σαμεν. Ὁ χρόνος μᾶς ἐφάνη ἀτελείωτος ἕως νὰ μᾶς ἔλθῃς καὶ πάλιν. Τί ἔκαμες ὅλον αὐτὸν τὸν καιρόν ;

— Καλά, καλά, φίλοι μου. Ἀλλὰ καὶ σεῖς τί ἐκάματε ; πῶς τὰ πηγαίνετε ; Πέρυσι σᾶς εἶχα βάλει ἐμπρός, ἐνθυμεῖσθε ; Ἴσως ἦτο ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ εἶναι ἑορτή, ἀλλ' εἶχα ἰδεῖ πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν μοῦ ἤρεσαν καὶ εἶχαν ἀνάγκην διορθώσεως. Εἶδα πολλοὺς νὰ χάνουν τὸν καιρόν των εἰς τὰ καφενεῖα καὶ τὰ οἰνοπωλεῖα, νὰ χαρτοπαίζουν καὶ νὰ πίνουν. Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι δὲν μοῦ ἐφάνησαν νὰ φέρωνται ὅσον ἔπρεπε καλά, ἐνθυμοῦμαι δὲ ὅτι καὶ μερικοὶ πατέρες δὲν ἔδιδαν τὸ καλὸν παράδειγμα. Ὅλα αὐτὰ μὲ εἶχαν κάμει νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν γνώμην μου, ἀλλὰ θὰ τὴν ἐλησμονήσατε βέβαια.

— Ὄχι, κὺρ Σῖμε, εἶπε μία νέα. Ἂν μείνῃς, θὰ ἰδῇς ὅτι ἤλλαξαν πολὺ τὰ πράγματα ἐδῶ. Αἱ καλαὶ συμβουλαί σου ἔπιασαν τόπον. Καὶ τοῦ χρόνου θὰ τὰ εὕρῃς ὅλα ἀκόμη καλλίτερα. Ὁ κύριος δήμαρχος ὑπεσχέθη ὅτι θὰ μᾶς κάμῃ σχολεῖον, ὅπου νὰ πηγαίνωμεν κάθε Κυριακὴν νὰ μανθάνωμεν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν καὶ ἄλλα μαθήματα. Εἰς τὸ μεταξὺ ὅμως τοῦτο συναζόμεθα τὰς Κυριακὰς ὅλοι, ἀδέλφια καὶ ἐξαδέλφια, καὶ μᾶς διδάσκει ἀνάγνωσιν ὁ μεγάλος ἀδελφός μου. Εἶχε μάθει αὐτὸς εἰς τὸν στρατόν, ὅπου ἔγεινε καὶ δεκανεύς ! Ἔχει καὶ βιβλία καὶ μᾶς διαβάζει καὶ ἀκούομεν, καὶ ἐμάθαμεν πολλὰ πράγματα.

— Χαίρω πολὺ δι' ὅσα μοῦ λέγεις, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ ὅτι ἠκούσατε τὰς συμβουλάς

μου. Ἐξακολουθήσατε καθὼς ἠρχίσατε καὶ δὲν θὰ τὸ μετανοήσετε. Ὅταν δὲ ἀνοίξῃ τὸ σχολεῖον τῆς Κυριακῆς, νὰ πηγαίνετε ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, καὶ νὰ εὐλογῆτε τὸν κύριον δήμαρχον. Καλλίτερον δῶρον δὲν ἠμποροῦσε νὰ σᾶς κάμῃ. Ἀλλά, φίλοι μου, ἀφοῦ ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ ἀκούετε τὰς συμβουλάς μου, συγχωρήσατέ με νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ τοῦτο : Ὅτι ἡ καλὴ θέλησις μόνη δὲν ἀρκεῖ. Χρειάζεται καὶ ἐπιμονή. Τὸ πρῶτον βῆμα εἶναι τὸ δυσκολώτερον, ἀλλὰ τὸ ἐκάμετε, καὶ σᾶς ἐπαινῶ διὰ τοῦτο. Στοχασθῆτε ὅμως τί κρῖμα θὰ ἦτο νὰ γυρίσετε ὀπίσω, ἀφοῦ ἔχετε τώρα τὸν δρόμον ἐμπρός σας ἀνοικτόν. Μὴ τύχῃ καὶ κάμετε ὡσὰν μερικοὺς ἀνοήτους, οἱ ὁποῖοι σχεδιάζουν μεγάλα πράγματα, τὰ ἀρχίζουν, καὶ ἔπειτα τὰ ἀφίνουν εἰς τὴν μέσην. Ἡ ἐπιμονὴ εἶναι μεγάλη ἀρετή. Χωρὶς αὐτὴν τὰ καλὰ ἔργα δὲν γίνονται. Εἶδα πολλοὺς νὰ λέγουν *θὰ κάμω*, καὶ ὅμως να μὴ κάμουν ὅ,τι ἔλεγαν. Διατί; Διότι τοὺς ἔλειψεν ἡ ἐπιμονή. Τὴν ὁρμὴν πρὸς τὸ καλὸν ὅλοι τὴν αἰσθάνονται. Ἀλλὰ τί ὠφελεῖ ἡ ὁρμὴ ἂν λάμπῃ καὶ χάνεται ὡσὰν τὴν ἀστραπήν ! Σᾶς θέλω ν' ἀκολουθῆτε μ' ἐπιμονὴν τὸν ἴσιον δρόμον, ἀφοῦ μίαν φορὰν τὸν εὕρετε. Ἐλπίζω, φίλοι μου, ὅτι θὰ τὸ κάμετε. Πηγαίνετε ἐμπρὸς χωρὶς νὰ γυρίζετε ὀπίσω, καὶ νὰ εἶσθε βέβαιοι ὅτι θὰ φθάσετε . . . Ποῦ ; Εἰς τὴν Εὐτυχίαν, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖ πάντοτε τὴν Ἀρετήν.

Ι'

Ἐνῷ ἐμβαίναμεν εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ἐπήγαμεν τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ὁ κὺρ Σῖμος ἐστάθη ἔξαφνα ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀνοικτὴν θύραν μιᾶς οἰκίας. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐκατάλαβα διατὶ ἐφαίνετο τόσον θυμωμένος ὁ φίλος μου. Ἀλλ' ἐγύρισα κ' ἐγὼ πρὸς τὴν θύραν καὶ τότε εἶδα ὅτι εἰς τὸ κατώφλιον ἐκάθητο μία μικρὰ κόρη μὲ τὸ πρόσωπον σκεπασμένον ἀπὸ κόκκινα σπυριά. Ἐννόησα ἀμέσως διατὶ ἐθύμωσεν ὁ κὺρ Σῖμος. Ἐμβαίνει εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐρωτᾷ μίαν γυναῖκα:

— Κόρη σου εἶναι αὐτή;

— Μάλιστα, κύριε.

— Σοῦ λέγω λοιπὸν ὅτι σοῦ ἤξιζε νὰ τὴν χάσῃς!

— Παρ' ὀλίγον νὰ τὴν χάσω τὴν καϋμένην. Μόλις ἐγλύτωσεν.

— Εἰπὲ καλλίτερα ὅτι παρ' ὀλίγον νὰ τὴν σκοτώσῃς. Ἀκοῦς ἐκεῖ! Λείπουν οἱ ἰατροί, λείπουν οἱ ἐμβολιασταὶ καὶ ἀφίνεις τὴν εὐλογιὰν νὰ ἔλθῃ μέσα εἰς τὸ σπίτι σου!

Ποτέ μου δὲν εἶχα ἰδεῖ τὸν κὺρ Σῖμον τόσον ἀναμμένον. Ὕψωνε τόσον τὴν φωνήν του, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἤκουαν ἀπ' ἔξω καὶ ἐστέκοντο ἐμπρὸς εἰς τὴν

θύραν νὰ μάθουν τί τρέχει. Ὁ κὺρ Σῖμος ἐπῆρε τὴν μικρὰν ἀπὸ τὸ χέρι, ἦλθεν εἰς τὴν μέσην τοῦ δρόμου καὶ ἤρχισε μὲ δυνατὴν φωνὴν νὰ λέγῃ πρὸς τὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος τὸν περιεκύκλωσε.

— Τὴν βλέπετε αὐτὴν τὴν μικράν; Ἔπαθε εὐλογιάν. Παρ' ὀλίγον νὰ ἀποθάνῃ. Εὐτυχῶς δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ ὅλην τὴν ζωήν της θὰ ἔχῃ τὸ πρόσωπον σημαδευμένον ἀπὸ τἄγρια σκαλίσματα τῆς φρικτῆς ἀσθενείας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐγλύτωσε παρὰ τρίχα. Τί θὰ ἐλέγατε διὰ μίαν μητέρα νὰ ἔχῃ ψωμὶ εἰς τὸ σπίτι της καὶ νὰ ἀφίνῃ τὸ παιδί της ν' ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν πεῖναν; Δὲν εἶναι τὸ ἴδιον,—καὶ χειρότερον,—νὰ τὸ ἐκθέτῃ εἰς μίαν τόσον τρομερὰν ἀσθένειαν, ἐνῷ ἔχει ὅλα τὰ μέσα νὰ προλάβῃ τὸ κακόν; Ἡ ἀμέλειά της ἀξίζει μεγάλην τιμωρίαν! Ἡ Κυβέρνησις σᾶς στέλλει δαμαλίδα, διορίζει ἐμβολιαστάς, ἠμπορεῖτε ὅλοι καὶ χρεωστεῖτε νὰ ἐμβολιάσετε τὰ παιδιά σας. Ὅποιος δὲν τὸ κάμνει εἶναι ἔνοχος πρὸς τὰ παιδιά του, πρὸς τὸν ἑαυτόν του, πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ πρὸς ὅλην τὴν κοινωνίαν. Θέλετε νὰ ἀποθάνουν τὰ τέκνα σας, ἢ τὸ ὀλιγώτερον νὰ μείνουν σημαδευμένα, ἢ καὶ νὰ τυφλωθοῦν; διότι ἡ εὐλογιὰ ἔχει συχνὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἐπακόλουθον. Φροντίσατε ὅλοι νὰ ἐμβολιάσετε τὰ παιδιά σας. Ἀφοῦ ἔλθῃ τὸ κακόν, δὲν εἶναι πλέον καιρὸς νὰ κάμῃ κανεὶς τίποτε. Ἂν εὕρῃ τὸν δρόμον ἀνοικτόν, ἐμβαίνει μέσα καὶ καταστρέφει. Μερικοὶ κάμνουν τὸν γενναῖον καὶ λέγουν: «Ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, βλέπομεν». Αὐτοὶ εἶναι ἀνόητοι καὶ τρελ-

λοί. Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος προβλέπει καὶ λαμβάνει ἐγκαίρως τὰ μέτρα του. Ἡ εὐτυχία δὲν ἔρχεται μόνη της· περιμένει νὰ τὴν προσκαλέσουν· ἀλλ' ἡ δυστυχία δὲν περιμένει. Ἔρχεται ἀπρόσκλητη! Ἠξεύρετε πόσα παιδιὰ ἀπέθνησκαν ἀπὸ εὐλογιὰν ἄλλοτε; Ἀπὸ τὰ ἑπτὰ ἄρρωστα ἀπέθνησκε τὸ ἕν, καὶ μόλις ἓν ἢ δύο ἔμεναν χωρὶς σημάδια. Χάρις εἰς τὴν δαμαλίδα, σήμερον σῴζονται ὅσα παιδιὰ ἤθελαν ἀποθάνει ἄλλοτε... Βλέπω μερικοὺς νὰ κινοῦν τὴν κεφαλὴν ὡσὰν νὰ μὴ μὲ πιστεύουν. Μὴ νομίζετε ὅτι θέλω νὰ σᾶς γελάσω μὲ ὅσα λέγω; Τὰ λέγω διὰ τὸ καλόν σας. Ἐγύρισα ἀρκετὰ τὸν κόσμον καὶ ἠξεύρω τί γίνεται εἰς ἄλλους τόπους, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἀκούουν τί τοὺς λέγουν καὶ ἐμβολιάζονται, καὶ ὅπου εἶναι σπανιώτατον πρᾶγμα ν' ἀποθάνῃ κανεὶς ἀπὸ εὐλογιάν. Νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ τί εἶδα, ὄχι πολὺ μακρὰν ἀπ' ἐδῶ; Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. Μία γυναῖκα εἶχε δύο παιδάκια, ἀλλ' ἔκαμνε τὸ ἄδικον νὰ μὴ τ' ἀγαπᾷ ἐπίσης καὶ τὰ δύο. Τὸ μεγαλείτερον εἶχε τὴν προτίμησίν της. Λοιπὸν ἄφησε νὰ ἐμβολιασθῇ τὸ μικρότερον. Τὸ μεγάλον, τὸ ἀγαπημένον της, δὲν ἠθέλησεν ἡ ἀνόητη νὰ τῆς τὸ φελιάσουν. Ἀλλὰ τί ἔγεινε; Ἦλθεν ἡ εὐλογιά, ἔπεσαν καὶ τὰ δύο ἄρρωστα. Τὸ μικρὸν ἐγλύτωσε καὶ ζῇ ἀκόμη. Τὸ μεγαλείτερον τὸ ἔχασε καὶ ἐτιμωρήθη διπλᾶ ἡ κακὴ καὶ ἀνόητη μάννα! Ἠμποροῦσα καὶ ἄλλα νὰ σᾶς εἰπῶ, ἀλλ' ἂν δὲν σᾶς ἔπεισα μὲ ὅσα εἶπα, περιττὰ τὰ περισσότερα.

ΙΑ'

Ἡ διάθεσις τοῦ κὺρ Σίμου δι' ὁμιλίας ἐξηκολούθησε καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν, ἀφοῦ ἀνεχωρήσαμεν ἀπ' ἐκεῖ. Δὲν ἔβγαλε *λόγον* καθὼς χθές, ἀλλ' ἔπιανε λόγια μὲ ὅσους ἀπηντήσαμεν καθ' ὁδόν.

— Αἵ, φίλε μου, θὰ ἱδρώσῃς καὶ θὰ κρυολογήσῃς, εἶπεν εἰς ἕνα, ὁ ὁποῖος ἔτρεχε βιαστικός. Ποῦ τρέχεις ; Καὶ μὲ τὰ καλά σου μάλιστα! Πηγαίνεις κουμπάρος εἰς γάμον, ἢ μὴν εἶσαι σὺ ὁ γαμβρός ;

— Ποῦ γάμος καὶ ποῦ γαμβρός ; Τρέχω εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου μας νὰ ζητήσω ἀναβολὴν ἀπὸ ἕνα δανειστήν. Μᾶς ἔκαμε κατάσχεσιν ἕως καὶ εἰς τὰ ἔπιπλα τοῦ πατρός μου.

— Ἂν ἤμην ἐγὼ ὁ δανειστὴς καὶ σ' ἔβλεπα μὲ αὐτὸ τὸ λοῦσον, οὔτε ἀναβολὴν θὰ σοῦ ἔδιδα, οὔτε θὰ σὲ ἐλυπούμην διόλου. Ὅποιος σὲ ἰδῇ, θὰ σὲ πάρῃ διὰ τὸν πλουσιώτερον κτηματίαν τοῦ τόπου σου.

— Πλούσιος ἐγώ ! Ἀλλοίμονον ! Δὲν εἴμεθα πλούσιοι, καὶ κινδυνεύομεν νὰ μείνωμεν θεόπτωχοι.

— Μὲ συγχωρεῖς νὰ σοῦ εἰπῶ τὸ διατί ; Νομίζω ὅτι εἶσαι ἀπ' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ φαντάζουν καὶ νὰ φαίνωνται πλουσιώτεροι ἀπὸ ὅ,τι εἶναι. Ἠξεύρεις τὸ παραμῦθι τοῦ βαθρακοῦ; Ἤθελε νὰ φουσκώσῃ,

νὰ γείνῃ μεγάλος ὡσὰν τὸ βῶδι, καὶ ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ φούσκωμα ἔσκασε ὁ κακόμοιρος. Τρέχα τώρα. Ἡ ὥρα ἡ καλή! Καὶ ἂν κατορθώσῃς νὰ ἡμερώσῃς τὸν δανειστήν σου, μὴ λησμονήσῃς ἔπειτα τὸ παραμῦθι...

Ὀλίγον παρέκει ἦσαν χωράφια ἀκαλλιέργητα. Ὁ κὺρ Σῖμος ἐστάθη καὶ τὰ ἔβλεπε καὶ ἤρχισεν ὁμιλίας μὲ ἕνα γεωργόν, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο ὁ ἰδιοκτήτης.

— Δὲν μοῦ λέγεις, πατριώτη, διατὶ ἡ γῆ αὐτὴ μένει ἀκαλλιέργητη;

— Τὴν ὤργωσα πέρυσι. Ἐφέτος πρέπει νὰ ξεκουρασθῇ.

— Νὰ ξεκουρασθῇ! Νομίζεις ὅτι κουράζεται ἡ γῆ ὡσὰν νὰ ἦτο ἄνθρωπος καὶ αὐτή; Καὶ δὲν ἠξεύρεις ὅτι εἶναι τρόπος νὰ δίδῃ πάντοτε καὶ νὰ μὴ κουράζεται; Δὲν ἔμαθες γράμματα;

— Ὄχι, κύριε.

— Τόσον τὸ χειρότερον. Ἂν ἤξευρες, θὰ σοῦ ἔλεγα νὰ διαβάσῃς βιβλία καὶ νὰ μάθῃς πολλὰ πράγματα ὠφέλιμα διὰ τοὺς γεωργούς. Κάθε ἡμέραν γίνονται νέαι ἀνακαλύψεις, καὶ ὠφελοῦνται ἀπὸ αὐτὰς οἱ γεωργοὶ ἀλλοῦ καὶ αὐξάνουν τὸ εἰσόδημά των. Ἀλλοῦ δὲν ἀφίνουν χέρσα τὰ χωράφια των, ἀλλ' εὑρίσκουν τρόπον κάθε χρόνον κάτι νὰ τοὺς δίδῃ ἡ γῆ καὶ νὰ μένῃ πάντοτε ἀκούραστη. Ἔχεις παιδιά;

— Ἔχω δύο υἱούς.

— Ἠξεύρουν νὰ διαβάζουν;

— Ὄχι.

— Στεῖλέ τους εἰς τὸ σχολεῖον. Ὅταν μάθουν

γράμματα, θὰ σοῦ διαβάζουν βιβλία χρήσιμα, καὶ ἂν ἔχῃς γνῶσιν, θὰ ὠφεληθῇς ἀπὸ ὅσα γράφουν καὶ θὰ καταλάβῃς ὅτι δὲν συμφέρει νὰ ἐξακολουθῇ κανεὶς τὰ παλαιὰ καὶ νὰ μὴ καλλιτερεύῃ τὴν τέχνην του. Χωρὶς νὰ τὸ ἔχῃς εἴδησιν, ὑπάρχουν ἄνθρωποι προκομμένοι καὶ φροντίζουν διὰ τὸ καλόν σου, ἀλλ' ἂν δὲν ἀκούῃς καὶ δὲν ἀκολουθῇς τὰς συμβουλάς των, χαμένος ὁ κόπος των. Καὶ ὅμως δὲν εἶναι μόνον συμφέρον σου ἀλλὰ καὶ χρέος σου νὰ ὠφεληθῇς ἀπὸ ὅσα γράφουν πρὸς χάριν σου καὶ πρὸς χάριν τῶν ὁμοίων σου. Διότι, ἂν εἶσαι καλὸς πατριώτης, πρέπει νὰ κάμῃς καὶ σὺ ὅ,τι ἠμπορεῖς διὰ νὰ πλουτίσῃ ὁ τόπος μας· καὶ ὅσον πλουτίζεις ἐσὺ καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος, τόσον αὐξάνει ὁ πλοῦτος τῆς πατρίδος μας. Ὁ ἀληθινὸς πλοῦτός της εἶναι ἡ γῆ της. Ἀλλὰ ἡ γῆ δὲν παράγει μόνη της. Θέλει ἐργασίαν, ἐργασίαν φωτισμένην. Φώτισε λοιπὸν τὰ παιδιά σου, διὰ νὰ φωτισθῇς καὶ σύ.

Ὅταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν κωμόπολιν ὅπου ἐπηγαίναμεν, ἀπηντήσαμεν μίαν μητέρα μὲ τὸ βρέφος της εἰς τὴν ἀγκάλην.

— Καλημέρα, κυρά μου, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος. Τὸ παιδάκι σου κλαίει πολύ· ὡσὰν νὰ πονῇ. Νὰ σοῦ εἰπῶ ἐγὼ τὸ διατί. Ἡ φασκιά του τὸ πειράζει. Ἂν ἦτο ἰδικόν μου, δὲν θὰ σὲ ἄφινα νὰ τὸ βασανίζῃς μ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Τί τὰ φασκιώνετε τὰ καϋμένα τὰ μωρά σας ὡσὰν νὰ ἦσαν ἀπὸ ξύλον; Τί θὰ ἔκαμνες ἐσὺ ἂν σὲ ἔσφιγγαν καὶ σὲ ἔδεναν καθὼς ἔδεσες τὸ παιδί σου;

Δὲν τὸ βλέπεις ὅτι στενοχωρεῖται καὶ διὰ τοῦτο κλαίει ; οὔτε νὰ κινηθῇ ἠμπορεῖ, οὔτε ν' ἀναπνεύσῃ ἐλεύθερα. Πῶς θέλεις νὰ μεγαλώσῃ καὶ ν' ἀναπτυχθῇ χωρὶς ἀναπνοὴν ἢ κίνησιν ; Καὶ ἔπειτα ἀπορεῖτε καὶ παραπονεῖσθε ἂν γείνουν ἀδύνατα καὶ ἀσθενικὰ τὰ παιδιά σας ! Δὲν βλέπεις τὰ ζῷα ; Αὐτὰ δὲν φασκιώνουν τὰ μικρά των, καὶ δὲν γίνονται ραχιτικὰ καὶ φθισικά. Ἠξεύρω κ' ἐγὼ ὅτι εἶναι εὐκολία νὰ τυλίγῃς τὸ βρέφος ὡσὰν δέμα καὶ νὰ μὴ σὲ μέλῃ ἂν φωνάζῃ, καὶ νὰ μὴν ἔχῃς νὰ τὸ φροντίζῃς. Ἀλλ' αὐτὴν τὴν εὐκολίαν τὴν πληρόνεις μὲ τὴν ὑγείαν καὶ μὲ τὴν ζωὴν ἴσως τοῦ παιδιοῦ σου...

Δὲν θὰ ἐτελείωνα ποτὲ ἂν ἔγραφα ἐδῶ λεπτομερῶς τί καὶ τί εἶπεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κὺρ Σῖμος εἰς ὅσους ἀπηντήσαμεν εἰς τὸν δρόμον μας.

ΙΒʹ

Συνήθως ὁ κὺρ Σῖμος ἐλάμβανε τὰ μέτρα του εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ νυκτονώμεθα εἰς τοὺς δρόμους. Ἀλλ' εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Νομοῦ ὅπου ἐπήγαμεν μετὰ δύο ἡμέρας, δὲν ἠξεύρω πῶς, ἐφθάσαμεν περὶ τὰ μεσάνυκτα. Ἐπήγαμεν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, χωρὶς ν' ἀπαντήσωμεν κανένα, καὶ δὲν ἠργήσαμεν ν'

ἀποκοιμηθῶμεν. Πρὸς τὰ ἐξημερώματα ἤκουσα θόρυβον ἔξω, ποδοβολητόν, καρφώματα ξύλων, ἀλλ' ἤμην τόσον κατάκοπος, ὥστε ἐγύρισα ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρὸν καὶ μ' ἐπῆρε πάλιν ὁ ὕπνος. Ὁ θόρυβος ὅμως ηὔξησε τόσον τὸ πρωΐ, ὥστε ἐξύπνησα διὰ μιᾶς. Ἐκοιμώμεθα εἰς τὸ ἴδιον δωμάτιον καὶ οἱ δύο, ἀλλ' ὁ κὺρ Σῖμος εἶχε σηκωθῆ καὶ ἐξέλθει. Μοῦ τὸ εἶχεν εἰπεῖ ἀπὸ πρὶν ὅτι θὰ ὑπάγῃ πολὺ πρωῒ νὰ κάμῃ τὰς ἐργασίας του. Ἐκεῖ ὅπου ἡτοιμαζόμην κ' ἐγὼ νὰ σηκωθῶ, περίεργος νὰ ἰδῶ τί συμβαίνει ἔξω εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ ξενοδοχείου, ἐμβαίνει εἰς τὸ δωμάτιον ὁ ξενοδόχος καὶ μ' ἐρωτᾷ ἂν ἠμπορῶ νὰ τοῦ παραχωρήσω τὰ παράθυρά μας.

— Τί τρέχει ; ἠρώτησα.

— Θὰ καρατομήσουν ἐδῶ εἰς τὴν πλατεῖαν ἕνα κακοῦργον.

— Τί λέγεις, καλέ ! Καὶ μοῦ τὸ λέγεις μὲ τόσην ἀδιαφορίαν !

— Πῶς θέλεις νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ ; Ἐγὼ κυττάζω τὸ συμφέρον μου. Ἔρχεται πολὺς κόσμος ἀπὸ τὰ περίχωρα καὶ καλοπληρώνουν τὰ παράθυρα.

— Χάρισμά σου τὰ ἰδικά μας, εἶπα καὶ ἤρχισα νὰ ἐνδύωμαι.

Ἤθελα νὰ ἦτο παρὼν ὁ κὺρ Σῖμος, καὶ ν' ἀκούσω τί θὰ ἔλεγε.

Εὐτυχῶς δὲν ἤργησε νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ ηὗρε τὸ δωμάτιόν μας γεμᾶτον ἀνθρώπους σωρευμένους εἰς τὰ παράθυρα. Τὸ ξενοδοχεῖον ὅλον ἦτο ἐπίσης γεμᾶτον.

Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιὰ ἦλθαν νὰ διασκεδάσουν μὲ τὸ φοβερὸν θέαμα. Ἀπὸ τὴν βοὴν ἔξω ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ συμπεράνῃ πόσος κόσμος ἦτο εἰς τὴν πλατεῖαν. Ὁ κὺρ Σῖμος κ' ἐγὼ ἐκαθήμεθα ἥσυχοι εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου μας.

— Λυποῦμαι, εἶπα, ὅτι ἐμείναμεν εἰς αὐτὸ τὸ ξενοδοχεῖον.

— Ἐγὼ δὲν τὸ λυποῦμαι, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος. Ἔχω νὰ τοὺς εἰπῶ ὀλίγα λόγια, ὅταν τελειώσῃ ἡ θανατικὴ ἐκτέλεσις.

Ἔξαφνα ἔγεινεν ἔξω σιωπὴ ἄκρα. Ἐννοήσαμεν ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως. Ἡ σιωπὴ δὲν διήρκεσε πολύ. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ ὅλοι ὅσοι ἦσαν εἰς τὰ παράθυρά μας κατέβησαν κάτω εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ ξενοδοχείου, ὅπου ἦτο πλῆθος πολύ. Κατέβημεν καὶ ἡμεῖς. Ὁ καθεὶς ἔλεγε τὸ ἰδικόν του, καὶ ὅλοι ἐφαίνοντο ζωηροὶ καὶ εὔθυμοι, καὶ ἔπαιρναν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ἀστεῖον.

— Μοῦ φαίνεται, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος μὲ φωνὴν δυνατὴν διὰ νὰ τὸν ἀκούσουν ὅλοι, μοῦ φαίνεται, δὲν σᾶς ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν ὅ,τι εἴδατε· ἀλλέως δὲν θὰ σᾶς ἤκουα νὰ λέγετε ἀστεϊσμοὺς καὶ νὰ γελᾶτε. Καὶ ὅμως τὸ θέαμα τοῦτο ἔπρεπε νὰ σᾶς κάμῃ νὰ σκεφθῆτε πολλὰ πράγματα. Ἀλλά, καθὼς καταλαμβάνω, ἤλθατε μόνον ἀπὸ περιέργειαν. Τοῦτο δὲν σᾶς κάμνει πολλὴν τιμήν· διότι νὰ ὑπάγῃ κανεὶς νὰ ἰδῇ ἕνα ἄνθρωπον νὰ τὸν ἀποκεφαλίζουν, καθὼς πηγαίνει εἰς κάθε ἄλλην διασκέδασιν, εἶναι, — πῶς νὰ σᾶς τὸ

εἰπῶ, — εἶναι ἀπάνθρωπον καὶ φρικτόν. Ἐν τούτοις πολλοὶ ἀπὸ σᾶς ἐφέρατε καὶ τὰς γυναῖκάς σας καὶ τὰ παιδιά σας εἰς αὐτὴν τὴν πανήγυριν ! Μήπως νομίζετε ὅτι διὰ νὰ διασκεδάσετε σεῖς τὰ δικαστήρια καταδικάζουν τοὺς κακούργους εἰς θάνατον ; Δὲν βλέπετε μὲ πόσην ἐπισημότητα ἐκτελεῖται ἡ ἀπόφασις τῆς Δικαιοσύνης ; Αἱ ἀρχαί, οἱ στρατιῶται, ὁ δήμιος, ὅλη ἡ πομπὴ τῆς λαιμητόμου φανερόνουν τὸ μεγαλεῖον τοῦ νόμου καὶ τὴν καταισχύνην τοῦ ἐγκλήματος. Σκοπὸς τοῦ νόμου δὲν εἶναι ἡ ἐκδίκησις, ἀλλὰ ἡ τιμωρία, καὶ μὲ τὴν τιμωρίαν θέλει νὰ δώσῃ μάθημα μεγάλον, ὥστε ἀπὸ τὸ κακὸν νὰ ἔβγῃ καλόν. Ὁ σκοπός του δὲν εἶναι νὰ κινήσῃ καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν περιέργειάν μας, ἀλλὰ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ συναισθανώμεθα ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς τῆς Δικαιοσύνης εἶναι πάντοτε ἄγρυπνος, ὅτι ὁ ἔνοχος ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ τιμωρηθῇ. Τὸ μάθημα θὰ ἦτο ἀκόμη μεγαλείτερον, ἂν ὁ δυστυχισμένος αὐτὸς ἠμποροῦσε νὰ σᾶς διηγηθῇ ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς ζωῆς του, ἂν ἠμποροῦσε νὰ σᾶς εἰπῇ πῶς ἔφθασεν ὀλίγον κατ᾽ ὀλίγον εἰς τὸ ἔγκλημα, — εἰς τὸ ἔγκλημα διὰ τὸ ὁποῖον ἐτιμωρήθη.

Ὁ κὺρ Σῖμος ἐσιώπησε δι᾽ ὀλίγας στιγμάς. Ὅλοι ἐκεῖ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τὸν εἶχαν περικυκλώσει, εἰς τὸ μεταξὺ δὲ ἤρχοντο καὶ ἄλλοι ἀπ᾽ ἔξω, ὥστε δὲν εἶχε πλέον τόπον εἰς τὴν αἴθουσαν. Τὰ παιδιὰ εἶχαν ἀναβῆ ἐπάνω εἰς τὰ τραπέζια. Ὅλοι δὲ ἐπερίμεναν ν᾽ ἀρχίσῃ πάλιν ὁ κὺρ Σῖμος νὰ ὁμιλῇ.

— Δὲν λησμονῶ ποτέ μου, ἐπανέλαβε, τὰ τελευ-

ταῖα λόγια ἑνὸς νέου, καταδικασμένου εἰς θάνατον καὶ ἐκείνου. Εἶχε δολοφονήσει τὸν εὐεργέτην του διὰ νὰ κλέψῃ τὰ χρήματά του. Ὀλίγην ὥραν πρὶν τὸν πάρουν ἀπὸ τὴν φυλακὴν νὰ τὸν φέρουν εἰς τὸν δήμιον, ἦλθεν ἡ μητέρα του νὰ τὸν ἰδῇ. Δὲν ἔκλαιεν ἡ δυστυχισμένη, δὲν ἠμποροῦσε νὰ εἰπῇ λέξιν, ἀλλ' ἔτρεμεν ὅλη. «Ἔλα, τῆς εἶπεν ὁ υἱός της, ἔλα νὰ ἰδῇς τὰ ἔργα σου. Δὲν ἔχω παράπονον μὲ τὸν Νόμον. Τὸν Νόμον τὸν ἐπάτησα, καὶ μὲ παιδεύει τώρα. Τὸ παράπονόν μου εἶναι ἐναντίον σου. Ἂν ἐπῆρα τὸν κακὸν δρόμον, τὸ κρῖμα 'ς τὸν λαιμόν σου. Ἂν μ' ἐφρόντιζες ὅταν ἤμην μικρός, ἂν δὲν μὲ ἄφινες νὰ μεγαλώσω ἀγράμματος καὶ ὀκνηρός, δὲν θὰ μοῦ ἔκοπτε σήμερον ὁ δήμιος τὴν ζωήν. Διατὶ δὲν ἐπολέμησες ἀπ' ἀρχῆς τὰς κακάς μου κλίσεις ; Διατὶ δὲν ἐπροσπάθησες νὰ μοῦ κόψῃς μὲ τὴν ὥραν μου τὰς κακὰς συνηθείας μου ; Διατὶ ἔκλεισες τὰ μάτια ὅταν σ' ἔκλεψα πρώτην φοράν ; Διατί δὲν ἐθύμωσες ὅταν μὲ εἶδες νὰ συναναστρέφωμαι τοὺς κακοὺς φίλους, καὶ ἄφησες νὰ μὲ καταστρέψῃ τὸ παράδειγμά των ; Διατί δὲν ἐπέμεινες νὰ κερδίζω μὲ τὸν ἱδρῶτά μου τὸ ψωμί μου, μόνον ἐκοπίαζες ἐσὺ διὰ νὰ διασκεδάζω ἐγώ ; Ἰδοὺ πῶς ἐσυνείθισα εἰς τὸν κακὸν δρόμον! Ἀφοῦ μίαν φορὰν ἐπῆρα τὸν κατήφορον, δὲν ἦτο πλέον δυνατὸν νὰ σταματήσω, καὶ κατήντησα ἐδῶ ὅπου ἔφθασα. Τί ἤθελες τώρα νὰ μὲ ἰδῇς ; Πήγαινε, πήγαινε νὰ μή σε βλέπω ! » Ἡ κακομοίρα ἐγονάτισεν ἐμπρός του, καὶ ἔσκυψε νὰ φιλήσῃ τὰ χέρια του. «Μὴ μὲ πλησιά-

ζῃς, ἐφώναξεν ἐκεῖνος ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ του. Ὁ υἱός σου καταρᾶται τὴν ὥραν ὅπου τὸν ἐγέννησες ! » Ὅταν ἤκουσε τὴν κατάραν τοῦ υἱοῦ της, ἡ δυστυχισμένη ἔπεσεν ἀναίσθητη. Ἔμεινεν εἰς τὸν τόπον ! Ἐκεῖνος τότε κτυπᾷ τὴν κεφαλήν του ἀπελπισμένος. «Μάννα μου, φωνάζει, μάννα μου, σ᾿ ἐσκότωσα ! Νὰ τὸ τελευταῖόν μου ἔγκλημα !» Αὐτὰ ἦσαν τὰ ὑστερινά του λόγια. Συλλογισθῆτε, ὅσοι μὲ ἀκούετε ἐδῶ, συλλογισθῆτε τί θὰ σᾶς ἔλεγεν ἡ καρδιά σας ἂν ἠκούατε τὰ ἴδια ἀπὸ αὐτὸν τὸν ὁποῖον ἐθανάτωσεν ὁ Νόμος ἐμπρός σας !

Ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχα ἀκούσει τὸν κὺρ Σῖμον νὰ ὁμιλήσῃ τόσην ὥραν ἐμπρὸς εἰς τόσον κόσμον καὶ μὲ τόσην εὐγλωττίαν. Τὸν ἤκουαν ὅλοι μὲ προσοχὴν καὶ μὲ συγκίνησιν. Καὶ ἀφοῦ ἀκόμη ἐτελείωσεν, ἡ σιωπὴ ἐξηκολούθησε καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔβγαιναν ἀπὸ τὴν αἴθουσαν τοῦ ξενοδοχείου ἥσυχοι καὶ σιωπηλοί, καθὼς ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας.

ΙΓ′

Τριγύρω εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ εἶναι πολλὰ χωρία. Εἰς πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ ὁ κὺρ Σῖμος εἶχε νὰ πωλήσῃ ἢ ν᾿ ἀγοράσῃ, ὥστε τὰ ἐπεσκέφθημεν κατὰ σειράν, παντοῦ δὲ εὕρισκεν ἀφορμὴν δι᾿ ὁμιλίας.

Τὴν πρώτην ἡμέραν μᾶς ἔπιασε τρομερὰ βροχή, καὶ διὰ νὰ τὴν ἀποφύγωμεν ἐμβήκαμεν εἰς μίαν πτωχικὴν καλύβην, ὅπου ηὕραμεν μίαν γυναῖκα καὶ δύο μικρὰ παιδάκια. Ὁ ἄνδρας της ἔλειπεν εἰς τὴν ἐργασίαν του.

Ἂν δὲν ἦτο ἡ βροχὴ τόσον ραγδαία, δὲν θὰ ἐμέναμεν ἐκεῖ οὔτε στιγμήν, ἀπὸ τὴν μεγάλην ἀκαθαρσίαν. Ἡ ἀποφορὰ ἦτο ἀνυπόφορος, ὅλα ἐκεῖ μέσα ἦσαν βρωμερά· ἀηδίαζε κανεὶς νὰ βλέπῃ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὰ παιδιά της. Μοῦ ἤρχετο νὰ γελάσω ὅσον ἔβλεπα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κὺρ Σίμου τὴν ἀηδίαν καὶ τὴν στενοχωρίαν του. Ἐπὶ τέλους, δὲν ἠμπόρεσε πλέον νὰ κρατηθῇ.

— Ἠξεύρεις, κυρά μου, εἶπεν, ὅτι τὸ σπίτι σου δὲν εἶναι πολὺ καθαρὸν καὶ ὅτι κάμνεις ἄσχημα νὰ μὴ τὸ φροντίζῃς καὶ αὐτό, καὶ τὸν ἑαυτόν σου καὶ τὰ παιδάκια σου;

— Τί νὰ κάμω, κύριέ μου, καὶ τί νὰ πρωτοφροντίσω; Ὅταν δὲν ἔχῃ κανεὶς τὰ μέσα, πῶς θέλεις νὰ μὴ τοῦ λείπῃ καὶ ἡ πάστρα; Βλέπεις ὅτι εἴμεθα πτωχοὶ ἄνθρωποι.

— Τὸ βλέπω καὶ σᾶς λυποῦμαι. Ἀλλὰ νομίζεις ὅτι κοστίζει πολὺ ἡ καθαριότης; Μήπως θέλει πληρωμὴν ὁ καθαρὸς ἀέρας ἂν ἀνοίγῃς τὰ παράθυρά σου, ἢ τὸ νερὸν ἀπὸ τὴν βρύσιν νὰ πλύνῃς τὰ φορέματά σου καὶ νὰ πλυθῇς καὶ σὺ καὶ τὰ μικρά σου; Δὲν καταλαμβάνω πῶς ἠμπορεῖτε νὰ ζῆτε ἐδῶ μέσα. Αὐτὴ ἡ ἀκαθαρσία κοστίζει περισσότερον ἀπὸ ὅσον φαντάζεσαι, διότι βλάπτει τὴν ὑγείαν σας. Εἶναι κακὸν καὶ ὀλέθριον ν' ανα-

πνέῃ κανεὶς ἀέρα μολυσμένον. Ἂν ἀφίνῃς τὸ σῶμά σοι ἄπλυτον, ἠμπορεῖς ν' ἀρρωστήσῃς ἄσχημα. Δὲν βλέπεις τὰ ζῷα πῶς χώνονται εἰς τὸ νερὸν διὰ νὰ πλυθοῦν; Ἡ φύσις τὰ ὁδηγεῖ νὰ φροντίζουν διὰ τὸν ἑαυτόν των. Καὶ αὐτὴ ἡ ὑγρασία εἰς τοὺς τοίχους σοι νομίζεις ὅτι κάμνει καλὸν εἰς τὰ παιδιά σου;

— Καὶ πῶς νὰ τὴν ἐμποδίσω τὴν ὑγρασίαν;

— Πῶς νὰ τὴν ἐμποδίσῃς; Καθάριζε τοὺς τοίχους καὶ ἀέριζε συχνὰ τὸ σπίτι σου. Ἠμπορεῖ νὰ μὴ φύγῃ ἐντελῶς ἡ ὑγρασία, ἀλλὰ θὰ ὀλιγοστεύσῃ πολύ. Κύτταζε νὰ εἶναι πάντοτε καθαρὰ καὶ τὰ ἀγγεῖα ὅπου μαγειρεύεις τὸ φαγητόν σου· πλῦνέ τα συχνά. Τὸ νερὸν εἶναι τὸ καλλίτερον ἰατρικόν. Μὴ τὸ φιλαργυρεύεσαι. Δὲν εἶναι δύσκολον πρᾶγμα νὰ εἶναι κανεὶς καθαρός· σοῦ τὸ λέγω καὶ πάλιν, δὲν κοστίζει τίποτε. Ὅσον πτωχὸς καὶ ἂν εἶναι κανείς, πρέπει νὰ φροντίζῃ νὰ εἶναι ἀνθρωπευμένος καὶ νὰ μὴ προξενῇ ἀηδίαν εἰς τοὺς ἄλλους. Ἄκουσέ με κυρά μου, φρόντιζε περισσότερον τὴν οἰκογένειάν σου καὶ τὸν ἑαυτόν σου, καὶ νὰ ἰδῇς πόσον περισσότερον θὰ εἶσαι εὐχαριστημένη.

Ὁ κὺρ Σῖμος θὰ ἔλεγε καὶ ἄλλα, ἡ βροχὴ ὅμως εἶχε παύσει καὶ ἐβιάζετο νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὴν βρώμαν ἐκείνην. Ἀπεχαιρετήσαμεν λοιπὸν τὴν πτωχὴν γυναῖκα καὶ τὰ μικρά της, καὶ ἀνεχωρήσαμεν.

ΙΔ΄

Ἐνῷ ἐπηγαίναμεν εἰς ἓν ἄλλο χωρίον, ἀπηντήσαμεν εἰς τὸν δρόμον ἕνα χωρικὸν κάτοικόν του, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ὁμιλίας μὲ τὸν κὺρ Σῖμον καὶ ἠθέλησε καὶ καλὰ νὰ μᾶς φιλοξενήσῃ. Ἐνῷ ἐτρώγαμεν μαζί του, ὁ κὺρ Σῖμος τὸν ἠρώτησε :

— Τί ἔχεις, κὺρ Νικόλα ; Μοῦ φαίνεσαι ὡσὰν συλλογισμένος ;

— Καλὰ τὸ ἐκατάλαβες, κὺρ Σῖμε. Ἔχω μίαν συλλογὴν καὶ μὲ βασανίζει.

— Λέγε, ἀδελφέ· τί εἶναι ; Ἐκτὸς ἂν τὸ ἔχῃς μυστικόν.

— Ὄχι· δὲν εἶναι μυστικόν. Ἔλαβα κλῆσιν νὰ παρασταθῶ εἰς τὸ δικαστήριον ἔνορκος. Αὐτὸ δὲν μοῦ συνέβη ἄλλην φορὰν καὶ δὲν ἤθελα νὰ ’πάγω. Ἐπῆγα εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Νομοῦ σήμερον, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα νὰ ἐξαιρεθῶ.

— Νὰ ἐξαιρεθῇς ! Καὶ διατί ; Ἐν πρώτοις, δὲν γίνεται. Ἔπειτα, αὐτὸ εἶναι καθῆκον, καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀποφεύγουν οἱ ἔντιμοι πολῖται. Ὑπόθεσε ὅτι σὲ κατηγοροῦν ἀδίκως καὶ πηγαίνεις εἰς τὰ δικαστήρια. Δὲν θὰ ἦσο πολὺ εὐχαριστημένος ἂν ἤξευρες ὅτι θὰ σὲ κρίνουν ἄνθρωποι ’σὰν ἐσένα, ἴσοι καὶ ὅμοιοί σου ;

Λοιπὸν πῶς ἠμπορεῖς ν' ἀρνηθῇς εἰς ἄλλους ὅ,τι ἤθελες νὰ ἔχῃς ἐσύ ;

— Τί νὰ σοῦ εἰπῶ, κὺρ Σῖμε· δὲν συλλογίζομαι ὅτι θὰ κοπιάσω καὶ θὰ χασομερήσω, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται τρομερὸν πρᾶγμα νὰ ἔχω εἰς τὰ χέρια μου τὴν ἐλευθερίαν, ἢ καὶ τὴν ζωὴν ἀκόμη ἑνὸς ἀνθρώπου. Τόσον μὲ τρομάζει αὐτό, ὥστε εἶμαι ἀποφασισμένος, ἀφοῦ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐξαιρεθῶ, νὰ εἶμαι πάντοτε ἀθωωτικός.

— Ὡραῖα ! εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος. Θὰ παραβῇς τὸ χρέος σου, θὰ προδώσῃς τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς κοινωνίας, θὰ ἀπατήσῃς τὴν δικαιοσύνην, καὶ θὰ ἔχῃς καὶ τὴν συνείδησίν σου ἀναπαυμένην ! Ὡραῖα ! Ἔλα νὰ ὁμιλήσωμεν σοβαρά, κὺρ Νικόλα. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι κάμνεις καθὼς εἶπες καὶ ἀθῳώνεις ἕνα κακοῦργον, ἕνα φονέα. Ἂν κάμῃ αὐτὸς καὶ ἄλλο ἔγκλημα, ἂν σκοτώσῃ καὶ ἄλλους ἀνθρώπους, δὲν θὰ σὲ τύπτῃ τότε ἡ συνείδησις ; δὲν θὰ λέγῃς μέσα σου ὅτι ἐξ αἰτίας σου ἔγεινε πάλιν τὸ κακόν ;

— Σωστά, κὺρ Σῖμε, πολὺ σωστά. Λοιπὸν καλλίτερα νὰ εἶμαι πάντοτε καταδικαστικός ;

— Αὐτὸ θὰ ἦτο τρέλλα μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν ἄλλην ! Ὡσὰν νὰ μοῦ φαίνεται, κὺρ Νικόλα, ὅτι δὲν γνωρίζεις καλὰ καλὰ τὰ καθήκοντα τοῦ ἐνόρκου ;

— Νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν τὰ γνωρίζω καὶ πολύ.

— Ἄκουσέ με, λοιπόν. Ὅταν καθίσῃς εἰς τὸ δικαστήριον, ἐκεῖ ὅπου κάθηνται οἱ ἔνορκοι, πρέπει νὰ

ἀκούσῃς τὰς συζητήσεις μὲ μεγάλην προσοχήν, χωρὶς νὰ ἔχῃς καμμίαν προκατάληψιν διὰ τὸν κατηγορούμενον, οὔτε ὑπέρ, οὔτε κατά. Τὸ χρέος σου εἶναι νὰ προσέχῃς μὲ ὅλον τὸν νοῦν σου εἰς τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων, εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ εἰσαγγελέως, εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ δικηγόρου, εἰς τὰ λόγια τοῦ προέδρου. Ἔπειτα δὲν ἔχεις παρὰ ν' ἀποκριθῇς μὲ τὴν συνείδησίν σου εἰς τὰ ἐρωτήματα τῶν δικαστῶν. Διότι τὴν ἀπόφασιν δὲν θὰ τὴν ἐκδώσῃς ἐσύ, οὔτε οἱ ἄλλοι ἔνορκοι. Θὰ σὲ ἐρωτήσουν μόνον ἂν πιστεύῃς ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶναι ἔνοχος, ὅτι ἔκαμε τὸ ἔγκλημα ἐκ προμελέτης, ὅτι ὅταν τὸ ἔκαμε συνέβη τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα περιστατικόν. Εἰς ὅλα αὐτὰ θ' ἀποκριθῇς *Ναὶ* ἢ *Ὄχι*. Ἐκατάλαβες; Ἐάν, ὕστερα ἀπὸ ὅσα θὰ ἔχῃς ἀκούσει, βεβαιωθῇς ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶναι ἔνοχος, θὰ κάμῃς ἔγκλημα μεγάλον νὰ τὸν κηρύξῃς ἀθῷον. Ἂν ὅμως ἔχῃς ἀμφιβολίας, ἂν αἱ ἐνδείξεις δὲν σοῦ φαίνονται ἀρκεταί, τότε νὰ εἰπῇς *Ὄχι*, διότι καλλίτερα νὰ ἀθωώσῃ κανεὶς ἕνα ἔνοχον παρὰ νὰ καταδικάσῃ ἕνα ἀθῷον. Τότε, φίλε μου, ἀφοῦ προσπαθήσῃς μὲ κάθε τρόπον νὰ φωτισθῇς, νὰ εὕρῃς τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ εἰπῇς *Ναὶ* ἢ *Ὄχι* μὲ τὴν συνείδησίν σου, τότε, ὅπως καὶ ἂν τελειώσῃ ἡ δίκη, θὰ ἠμπορῇς νὰ κοιμᾶσαι ἥσυχος, διότι ἔκαμες τὸ καθῆκόν σου. Τὸ δὲ καθῆκόν σου περιορίζεται ἐκεῖ. Ἀφοῦ οἱ δικασταὶ ἀκούσουν τί λέγουν οἱ ἔνορκοι, θὰ σκεφθοῦν ἐκεῖνοι καὶ θ' ἀποφασίσουν πῶς θὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος.

— Ἐκατάλαβα, κὺρ Σῖμε. Ἀλλὰ καὶ ὅπως τὰ λέ-

γεις, τὸ ἔργον τοῦ ἐνόρκου εἶναι βαρὺ καὶ δυσάρεστον.

— Βαρύ, ἴσως,—ἀλλὰ δυσάρεστον δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι δι' ἕνα τίμιον ἄνθρωπον, ἅμα ἐννοήσῃ πόσον εἶναι σπουδαῖον τὸ πρᾶγμα. Σοῦ τὸ λέγω καὶ πάλιν: Ἄκουε μὲ προσοχὴν ὅλα, προσπάθησε νὰ εὕρῃς μόνος σου τὴν ἀλήθειαν, εἰπὲ τὴν γνώμην σου μὲ θάρρος, χωρὶς φόβον, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἐκπληρώσῃς τὴν ὑποχρέωσιν τὴν ὁποίαν σοῦ ἐπιβάλλει ὁ νόμος καὶ θὰ μείνῃς καὶ σὺ εὐχαριστημένος ὅτι ἔκαμες τὸ καθῆκόν σου.

— Μοῦ δίδεις θάρρος, κὺρ Σῖμε. Ἀλλὰ κάτι μοῦ λέγει ὅτι δὲν θὰ εἶμαι πολὺ ἥσυχος.

— Ὅλως διόλου ἥσυχος δὲν θὰ ἠμπορῇς νὰ εἶσαι. Δὲν πηγαίνει κανεὶς νὰ κρίνῃ τὸν πλησίον του, καθὼς πηγαίνει εἰς μίαν διασκέδασιν.

— Ἂς εἶναι! Θὰ προσπαθήσω ν' ἀκολουθήσω τὴν συμβουλήν σου, καὶ σ' εὐχαριστῶ, κὺρ Σῖμε.

ΙΕ'

Μίαν αὐγήν, εἰς ἕνα ἐξοχικὸν δρόμον εἴδαμεν δύο ποιμένας, δεκαεπτὰ ἕως δέκα ὀκτὼ ἐτῶν. Ἦσαν ἐξαπλωμένοι εἰς τὴν σκιὰν ἑνὸς δένδρου καὶ ἐμισοκοιμῶντο, ἐνῷ τὰ πρόβατά των ἔβοσκαν παρέκει. Τοὺς

ἐπλησιάσαμεν καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐκαλημέρισεν ὁ κὺρ Σῖμος :

— Κοιμᾶσθε ἥσυχοι, τοὺς εἶπε. Φαίνεται ὅτι δὲν ροβεῖσθε νὰ ἔλθῃ ὁ λύκος νὰ σᾶς φάγῃ τὰ πρόβατα.

— Δὲν ἔχει φόβον, ἀπεκρίθη ὁ μεγαλείτερος. Δὲν ἔρχεται λύκος ἐδῶ, κ' ἔπειτα ὁ σκύλος μας δὲν κοι-ιᾶται.

— Καλά ! Ἀλλὰ ἀντὶ νὰ κοιμᾶσθε δὲν θὰ ἦτο ιαλλίτερα νὰ κάμνετε τίποτε, ἐνῷ φυλάττετε τὰ πρό-ἰατά σας ; Δὲν σᾶς φθάνει ὁ ὕπνος τὴν νύκτα ;

— Καὶ τί θέλεις νὰ κάμωμεν, κὺρ πραγματευτή ;

— Ἂν ἠξεύρετε γράμματα, ἔχει τόσα βιβλία νὰ ιαβάσετε καὶ νὰ μάθετε μάλιστα πῶς πρέπει νὰ ιεταχειρίζεσθε τὰ ζῷα διὰ ν' αὐξήσῃ τὸ εἰσόδημά ων, καὶ τότε θὰ εἶναι μεγαλείτερος ὁ μισθός σας. Ἀν δὲν ἠξεύρετε γράμματα, ἠμπορεῖτε νὰ κάμνετε ιικρὰ πράγματα καὶ νὰ τὰ πωλῆτε. Εἶδα ποιμένας νὰ ιλέκουν καλάθια, νὰ σκαλίζουν ῥαβδιά, εἶδα καὶ νὰ ατασκευάζουν παιγνίδια διὰ τὰ παιδιά. Ὅταν ἔχῃ ανεὶς τὴν θέλησιν, ὅλα γίνονται. Ἂν ἐξακολουθῆτε ὰ κοιμᾶσθε, θὰ φυλάττετε ὅλην σας τὴν ζωὴν ξένα ρόβατα, ἐνῷ ἂν κάμετε καθὼς σᾶς λέγω, θ' ἀξιωθῆτε ίαν ἡμέραν νὰ φυλάττετε τὰ ἰδικά σας ποίμνια. Μοῦ αίνεται ὅτι κάπως διαφέρει τὸ ἓν ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἀλλὰ ήπως δὲν ἔχει διαφορὰν καὶ τὸ νὰ ἐργάζεται κανεὶς πὸ τὸ νὰ κάθηται μὲ δεμένα χέρια ; Εἶσθε νέοι καὶ ζετε χέρια. Ἀκούσατέ με, παιδιά μου, καὶ δὲν θὰ ετανοήσετε.

ΙΣΤ'

Τὸ μεσημέρι ἐφθάσαμεν εἰς ἓν μεγάλον ὑποστατικόν. Ὁ κὺρ Σῖμος ἔστειλε μέσα νὰ ἐρωτήσῃ μήπως ἤθελαν νὰ ἀγοράσουν τίποτε. Ἦτο ἡ ὥρα τοῦ γεύματος. Ὁ κύριος τοῦ ὑποστατικοῦ ἐγνώριζεν ἐκ φήμης τὸν κὺρ Σῖμον καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἰδῇ, μᾶς ἐπροσκάλεσε λοιπὸν νὰ φάγωμεν μαζί του. Εἰς τὸ τέλος τοῦ γεύματος ἡ ὑπηρέτρια ἔφερε καπνόν.

— Δὲν καπνίζετε; ἠρώτησεν ὁ κτηματίας.

— Ἐγώ, ποτέ μου, ἀπεκρίθη ὁ κὺρ Σῖμος.

— Κρῖμα! Σοῦ λείπει μία εὐχαρίστησις.

— Νομίζω μᾶλλον ὅτι μοῦ λείπει ἓν ἐλάττωμα. Τί εὐχαρίστησις εἶναι νὰ κάμνῃ κανεὶς καπνοδόχην τὸ στόμα του;

— Τί νὰ σοῦ εἰπῶ, κὺρ Σῖμε· ἀφοῦ κουρασθῇ κανεὶς μὲ τὴν ἐργασίαν, τὸν ἀναπαύει τὸ κάπνισμα.

— Τὸν ἀναπαύει μὲ μίαν κούρασιν ἐξακολουθητικήν. Δὲν μοῦ λέγεις σὲ παρακαλῶ, ἂν ἐνθυμῆσαι, τὴν ἐντύπωσιν σοῦ ἔκαμε τὸ πρῶτον σιγάρον σου;

— Κατ' ἀρχὰς τὸ κάπνισμα μοῦ ἔφερνε ἀνακάτωσιν, καὶ κἄποτε κρύον ἱδρῶτα· ἀλλὰ ἀπὸ τότε τὸ ἐσυνείθισα.

— Καὶ δὲν σοῦ φέρει πλέον ποτὲ ἀνακάτωσιν;

— Ποῦ καὶ ποῦ· ὅταν ὁ καπνὸς εἶναι κακῆς ποιότητος.

— Ὁμολόγησε λοιπὸν ὅτι κἄπως ἀκριβὰ πληρόνεις τὴν εὐχαρίστησιν νὰ μυρίζῃς ἄσχημα.

— Πῶς τὸ λέγεις αὐτό, κὺρ Σῖμε ;

— Ὅποιος καπνίζει μυρίζει ἀπὸ μακράν. Δὲν ἐρωτᾷς τὴν γυναῖκά σου; Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι τὸ μικρότερον κακόν. Ἡ μυρωδιὰ περνᾷ, μένει ὅμως τὸ ἔξοδον. Δὲν ἠμπορῶ νὰ φαντασθῶ ἔξοδον πλέον ἀνόητον ἀπ' αὐτό. Πετᾷ κανεὶς τὰ χρήματά του διὰ νὰ κάμῃ καπνόν. Πολλοὶ δὲν ἔχουν χρήματα ν' ἀγοράσουν βιβλία διὰ τὰ παιδιά των ἢ νὰ πληρώσουν τὰ φορέματα τῆς γυναικός των, καὶ ὅμως δὲν συλλογίζονται πόσον κάμνει τὸν χρόνον ὅ,τι δίδουν κάθε ἡμέραν διὰ τὸν καπνόν των. Εἰς τὴν ἀρχὴν καπνίζει κανεὶς διὰ διασκέδασιν, ἔπειτα γίνεται ἀνάγκη· διότι ὅσον περισσότερον καπνίζεις, τόσον σοῦ γίνεται ἀνάγκη τὸ κάπνισμα. Καὶ ἐπὶ τέλους, ἡ κακὴ μυρωδιὰ καὶ τὸ ἔξοδον εἶναι τὰ μικρότερα κακά. Τὸ χειρότερον εἶναι ὅτι ὁ καπνὸς σὲ φαρμακεύει.

— Κολοκύθια ! ἐφώναξεν ἀπὸ τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς τραπέζης ὁ ἐπιστάτης τοῦ ὑποστατικοῦ.

Ἕως ἐκείνην τὴν στιγμὴν δὲν εἶχεν ἀνοίξει τὸ στόμα του, ἀλλὰ τὸν ἐθύμωσε φαίνεται ἡ τελευταία φράσις τοῦ κὺρ Σίμου. — Κολοκύθια! Κύτταξέ με καλά. Εἶμαι ἑβδομῆντα πέντε ἐτῶν καὶ καπνίζω ἀπὸ νέος. Ἂν σοῦ φαίνωμαι φαρμακευμένος, ἔλα νὰ δοκιμάσωμεν ποῖος εἶναι ὁ δυνατώτερος !

— Φοβοῦμαι, ἀλήθεια, νὰ μετρηθῶ μαζί σου, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος καὶ μᾶς ἔκαμεν ὅλους ἐκεῖ νὰ γελάσωμεν. Δὲν λέγω, ἐξηκολούθησεν, ὅτι τὸ φαρμάκι τοῦ καπνοῦ ἐνεργεῖ ἐξ ἴσου εἰς ὅλους. Ἡ ἐνέργειά του ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κρᾶσιν τοῦ καθενός. Δὲν ἔχει ὅμως ἀμφιβολίαν ὅτι ὁ καπνὸς εἶναι δηλητήριον. Ἄλλους τοὺς φαρμακεύει γρήγορα καὶ ἄλλους ἀργά, ἀλλὰ εἰς ὅλους ἐπὶ τέλους κάμνει κακόν.

— Μὴ μᾶς τρομάζεις τόσον, κὺρ Σῖμε, εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης.

— Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς τρομάξω, ἀλλὰ νὰ σᾶς εἰπῶ τί εἶδα, καὶ ἂν θέλετε πιστεύσατέ με. Πρὸ δύο ἐτῶν ἐπέστρεφα ἀπὸ μίαν πανήγυριν μὲ δύο γνωρίμους μου, ἕνα ἰατρὸν καὶ ἕνα μηχανικόν. Ὁ μηχανικὸς ἐκάπνιζεν ἀκατάπαυστα. Τὸν εἶχε τόσον κυριεύσει τὸ πάθος τοῦτο, ὥστε ἡ ὄψις του ἦτο κατακίτρινη. Ἐπηγαίναμεν ἥσυχα ἥσυχα πεζοὶ καὶ οἱ τρεῖς, ὅταν ἔξαφνα ὁ μηχανικὸς φωνάζει μίαν φωνὴν τρομερὰν καὶ σηκόνει μὲ ὁρμὴν τὸ δεξί του πόδι.

— Τί ἔπαθες ; ἐρωτῶ. « — Ἄνοιξεν ὁ δρόμος ἐμπρός μου. Δὲν βλέπεις ; »... Μὲ δυσκολίαν τὸν ἐπείσαμεν ὅτι ὁ δρόμος ἦτο ὁλόστρωτος ἐμπρός του. Ὕστερον ἀπὸ ὀλίγην ὥραν, ἐνῷ ἐπεριπατοῦσα κοντὰ εἰς τὸν τοῖχον ἑνὸς κήπου, μὲ ἁρπάζει διὰ μιᾶς καὶ μὲ σύρει εἰς τὴν μέσην τοῦ δρόμου. « — Πρόσεχε, λέγει, ὁ τοῖχος κλονίζεται καὶ θὰ πέσῃ. » Ἐννοεῖται ὅτι εἰς ὅλον τὸ μεταξὺ δὲν εἶχε παύσει νὰ καπνίζῃ. « — Πέταξε τὸ σιγάρον σου, τοῦ λέγει τότε ὁ ἰατρός. — Διατί ; — Δὲν καταλαμ-

βάνεις ὅτι σοῦ φέρει ζάλην; Ἂν θέλῃς τὸ καλόν σου, παῦσε τὸ κάπνισμα.—Νὰ τὸ διακόψω, ἰατρέ; —Νὰ τὸ παύσῃς ὁλότελα! Εἶσαι εἰς καιρὸν ἀκόμη. Αὐτὰ σήμερον εἶναι προειδοποίησις. — Τί προειδοποιοῦν, ἰατρέ; — Μαλάκυνσιν τοῦ ἐγκεφάλου ἢ τοῦ ῥαχοκοκκάλου.» Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀσθένεια τῶν καπνιστῶν, καθὼς καὶ ὁ καρκίνος εἰς τὸ στόμα. Ὁ μηχανικὸς δὲν ἤκουσε τὸν ἰατρόν. Ἐξηκολούθησε νὰ καπνίζῃ καὶ ὅλον ἐχειροτέρευεν ἡ ὑγεία του. Κατήντησε νὰ τρέμῃ ὅλον τὸ σῶμά του, νὰ λησμονῇ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ πρόσωπα. Ὅταν ἐπήγαινε κανεὶς φίλος του νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, δὲν τὸν ἀνεγνώριζε. Ποῦ καὶ ποῦ συνήρχετο εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ ᾐσθάνετο τὴν θέσιν του. Ἦτο ἐλεεινὸς ὁ δυστυχής. Ἐπὶ τέλους, ἀπέθανε πρὸ ὀλίγου κακὴν κακῶς εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας του.

ΙΖ'

Ἀπ' ἐκεῖ ἐπήγαμεν εἰς μίαν μεγάλην κωμόπολιν, ὅπου ὁ κὺρ Σῖμος ἐπώλησεν ἀρκετὰς πραγματείας εἰς διάφορα ἐμπορικά. Μεταξὺ ἄλλων ἐμβήκαμεν εἰς τὸ κατάστημα ἑνὸς ἐμπόρου ψιλικῶν. Πρώτην φορὰν εἶδα ἄνθρωπον νὰ μὴ καλοδεχθῇ τὸν κὺρ Σῖμον.

— Δοῦλός σας, κὺρ Παναγιώτη.

— Καλημέρα, κὺρ Σῖμε, εἶπεν ὁ ἔμπορος ξηρὰ ξηρά.

— Θὰ κάμωμεν τίποτε σήμερον; Ἀγοράζεις, πωλεῖς;

— Ὄχι!

— Πῶς αὐτό; Ἄλλοτε εἴχαμεν τόσας δοσοληψίας.

— Πήγαινε εἰς αὐτὸν τὸν ἄτιμον παρακάτω, νὰ σοῦ ἀγοράση ἢ νὰ σοῦ πωλήση. Αὐτὸς εἶναι τώρα ὁ μεγαλέμπορος ἐδῶ!

— Διατὶ τὸν λέγεις ἄτιμον; Ἐμένα μοῦ φαίνεται τίμιος ἄνθρωπος.

— Μὲ τὴν τιμιότητα δὲν κερδίζονται τὰ χρήματα.

— Ἐγὼ ἐνόμιζα, κὺρ Παναγιώτη, ὅτι μὲ τὴν τιμιότητα ἀποκτᾷ κανεὶς ὑπόληψιν καὶ ὅτι ὅταν ἔχη ὑπόληψιν, τότε ἔρχονται καὶ τὰ κέρδη.

— Ἴσως. Ἀλλ' αὐτὸς εἶναι ἄτιμος καὶ 'πάγει νὰ μοῦ πάρη ὅλους τοὺς πελάτας μου.

— Τοῦτο εἶναι λυπηρὸν δι' ἐσέ, κὺρ Παναγιώτη. Ἀλλὰ νομίζεις ὅτι μὲ τὸ νὰ τὸν κακολογῇς θὰ τραβήξῃς πάλιν τοὺς πελάτας σου; Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ σοῦ φύγουν περισσότεροι.

— Ἂς φύγουν, δὲν μὲ μέλει. Ἐγὼ θὰ τὸν λέγω πάντοτε ἄτιμον.

— Συμπάθησέ με, κὺρ Παναγιώτη, νὰ σοῦ εἰπῶ τί μ' ἐνθυμίζεις. Εἰς μίαν πόλιν ἐγνώρισα ἕνα ἐργοστασιάρχην μίαν φοράν. Ἦτο μόνος αὐτὸς εἰς τὸ εἶδός του καὶ ἐκέρδιζε πολλά. Ἀλλὰ ἠμποροῦσαν καὶ δύο καὶ

τρεῖς νὰ κάμουν τὰ ἴδια πράγματα καὶ νὰ κερδίζουν. Αὐτὴ ἡ σκέψις ἔκαμε ἕνα ἄξιον νέον ν' ἀνοίξῃ καὶ ἐκεῖνος ὅμοιον κατάστημα. Ὁ πρῶτος ὅμως δὲν τὸ ἐχώνευσε αὐτό. Ἤρχισε νὰ κατατρέχῃ τὸν νέον μὲ τὰ λόγια, μὲ δίκας, μὲ κατηγορίας καὶ μὲ ὅ,τι ἄλλο μέσον ειμποροῦσε νὰ φαντασθῇ. Κατήντησε νὰ τὸ παρακάμῃ τόσον, ὥστε ὁ κόσμος ἀηδίασε καὶ τὸν παρήτησαν ὅλοι οἱ ἀγορασταί του. Εἶδε καὶ ἀποεῖδε, ἀπεφάσισε νὰ πωλήσῃ τὸ ἐργοστάσιόν του. Ἐπὶ τέλους ηὗρε ἕνα ἀγοραστὴν καὶ τὸ ἐπώλησε. Ὁ ἀγοραστὴς ὅμως δὲν ἐμιμήθη τὸ παράδειγμά του. Ἐπῆγε καὶ ηὗρε τὸν νέον, τὸν συντεχνίτην του, καὶ ἐπρότεινε νὰ συμφωνήσουν ἀντὶ νὰ κάμουν τὸν πόλεμον ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον. Ἐδέχετο μὲ καλὸν τρόπον τοὺς ἀγοραστάς του, ἐφέρετο ὡσὰν τίμιος ἄνθρωπος, δὲν ἔλεγε κακὸν λόγον διὰ κανένα καὶ κατώρθωσε καὶ αὐτὸς νὰ 'πάγῃ ἐμπρὸς καὶ ὁ ἄλλος ἐργοστασιάρχης νὰ προκόψῃ. Ὁ πρῶτος τὰ ἔβλεπεν αὐτὰ καὶ ἐπήγαινε νὰ σκάσῃ ἀπὸ τὸ κακόν του . . . Δὲν τὰ λέγω αὐτὰ δι' ἐσένα, κὺρ Παναγιώτη· ἠξεύρω ὅτι ἐσὺ εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἠθέλησα νὰ σοῦ δείξω ὅτι παρὰ νὰ ζηλεύῃ κανεὶς τοὺς συναδέλφους του καὶ νὰ τοὺς κατατρέχῃ, συμφέρει περισσότερον νὰ τὰ ἔχῃ καλὰ μαζί των. Ὅπου ἔχει τόπον διὰ δύο, διατὶ νὰ μὴν ἐργασθοῦν δύο ; Ὅλος ὁ κόσμος πρέπει νὰ ζήσῃ. Δὲν πρέπει νὰ τὰ θέλωμεν ὅλα διὰ τὸν ἑαυτόν μας, οὔτε νὰ μᾶς κακοφαίνεται ἂν κερδίσουν καὶ ἄλλοι. Ἂν δὲν σκεπτώμεθα ἄλλο παρὰ πῶς νὰ τοὺς βλάψωμεν καὶ

νὰ τοὺς καταστρέψωμεν, ἀντὶ νὰ κυττάζωμεν πῶς νὰ προκόψωμεν καὶ ἡμεῖς χωρὶς νὰ τοὺς ἀδικήσωμεν ἐκείνους, χάνομεν τὸν καιρόν μας καὶ καταστρέφομεν τὴν ὑγείαν μας. Ὁ φθόνος δὲν φέρει οὔτε πλοῦτον, οὔτε ὑγείαν . . .

— Ἂν δὲν ἔχῃς τίποτε ἄλλο νὰ μοῦ εἴπῃς, κὺρ Σῖμε, πήγαινε νὰ εὕρῃς τὸν φίλον σου εἰς τὸ ἐργοστάσιόν του. Σοῦ εἶπα ὅτι ἐγὼ δὲν ἔχω ν' ἀγοράσω τίποτε.

— Καλά, κὺρ Παναγιώτη. Νὰ εἶσαι καλά! Μὴ θυμόνεις μαζί μου.

— Τὸ κακὸν ἐπροχώρησε πολύ, μοῦ εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος, ἀφοῦ ἐξήλθαμεν. Δὲν ἔχει πλέον ἐλπίδα σωτηρίας.

ΙΗ'

— Σοῦ ἔδειξα θέαμα πολὺ λυπηρόν, μοῦ εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος εἰς τὸν δρόμον. Τοὐλάχιστον ἐμὲ πολὺ μ' ἐλύπησε. Ἔλα μαζί μου εἰς τὸν ἄλλον ἐργοστασιάρχην νὰ ἴδῃς πόσον εἶναι διαφορετικός.

Τὸν ηὕραμεν εἰς τὸ κατάστημά του, μᾶς ἐδέχθη δὲ μὲ πολλὴν προθυμίαν καὶ εὐγένειαν.

— Ἔρχομαι ἀπὸ τοῦ κὺρ Παναγιώτη, εἶπεν ὁ Σῖμος.

— Τοῦ ἐπώλησες ἢ τοῦ ἠγόρασες τίποτε;

— Ὄχι, ἔφυγα ὡσὰν διωγμένος ἀπ' ἐκεῖ.

— Πολὺ λυποῦμαι! ἠξεύρω ὅτι μὲ κακολογεῖ καὶ παραπονεῖται ἐναντίον μου, ὡσὰν νὰ τοῦ πταίω ἐγὼ ἂν δὲν πηγαίνουν καλὰ αἱ ὑποθέσεις του. Τί νὰ τοῦ κάμω; Τὸν λυποῦμαι πρὸ πάντων διότι εἶναι φθονερός.

— Ἔχεις δίκαιον, φίλε μου. Ὁ φθονερὸς ἄνθρωπος εἶναι τῷ ὄντι ἀξιολύπητος. Τὸν τρώγει ὁ φθόνος καὶ ὑποφέρει ὁ ἴδιος περισσότερον παρὰ ὅσον κακὸν ἠμπορεῖ νὰ προξενήσῃ εἰς τοὺς ἄλλους.

— Ἂς εἶναι! Τί μᾶς ἔφερες λοιπόν, κὺρ Σῖμε, καὶ τί θὰ μοῦ ἀγοράσῃς;

Ἤρχισαν τότε νὰ ὁμιλοῦν διὰ τὰς ὑποθέσεις των καὶ ἔβλεπα ὅτι αἱ δοσοληψίαι των ἦσαν ἀρκετὰ ζωηραί.

Ἐκεῖ ἔξαφνα ἠκούσαμεν θόρυβον εἰς τὸν δρόμον, φωνάς, γέλοια καὶ ἐπήγαμεν καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὴν θύραν τοῦ καταστήματος νὰ μάθωμεν τί τρέχει. Εἴδαμεν κόσμον πολὺν μαζευμένον παρέκει εἰς τὸν δρόμον.

— Τί συμβαίνει; ἠρώτησα. Διατί ὁ θόρυβος;

— Θὰ εἶναι πάλιν αὐτὸς ὁ δυστυχισμένος ὁ Ἔρωτας. Τὸν τυραννοῦν τὰ παληόπαιδα καὶ διασκεδάζουν.

— Τί μέρος λόγου εἶναι ὁ Ἔρωτας; ἠρώτησεν ὁ κὺρ Σῖμος.

— Εἶναι ὁ κακόμοιρος καμπούρης, στραβοπόδης, ἄσχημος καὶ σχεδὸν βλάξ. Δὲν ἠξεύρω ποῖος τὸν ὠνόμασε Ἔρωτα, καὶ τοῦ ἐκόλλησε τὸ ὄνομα. Διασκεδάζουν νὰ τὸν πειράζουν τὰ παιδιά, κάποτε μάλιστα καὶ οἱ μεγάλοι. Καὶ εἶναι ἐντροπὴ καὶ σκληρότης,

διότι ὁ δυστυχισμένος ὁ Ἔρωτας εἶναι ἥσυχος καὶ κανένα δὲν πειράζει. Τὰ ὑποφέρει ὅλα μὲ ὑπομονήν, καὶ ἔπρεπε νὰ τὸν λυποῦνται, ὄχι νὰ τὸν βασανίζουν.

— Αὐτὸ εἶναι τρομερόν, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος μὲ θυμωμένα βλέμματα, καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἦτον ὁ κόσμος. Ἐννοεῖται ὅτι τὸν ἠκολούθησα.

Κάμποσα παιδιά, ἀπὸ δεκατριῶν ἐτῶν καὶ ἐπάνω, εἶχαν ἐνδύσει μὲ κουρέλια τὸν Ἔρωτα, ἐκόλλησαν πτερὰ εἰς τὴν κεφαλήν του, ἔβαψαν τὸ πρόσωπόν του μὲ διάφορα χρώματα, τοῦ ἔδεσαν τὰ χέρια ἀπ' ὀπίσω, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν τὸν ἐκάθισαν ἐπάνω εἰς μίαν ψάθαν. Ὅταν ἐπλησιάσαμεν, τὰ παιδιὰ ἐκράτουν τὴν ψάθαν ἀπὸ τὰς τέσσαρας ἄκρας καὶ ἐτίναζαν εἰς τὸν ἀέρα τὸν πτωχὸν Ἔρωτα. Μὲ τὰ χέρια δεμένα ὁ δυστυχὴς ἐτινάζετο ὑψηλὰ καὶ ἐκρημνίζετο πάλιν ἐπάνω εἰς τὴν ψάθαν, καὶ πάλιν ἐπάνω καὶ κάτω, καὶ ἐφώναζε : «Φθάνει, φθάνει ! Λυπηθῆτέ με, παιδιά μου», καὶ τὰ δάκρυα ἔτρεχαν ἐπάνω εἰς τὸ χρωματισμένον πρόσωπόν του. Τὰ δὲ παιδιὰ ἐξεκαρδίζοντο, καὶ οἱ μεγάλοι ὁλόγυρα ἔβλεπαν· ἄλλοι ἐφαίνοντο γελαστοί, ἄλλοι δυσαρεστημένοι, κανεὶς ὅμως δὲν ἐπήγαινε νὰ βοηθήσῃ τὸν κακόμοιρον ἐκεῖνον.

Τοῦ κὺρ Σίμου ἡ ἀγανάκτησις ἐκορυφώθη.

— Ἔλα, μοῦ εἶπε· βοήθησέ με σὲ παρακαλῶ, καὶ κάμε ὅ,τι μὲ ἴδῃς νὰ κάμω.

Ὥρμησε καὶ ἥρπασεν ἀπὸ τὸ αὐτὶ δύο παιδιὰ εἰς τὴν μίαν ἄκραν τῆς ψάθας, ἔπιασα κ' ἐγὼ εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν δύο ἄλλους ἀπὸ τ' αὐτί. Ὁ καμπούρης τότε

ἐκυλίσθη καταγῆς, ὁ δὲ ἀγαθὸς ἐργοστασιάρχης, ὁ ὁποῖος μᾶς εἶχεν ἀκολουθήσει, ἔλυσε τὰ χέρια του καὶ τὸν ἐλευθέρωσεν. Οἱ μικροὶ ἐν τούτοις ἠγωνίζοντο νὰ μᾶς φύγουν, ἐφώναζαν τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς συγγενεῖς των νὰ τοὺς βοηθήσουν, ἀλλὰ ποῦ νὰ τοὺς ἀφήσωμεν ἡμεῖς!

— Ὄχι, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος· δὲν θὰ σᾶς ἀφήσωμεν ἀκόμη διὰ νὰ μὴ φύγετε καὶ νὰ ἀκούσετε ὅσα θὰ σᾶς εἰπῶ καὶ σᾶς καὶ ὅλους ὅσοι σᾶς ἔβλεπαν μὲ τόσην εὐχαρίστησιν. Βλέπετε ὅτι τοὺς διασκεδάζουν καὶ αἱ ἰδικαί σας φωναί, ὅσον σχεδὸν τοὺς διεσκέδασαν τὰ δάκρυα καὶ τὰ παρακάλια αὐτοῦ τοῦ δυστυχισμένου. Ποῦ εἴμεθα ἐδῶ; Εἶναι πολιτισμένος αὐτὸς ὁ τόπος; Εἶσθε Χριστιανοὶ ἐδῶ; Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον μεταχειρίζεσθε τοῦ Θεοῦ τὰ πλάσματα; Διατί τὸν τυραννεῖτε; διατί τὸν βασανίζετε; Διότι εἶχε τὴν δυστυχίαν νὰ γεννηθῇ ἢ νὰ γείνῃ ὅπως τὸν βλέπετε; Γίνεται πρᾶγμα ἀδικώτερον καὶ πλέον ἄνανδρον, σεῖς μὲ τὰ μέλη σας γερά, μὲ τὸν νοῦν σας εἰς τὸν τόπον του νὰ κακομεταχειρίζεσθε αὐτὸν μὲ τὸ σῶμα τὸ ἄθλιον, μὲ τὸν νοῦν τὸν ἀρρωστημένον, καὶ νὰ τὸν κατατρέχετε ὅλοι μαζί, ὅλοι ἑνωμένοι ἐναντίον του; Δὲν εἶναι ἀνανδρία αὐτό; Σᾶς ἐρωτῶ! Καὶ δὲν συλλογίζεσθε, ὅταν τὸν βλέπετε, ὅτι ὅλοι μας ἠμποροῦμεν νὰ κακοπάθωμεν καὶ νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην τῆς εὐσπλαγχνίας τῶν ἄλλων; Καὶ ἂν εἴμεθα ἄσπλαγχνοι ἡμεῖς καὶ σκληροί, μὲ τί δικαίωμα θὰ περιμένωμεν εὐσπλαγχνίαν ἀπὸ ἄλλους; Λησμονεῖτε ἐπὶ τέλους ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἐλεεινὸς ἔχει ψυχὴν ὡσὰν τὴν ἰδικήν σας;

Μὲ τὰ φερσίματά σας ταπεινόνετε τὴν ἰδικήν σας ψυχήν, ὄχι τὴν ἰδικήν του. Πηγαίνετε, παληόπαιδα! Ἀλλὰ βάλετε καλὰ εἰς τὸν νοῦν σας ὅσα σᾶς εἶπα καὶ μὴ τὰ λησμονεῖτε!

Ἐνῷ δὲ τὰ παιδία, ἐλεύθερα τώρα, ἔτριβαν τὰ αὐτιά των,

— Ἐλπίζω, ἐξηκολούθησεν ὁ κὺρ Σῖμος, ὅτι αὐτοὶ οἱ μικροὶ δὲν ἤξευραν τί ἔκαμναν. Ἀλλὰ σεῖς οἱ μεγάλοι, δὲν εἶναι ἐντροπή σας νὰ βλέπετε τὸ θέαμα τοῦτο καὶ νὰ γελᾶτε, καὶ νὰ διασκεδάζετε, ἀντὶ νὰ τοὺς ἐμποδίσετε καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσετε; Ἐντροπή σας!

Μοῦ ἦλθε φόβος μίαν στιγμὴν μήπως θυμώσουν μὲ τὰ λόγια τοῦ κὺρ Σίμου καὶ γείνῃ καμμία ἱστορία. Ἀλλὰ μᾶς ἤκουσαν μὲ σιωπὴν καὶ ἐνῷ ἀπεμακρυνόμεθα ἔλεγαν σιγὰ σιγὰ ἀναμεταξύ των· «Ἔχει δίκαιον ὁ γέρος· καλὰ μᾶς τὰ εἶπε.»

ΙΘ'

Τὴν νύκτα, ἐκοιμώμεθα καλὰ καὶ ἥσυχα εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μας, ὅταν ἔξαφνα μᾶς ἐξύπνησαν φωναὶ ἄγριαι ἀπὸ τὸ πλαγινὸν δωμάτιον. Ἐσηκώθημεν βιαστικὰ νὰ δώσωμεν βοήθειαν χωρὶς νὰ ἠξεύρωμεν τί συμβαίνει. Ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ ξενοδοχείου εἶχαν ἐξυπνήσει ἐπίσης καὶ ἔτρεχαν πρὸς τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο. Ἡ θύρα του ἦτο ἀνοικτή. Ἐμβήκαμεν καὶ ηὕραμεν ἕνα ἄνδρα

μανιώδη, ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Ἐκράτει μίαν γυναῖκα ἀπὸ τὰ μαλλιά, καὶ μὲ τὸ ἄλλο χέρι τὴν ἔδερνε μὲ τὸ σπασμένον ξύλον μιᾶς καθέκλας. Ἐφώναζεν ἐκείνη, ἐξεφώνιζε καὶ τὸ μικρόν της παιδάκι καὶ ἔσυρε μὲ ὅλην του τὴν ὀλίγην δύναμιν τὸ φόρεμα τοῦ ἀνδρὸς διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν μητέρα του. Ἐτρέξαμεν ἀμέσως καὶ ἐσώσαμεν τὴν δυστυχῆ γυναῖκα ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ μανιώδους ἐκείνου.

— Ἀφήσατέ τον, ἔλεγε μὲ θρήνους. Καλλίτερα νὰ μὲ σκοτώσῃ νὰ τελειώσω. Δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ ζῶ μὲ αὐτὸ τὸ θηρίον.

Ἦτο ἀληθινὰ θηρίον! Τρεῖς τέσσαρες ἀνδρειωμένοι ἐκεῖ τὸν εἶχαν περιορίσει εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου καὶ μόλις ἠμποροῦσαν νὰ τὸν κρατήσουν.

— Φαντασθῆτε, ἐξηκολούθησεν ἐκείνη, τί ζωὴν περνῶ, νὰ τὸν ἔχω εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν δύο τρεῖς φορὰς τὴν ἑβδομάδα, — καὶ διὰ τὸ τίποτε! Ἀπόψε τοῦ ἐπέρασεν ἡ ὑποψία ὅτι εἶχα βάλει κατὰ μέρος ὀλίγα χρήματα καὶ ἤθελε νὰ τοῦ τὰ δώσω νὰ τὰ φάγῃ. Τί τραβῶ, τί τραβῶ ἡ κακομοίρα!

— Φρίκη, εἶπεν ὁ κὺρ Σῖμος! Δὲν γνωρίζω θέαμα χειρότερον ἀπὸ ἄνθρωπον ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸν θυμόν. Ἰδέτε τον αὐτόν· δὲν ὁμοιάζει μὲ κτῆνος; Ἄς προφυλάξωμεν τὴν γυναῖκά του καὶ τὸ παιδί του ἀπὸ τὴν μανίαν του καὶ ἄς τὸν ἀφήσωμεν μόνον, νὰ ἡσυχάσῃ.

Τὸν ἐκλείσαμεν εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ὁ ξενοδόχος ἐτοποθέτησεν ἀλλοῦ τὴν γυναῖκα καὶ τὸ μικρόν της. Τόσον ὅμως εἶχε ταράξει τὸν ἄθλιον ἐκεῖνον ἡ παραφορά του, ὥστε τοῦ ἦλθε τὴν νύκτα συμφόρησις τοῦ

ἐγκεφάλου. Τὸ πρωῒ τὸν ηὗραν εἰς κακὴν κατάστασιν καὶ πρὸς τὸ βράδυ ἀπέθανεν. Ὅλον τὸ ξενοδοχεῖον ἦτο ἄνω κάτω, ἡ δὲ λύπη τῆς γυναικός του ἔκαμεν εἰς ὅλους ἐντύπωσιν. Ἔκλαιεν ὡσὰν νὰ ἔπταιεν αὐτὴ ἡ δυστυχής.

— Ἄνδρας μου ἦτον, ἔλεγεν· ἦτον ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ μου!

Ὁ κὺρ Σῖμος εἶπε λόγια φρόνιμα διὰ νὰ τὴν παρηγορήσῃ καὶ ὑπεσχέθη νὰ τῆς εὕρῃ θέσιν εἰς κανὲν κατάστημα διὰ νὰ ἠμπορέσῃ ν᾽ ἀναθρέψῃ τὸ ὀρφανόν της.

— Τί λυπηρόν, μοῦ ἔλεγεν ὁ κὺρ Σῖμος, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀγάπη καὶ ὁμόνοια εἰς ἓν ἀνδρόγυνον!

Κ'

Ἡ ἐπιθυμία μου ἦτο νὰ συνοδεύσω τὸν κὺρ Σῖμον εἰς ὅλην τὴν περιοδείαν του, ἀλλὰ εἶχα καὶ ἐγὼ τὰς ὑποθέσεις μου, ὥστε δὲν μοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ παρατείνω περισσότερον τὴν ἀπουσίαν μου. Ἀπεχωρίσθημεν λοιπόν, ἀλλὰ μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θὰ συναντηθῶμεν καὶ τοῦ χρόνου καὶ θὰ γυρίσωμεν πάλιν μαζὶ ἄλλας ἐπαρχίας. Τὸν ἀπεχαιρέτησα μὲ πολλήν μου λύπην, τὴν πικρίαν ὅμως τοῦ *Ἔχε ὑγείαν* ἐμετρίαζεν ἡ παρηγορία τοῦ *Καλὴν Ἐντάμωσιν*.

Ἀφοῦ ἐπέστρεψα, ἔγραψα ὅσα ἠμπόρεσα νὰ ἐνθυμηθῶ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ κὺρ Σίμου, καὶ ἐπροσπάθησα

νὰ τὰ γράψω ἀπαράλλακτα καθὼς τὰ ἔλεγε. Εὔχομαι δέ, καλοί μου ἀναγνῶσται, νὰ τὰ ἀναγνώσετε μὲ ὅσην εὐχαρίστησιν τὰ ἤκουα ἐγώ. Ἐπιθυμῶ πρὸ πάντων νὰ ὠφεληθῆτε καὶ σεῖς ἀπὸ τὰς καλὰς συμβουλὰς τοῦ φίλου μου. Τώρα, ἀφοῦ τὸν ἐγνωρίσατε, θὰ τὸν ἐνθυμῆσθε κάποτε. Ὅταν σᾶς ἔρχεται νὰ κάμετε τίποτε, καὶ ἡ συνείδησίς σας λέγῃ νὰ μὴ τὸ κάμετε, συλλογίζεσθε τὸν κὺρ Σῖμον μὲ τὴν φαλακρὰν κεφαλήν του, μὲ τὰ ζωηρά του μάτια καὶ τὰ χονδρὰ φρείδια του καὶ νὰ φαντάζεσθε ὅτι σᾶς λέγει : «Σιγά, σιγά! Νὰ σκέπτεσθε πρὶν ὁμιλήσετε, καὶ μὴ βιάζεσθε ὅταν ἔχετε νὰ κάμετε τίποτε. Εἰδεμή, πολὺ πιθανὸν νὰ μετανοήσετε».

Ὅταν βλέπετε τοὺς φίλους σας ἑτοίμους νὰ κάμουν τίποτε ἄτοπον, λέγετέ τους : «Ὁ κὺρ Σῖμος λέγει τὸ καὶ τό. Ἀκούετε τὴν συμβουλήν του». Ἠμπορῶ νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι τοῦτο τὸ ἔκαμα καὶ τὸ κάμνω κ᾽ ἐγώ, καὶ ὅτι κ᾽ ἐγὼ ὠφελοῦμαι καὶ ἄλλους ὠφέλησα. Συχνὰ τὸν ἐνθυμοῦμαι καὶ τὸν εὐχαριστῶ· πολὺ συχνὰ λέγω : Εἶχε δίκαιον ὁ κὺρ Σῖμος !

Ἀγαπητοί μου ἀναγνῶσται, σᾶς εὔχομαι εὐτυχίαν καὶ φρόνησιν. Ἐγὼ ἐγήρασα, ὅ,τι εἶδα εἶδα, καὶ δὲν μοῦ μένει καιρὸς νὰ ἰδῶ τὰ καλλίτερα. Ἐλπίζω καὶ εὔχομαι νὰ τὰ ἰδῆτε σεῖς. Εὔχομαι καὶ ἐλπίζω τὴν πρόοδον τοῦ τόπου μας. Τὸ αἴσθημα τοῦ καθήκοντος καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἐργασίας, ἰδοὺ τὰ δύο μυστικὰ τῆς ἀληθινῆς προόδου. Ἐγκολπωθῆτέ τα καὶ τὰ δύο, μεταδώσατέ τα εἰς τὴν νέαν γενεὰν καὶ τότε νὰ εἶσθε βέ-

βαιοι ὅτι θὰ ἔλθῃ καιρός, ὅτε οἱ πολλοὶ θὰ εἶναι εὐτυχεῖς καὶ ὀλίγοι_οἱ δυστυχισμένοι, ὅτε ὅλοι θὰ εἶναι ἀδελφοὶ καὶ θὰ βοηθοῦνται ἀντὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ βλάψουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ὅτε ὁ καθεὶς θὰ παραβλέπῃ τὸ συμφέρον του ὁσάκις πρόκειται διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον τῆς πατρίδος.

Εἶπα εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι ὁ κὺρ Σῖμος ᾐσθάνετο κἄ-
;οτε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γράψῃ τὰς ἰδέας του. Ἀλλ' ὁπό-
'αν τὸ ἔφερεν ὁ λόγος νὰ τὸν ἐρωτήσω ἂν ἔβαλεν εἰς
;ρᾶξιν τὴν ἐπιθυμίαν του, ἀπέφευγε νὰ μοῦ δώσῃ ἀπό-
.ρισιν. Ὥστε δὲν γνωρίζω ἂν εἶχε γράψει ἀπὸ πρίν,
ἔγραψε μετὰ τὸν ἀποχωρισμόν μας τὰ τετράδια, τὰ
ποῖα μοῦ ἔστειλεν, ἀφοῦ ἔμαθεν ἀπὸ ἐπιστολήν μου
τι σκοπεύω νὰ τυπώσω ὅσα μᾶς συνέβησαν εἰς τὴν
;εριοδείαν μας, ἢ τοὐλάχιστον ὅσα δὲν ἐλησμόνησα.
Με τὴν ἄδειάν του προσθέτω εἰς τὸ μικρόν μου βιβλίον
ύο κεφάλαια ἀπὸ τὰ τετράδιά του.

Ἡ σοφία τοῦ κὺρ Σίμου.

Ὅταν ἐμάνθανα γράμματα εἰς τὸ σχολεῖον, ἔμαθα
:αὶ τοῦτο : ὅτι τὸν παλαιὸν καιρὸν ὑπῆρξαν ἄνθρωποι
σοφοί. Ἤμην πολὺ μικρὸς τότε, ἀλλὰ μοῦ ἔκαμεν ἐν-
:ύπωσιν ἡ λέξις *σοφὸς* καὶ μοῦ ἐνέπνευσε μίαν φιλο-
ιοξίαν . . . . τὴν μόνην διὰ τὴν ὁποίαν κατόπιν δὲν
:ετενόησα. *Σοφὸς* ἔλεγα· *σοφός !* Ἐπάσχιζα νὰ ἐν-
οήσω τί σημαίνει ἡ λέξις καὶ εὕρισκα ὅτι δὲν ὑπάρ-
:ει πρᾶγμα ἀνώτερον ἀπὸ τοῦτο, *Σοφός* ! Ἐσκεπτό-
ιην τί ἀπαιτεῖται διὰ νὰ γείνῃ κανεὶς *σοφός ;* Μήπως

πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ γένος ; Ὄχι ! Ἀπὸ ὅσα ἔμαθα διὰ τοὺς ἀρχαίους σοφοὺς ἤξευρα ὅτι οἱ περισσότεροι δὲν ἦσαν εὐγενέστεροί μου.—Μήπως πρέπει νὰ εἶναι πλούσιος ; Ὄχι ! Εἰς τοὺς περισσοτέρους θὰ ἠμποροῦσα ἐγὼ ὁ πτωχὸς νὰ κάμω ἐλεημοσύνην.—Μήπως εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ κανεὶς πολλὰ γράμματα καὶ πολλὰ πράγματα ; Οὔτε τοῦτο, ἀφοῦ ὁ φρονιμώτερός των εἶπεν ὅτι ὅλη ἡ σοφία συνίσταται εἰς τὸ *Γνῶθι σαυτόν* : Νὰ γνωρίσῃ κανεὶς τὸν ἑαυτόν του.

Τοῦτο δὲν μοῦ ἐφάνη πολὺ δύσκολον, ὥστε ἀπεφάσισα νὰ γείνω κ' ἐγὼ σοφός, ἀφοῦ οὔτε πλούτη χρειάζονται, οὔτε μεγαλεῖα.

Ἤρχισα λοιπὸν νὰ ἐξετάζω τὸν ἑαυτόν μου *διὰ νὰ τὸν γνωρίσω*. Ἀλλὰ ηὗρα τὸ πρᾶγμα δυσκολώτερον ἀπὸ ὅσον τὸ ἐνόμιζα. Κάθε ἡμέραν ἀνεκάλυπτα εἰς τὸν ἑαυτόν μου μίαν νέαν ἀδυναμίαν ἢ νέον ἐλάττωμα, καὶ ἐννόησα ὅτι τοῦτο τὸ *Γνῶθι σαυτὸν* εἶναι ἐπιστήμη πολὺ σοβαρὰ καὶ πολὺ δύσκολος. Ἀλλὰ δὲν ἔχασα τὸ θάρρος μου. Ἐπέμεινα καὶ ἐξακολουθῶ ἀκόμη. Ἡ σπουδὴ αὐτὴ δὲν ἔχει τέλος. Πρέπει ὅμως νὰ προσθέσω ὅτι ὅσον προχωρεῖ κανείς, τὸ πρᾶγμα γίνεται εὐκολώτερον, ἐπὶ τέλους δὲ γίνεται συνήθεια καὶ καταντᾷ ἀπόλαυσις. Δὲν φαντάζεσθε πόσην εὐχαρίστησιν αἰσθάνομαι ἅμα ἀνακαλύψω εἰς τὸ βάθος τοῦ χαρακτῆρός μου καμμίαν μικρὰν κακίαν. Τὴν ἁρπάζω ἀμέσως καὶ τὴν πετῶ μακράν, ὡσὰν νὰ ἦτο ζωΰφιον σιχαμένον, καὶ λέγω : Πάγει καὶ αὐτό !

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δὲν ἔφθασα ἀκόμη ἐκεῖ ὅπου

θέλω, ἔφθασα ὅμως εἰς τὸ σημεῖον νὰ γνωρίζω τί μοῦ λείπει. Κάπου ἀνέγνωσα ὅτι τὸ νὰ συναισθάνεται κανεὶς τοῦτο εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σοφίας. Λοιπὸν καλὴ ἀρχή! Ἂν ἀποθάνω πρὶν γείνω ἐντελῶς *σοφός*, δὲν θὰ πταίω ἐγώ. Ἀλλὰ καὶ ἕως ἐδῶ ὅπου ἔφθασα, σᾶς βεβαιόνω ὅτι εἶμαι κερδισμένος.

Ἂν ἔχετε καὶ σεῖς τὴν φιλοδοξίαν ν' ἀποκτήσετε σοφίαν, θὰ σᾶς εὐκολύνω τὸ πρᾶγμα μὲ τὰς παρατηρήσεις ὅσας ἔκαμα εἰς τὸν ἑαυτόν μου. Ὠφεληθῆτε ἀπὸ τὴν πεῖράν μου, καὶ θὰ προχωρήσετε πολὺ περισσότερον ἀπὸ ἐμέ. Χαρίσατέ μου λοιπὸν ὀλίγην προσοχήν.

Πρώτη μου ἀνακάλυψις ἦτο ὅτι εἶχα ἀρκετὴν ματαιότητα.

Χρεωστῶ νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ἤμην πρῶτος εἰς τὰ μαθήματα μεταξὺ τῶν συνηλικιωτῶν μου, ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ γλῶσσά μου ἔτρεχεν εὔκολα, ὅ,τι ἔλεγα ἐθεωρεῖτο χρησμός. Ὅταν ἤρχιζα νὰ ὁμιλῶ, οἱ ἄλλοι ὅλοι ἐσιώπαιναν καὶ ἐπρόσεχαν. Τοῦτο ἐκολάκευε τὴν φιλοτιμίαν μου καὶ μ' ἔκαμνε νὰ κορδόνωμαι. Ἰδοὺ ἡ ματαιότης. Ὅταν βλέπῃ κανεὶς τὸν ἑαυτόν του κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἶναι ὡσὰν νὰ βλέπῃ μὲ κίτρινα ὑαλιὰ ἓν φράγκον. Τὸ φράγκον τοῦ φαίνεται εἰκοσάφραγκον. Τοῦτο ἐπάθαινα κ' ἐγώ. Ἔβλεπα χρυσὸν τὸν ἑαυτόν μου, καὶ ἐνόμιζα τοὺς ἄλλους ἀπὸ χαλκόν. Ἐφανταζόμην ὅτι ἡ ἀξία μου εἶναι ἀνωτέρα, ὅτι ὁ προορισμός μου εἶναι νὰ γείνω σημαντικὸν ὑποκείμενον. Οἱ γονεῖς μου ἤθελαν νὰ μὲ κάμουν ἱερέα, κ' ἐγὼ

ἐσκεπτόμην πῶς θὰ φαίνωμαι ὅταν γείνω ἐπίσκοπος. Ἀλλὰ δὲν εἶχα κλίσιν διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον καὶ ἤθελα ἄλλα ἐπαγγέλματα· εἰς ὅλα δὲ εἶχα ἐντός μου τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ φθάσω εἰς τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπῆγα μὲ τὸν πατέρα μου εἰς μίαν μεγάλην τελετήν, ὅπου παρευρίσκοντο ὅλης τῆς ἐπαρχίας ὁ κλῆρος, ὁ στρατὸς καὶ ὁ δικαστικὸς κλάδος. Τότε πρώτην φορὰν ἐκατάλαβα τὴν ἀνοησίαν μου. Εἶδα ἕνα μόνον ἐπίσκοπον καὶ τριγύρω του ἕνα σωρὸν ἱερεῖς καὶ διακόνους. Εἶδα ὀλίγους δικαστὰς καὶ πολλοὺς γραφεῖς καὶ κλητῆρας. Εἶδα ἕνα στρατηγὸν καὶ ὀλίγους ἀξιωματικοὺς μὲ τὰς στολὰς καὶ μὲ τὰ πτερά των, καὶ στράτευμα ὁλόκληρον ἀπὸ ἁπλοῦς στρατιώτας. Εἶδα δεκαπέντε ἢ εἴκοσιν ἄρχοντας μὲ τὰ ὡραῖά των φορέματα, καὶ τριγύρω των χιλίους πτωχοὺς μὲ ἐνδύματα ταπεινὰ ὡσὰν τὰ ἰδικά μου. Ζοῦν ὅμως καὶ οἱ μικροὶ καθὼς τοὺς μεγάλους, καὶ μάλιστα ὡσὰν νὰ φαίνεται ὅτι αὐτοὶ διασκεδάζουν περισσότερον. Αἴ! Σῖμέ μου, μὴ θέλῃς νὰ πηδήσῃς ὑψηλότερα ἀπὸ ὅσον ἠμπορεῖς, διὰ νὰ μὴ πέσῃς καὶ σπάσῃς καὶ χέρια καὶ πόδια!

Ἡ κοινωνία ὁμοιάζει πυραμίδα μὲ πολλὰ πατώματα. Ὅσον ὑψηλότερον τὸ πάτωμα, τόσον ὀλιγώτερος ὁ τόπος καὶ μεγαλειτέρα ἡ στενοχωρία. Ὅσοι προσπαθοῦν ἀπὸ τὰ χαμηλὰ ν' ἀναβοῦν εἰς τὰ ὑψηλότερα, ἀγωνίζονται, κακοπαθαίνουν, καὶ ἂν κατορθώσουν ν' ἀναβοῦν, σπρώχνουν καὶ σπρώχνονται διὰ νὰ χωρέσουν καὶ νὰ μὴ κρημνισθοῦν. Κάτω ὑπάρχει

τύπος δι' ὅλους. Ἐκεῖ εὐρυχωρία καὶ εὑρίσκει καθεὶς τὴν θέσιν του.

Λοιπόν, Σῖμε, ἄφησε τὴν ματαιότητα κατὰ μέρος, παραίτησε τὴν φιλοδοξίαν, μεῖνε εἰς τὴν θέσιν σου, καὶ ἑτοίμασε τοὺς ὤμους σου νὰ σηκώσῃς τὰς πραγματείας σου, καθὼς τὰς ἐσήκονε καὶ ὁ πατέρας σου.

Ἤνοιξα τότε τὰ μάτια μου καὶ ἐπῆρα τὴν ἀπόφασίν μου. Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ εἰπῆτε ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο *σοφόν*, διότι διὰ νὰ σχηματίσω αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν καὶ νὰ τὴν ἐκτελέσω ἐχρειάζετο φρόνησις, θέλησις καὶ μετριοφροσύνη.

Ἐξέτασε καλὰ τὸν ἑαυτόν σου καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι ὅλα τὰ κακὰ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀσυλλογισίαν μας. Στοιχηματίζω ὅτι ἂν ἔμενα κοντά σου μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὸ πρωῒ ἕως τὸ βράδυ, θὰ ἠμποροῦσα κάθε στιγμὴν νὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι κρίνεις κακὰ καὶ τὰ πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι λέγεις ἀνοησίας, ὅτι αἱ πράξεις σου εἶναι στραβαί, μόνον καὶ μόνον διότι δὲν μετρᾷς τὰς συνεπείας τῶν ἔργων σου, τῶν λόγων σου καὶ τῶν σκέψεων σου.

Νὰ σοῦ τὸ ἀποδείξω :

Ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὸ πρωῒ ὅταν ροχαλίζῃς ἀκόμη καὶ ἀφοῦ κράξῃ ὁ πετεινός, ἢ στριφογυρίζῃς εἰς τὸ στρῶμά σου μίαν ὥραν ἕως ὅτου ἀποφασίσῃς νὰ σηκωθῇς. Ἂν ἤμην εἰς τὸ πλευρόν σου, θὰ σοῦ ἔλεγα : Σήκω ! Ὁ καιρὸς περνᾷ καὶ χάνεται. Πῶς θὰ σοῦ ἐφαίνετο ἂν κάθε χρόνον ἔμενες ἄρρωστος δέκα πέντε

ἡμέρας ; Δὲν θὰ ἐστενοχωρεῖσο ὅτι χάνεις δεκαπέντε ἡμερῶν ἐργασίαν ; Λογάριασε καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι μία ὥρα χαμένη κάθε πρωὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ δεκαπέντε ἡμέρας τὸν χρόνον. Ἂν πλαγιάζῃς καὶ κάθε βράδυ μίαν ὥραν ἐνωρίτερα ἀπὸ ὅσον χρειάζεται, χάνεις ἄλλας δεκαπέντε ἡμέρας, καὶ τότε εἶναι τὸ ἴδιον ὡσὰν νὰ εἶχες μείνει ἄρρωστος ἕνα μῆνα. Αἱ ἡμέραι εἶναι τὸ νόμισμα τῆς ζωῆς· μὲ τὰ λεπτὰ γίνονται αἱ δραχμαί, μὲ τὰς δραχμὰς γίνονται τὰ δεκάδραχμα, ἀλλ' ὅσος καιρὸς χάνεται ἀδίκως, ἐκεῖνος δὲν μετρᾶ. Ὁ καιρὸς ὅταν περάσῃ δὲν ἐπανέρχεται. Τὸ παρελθὸν εἶναι βάραθρον· καταπίνει καὶ ἐξαφανίζει τὰ πάντα. Προσοχὴ λοιπὸν μὴ σοῦ πέσῃ τίποτε εἰς αὐτὸ τὸ βάραθρον. Ἀλλοίμονον εἰς ὅποιον δὲν ἠξεύρει νὰ οἰκονομῇ τὸν καιρόν!

Ἂς εἶναι ! Ἐξύπνησες ἐπὶ τέλους, καὶ ἀρχίζεις τὴν ἐργασίαν σου. Σὲ βλέπω καὶ πηγαίνεις κ' ἔρχεσαι, σκαλίζεις ἐδῶ, γυρεύεις ἐκεῖ, δὲν εὑρίσκεις ὅ,τι σοῦ χρειάζεται καὶ στενοχωρεῖσαι. Τί ζητεῖς, κύριε ; Τὰ ἐργαλεῖά σου ; Πῶς δὲν τὰ ἐτακτοποίησες ἀπὸ χθές ; Ἐὰν τὰ εἶχες βάλει ὅπου ἔπρεπε, δὲν θὰ ἔχανες τόσον καιρὸν σήμερον. Δὲν γνωρίζεις τὸ ῥητόν : «Διὰ κάθε πρᾶγμα ἡ θέσις του, καὶ κάθε πρᾶγμα εἰς τὴν θέσιν του»; Ἰδού, φίλε μου, πῶς ἀποφεύγει κανεὶς καὶ τὸν κόπον καὶ τὴν στενοχωρίαν. Καὶ δὲν εἶναι καιρὸς χαμένος ὁ καιρὸς ὅσον ἐξοδεύεις διὰ τὴν τάξιν. Ἐξ ἐναντίας σοῦ φέρει κέρδος ἑκατὸν τοῖς ἑκατόν· διότι ἂν σοῦ χρειάζωνται πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας διὰ

νὰ τακτοποιήσῃς τὰ πράγματα, θὰ σοῦ χρειασθοῦν τοὐλάχιστον δέκα διὰ νὰ τὰ ζητῇς ἐδῶ κ' ἐκεῖ.

Καλὲ τί ἔπαθες; Πρὸ ὀλίγου ἦσο τόσον εὔθυμος, τώρα τὰ ἔχεις καταιβασμένα! Μήπως εἶδες ἀπὸ τὸ παράθυρον τίποτε καὶ σ' ἐμελαγχόλησεν; Ἐζήλευσες μήπως ὅσους εἶδες νὰ περνοῦν πεζοὶ ἢ μὲ τὴν ἅμαξαν; Μὴ σοῦ ἐπέρασε ἀπὸ τὸν νοῦν ὅτι αὐτοὶ δὲν κάμνουν ἄλλο παρὰ νὰ διασκεδάζουν; Πρὶν φθονήσῃς τὴν τύχην των δὲν ἐξετάζεις καλλίτερα νὰ τὴν μάθῃς; Ὁ καθεὶς ἠξεύρει τὸν ἰδικόν του τὸν πόνον καὶ δὲν φαντάζεται τὰς πικρίας τῶν ἄλλων. Ποῦ ἠξεύρεις ἂν τὸν καθένα ἀπὸ ὅσους βλέπεις δὲν τὸν τρώγει μεγάλη λύπη ἢ κρυφὴ ἀνησυχία; Αὐτὸς ἐδῶ ἀγωνίζεται ἴσως διὰ νὰ πλουτίσῃ, καὶ ὅμως κινδυνεύει νὰ χρεωκοπήσῃ· ὁ ἄλλος δὲν κατορθόνει νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν δοξομανίαν του· ἐκεῖνος ἐκεῖ βασανίζεται ἀπὸ μαύρους στοχασμοὺς καὶ δὲν ἔχει ὕπνον· ὁ ἄλλος παρέκει ὁ τόσον κορδωμένος, ἴσως αὔριον θὰ καταστραφῇ!

Ἡ πολλὴ λάμψις δὲν ὠφελεῖ πάντοτε· ἐξ ἐναντίας συχνὰ βλάπτει. Τὴν νύκτα ἡ κωλοφωτιὰ τρέχει περισσοτέρους κινδύνους ἀπὸ ὅσα ἔντομα δὲν λάμπουν. Ὁ πλούσιος δὲν εἶναι βαρύτερος ἀπὸ τὸν πτωχόν· ἂν ἔχῃ ἄλογα νὰ τὸν τραβοῦν, ἔχει ὅμως καὶ περισσοτέρας φροντίδας νὰ σύρῃ. Κοιμᾶσαι ἥσυχος, κερδίζεις τὸ ψωμί σου, ἔχεις ὅ,τι σοῦ χρειάζεται, καὶ ἀκόμη παραπονεῖσαι; Ζηλεύεις τὸν πλούσιον καὶ δὲν συλλογίζεσαι ὅτι ἐκεῖνος πολὺ συχνὰ δὲν ἔχει ὅσα χρειάζον-

ται δι᾽ ὅλας τὰς ἀνάγκας του. Πλούσιος εἶναι ὅποιο κερδίζει μίαν πεντάραν τὴν ἡμέραν περισσότερον ἀπ ὅσον τοῦ χρειάζεται διὰ νὰ ζήσῃ. Βλέπεις ἐκείνην τὴ γυναῖκα ἐκεῖ, μὲ τὸ παιδάκι της ; Αὐτὴ εἶναι πτωχή, ζητεῖ ἐλεημοσύνην. Ἐσὺ ὅμως εἶσαι πλούσιος ἂν ἠμπορῇς νὰ ἐργασθῇς ἓν τέταρτον τῆς ὥρας περισσότερον διὰ νὰ τῆς δώσῃς κομμάτι ψωμί.

Αὔριον εἶναι ἑορτή. Πῶς θὰ τὴν περάσῃς ; Μὴ λησμονῇς ὅτι ἄλλο ἡ ἀνάπαυσις καὶ ἄλλο ἡ ὀκνηρία. Ἡ ἀνάπαυσις εἶναι ἀναγκαία καὶ ὠφελεῖ. Ἡ ὀκνηρία δὲν ὠφελεῖ εἰς τίποτε καὶ γεννᾷ ἕνα σωρὸν κακά. Θέλεις νὰ ξεκουρασθῇς ; Ἄλλαξε δι᾽ ὀλίγην ὥραν ἐνασχόλησιν, κάμε γυμναστικήν, τρέξε, πήδησε. Ἂν κάθεσαι καὶ χάσκεις, δὲν ἀναπαύεσαι. Πίστευσέ με, τίποτε δὲν κουράζει τόσον ὅσον ἡ ἀργία. Τὸ δὲ χειρότερον εἶναι ὅτι ἅμα συνηθίσῃς νὰ μὴ βαρύνεσαι τὴν ἀργίαν, τότε ἀρχίζεις νὰ βαρύνεσαι τὴν ἐργασίαν. Τότε ὁ ὀκνηρός, ὁ ἄεργος, ἀρχίζει νὰ χαρτοπαίζῃ, νὰ τρωγοπίνῃ, νὰ ἀνακατόνεται εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων, νὰ μωρολογῇ καὶ νὰ κακολογῇ. Ἐπὶ τέλους ἔρχεται ἡ καταστροφή, καὶ τελειόνει κανεὶς εἰς τὴν φυλακὴν ἢ εἰς τὸ φρενοκομεῖον. Ἐκεῖ τελειόνουν οἱ ἀνόητοι, οἱ ἄνανδροι καὶ οἱ κακοί. Ἀνόητος καὶ τρελλὸς ὅποιος σκορπίζει ὅσα ἐκέρδισε μὲ τὸν ἱδρῶτα τοῦ προσώπου του. Ἄνανδρος ὅποιος δὲν ἔχει τὴν θέλησιν νὰ ἐργασθῇ καὶ περιμένει νὰ ζήσῃ ἀπὸ ὅ,τι κερδίσῃ εἰς τὰ χαρτιά. Τρελλός, ὅποιος χωρὶς νὰ πεινᾷ καὶ

χωρὶς νὰ διψᾷ καταστρέφει τὴν ὑγείαν του καὶ τὰ λογικά του μὲ τὸ φαγοπότι. Ἄνανδρος ὅποιος ἔχει οἰκογένειαν νὰ θρέψῃ καὶ πηγαίνει νὰ παίξῃ ὅ,τι ἔχει καὶ δὲν ἔχει. Τρελλὸς ὅποιος δὲν κυττάζει τὴν ἐργασίαν του, ἀλλ' ἀνακατόνεται εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων. Ἄνανδρος ὅποιος κρυφακούει νὰ μάθῃ τὰ μυστικὰ τοῦ γείτονός του, καὶ εὑρίσκει εὐχαρίστησιν νὰ τὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς ἄλλους. Ἂν θελήσῃ κανεὶς νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἐπακόλουθα τῆς ὀκνηρίας, θὰ πεισθῇ ὅτι ἀπ' ἐκεῖ πηγάζουν ὅλα τὰ πάθη, ὅλαι αἱ κακίαι, ὅλαι αἱ δυστυχίαι, καὶ ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ κακὰ ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τ' ἀποφύγῃ μὲ τὴν φρόνησιν, μὲ τὴν μετριοπάθειαν καὶ πρὸ πάντων μὲ τὴν φιλεργίαν.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ φρόνησις μόνη διὰ ν' ἀποφύγωμεν ὅλα αὐτὰ τὰ δεινά. Διὰ ν' ἀξίζῃ κανεὶς τὸ ὄνομα τοῦ *σοφοῦ*, πρέπει ν' ἀποκτήσῃ καὶ τὴν δύναμιν νὰ ὑποφέρῃ ὅσα δὲν ἠμπορεῖ νὰ προλάβῃ καὶ νὰ ἐμποδίσῃ.

Ἡ Δύναμις αὐτὴ εἶναι γίγας μὲ τρία χέρια : τὸ θάρρος, τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν ὑπομονήν. Μὲ τὸ πρῶτον δουλεύει, μὲ τὸ δεύτερον προσκολλᾶται εἰς ὅ,τι καταπιασθῇ, καὶ στηρίζεται εἰς τὸ τρίτον.

Θὰ μοῦ εἰπῆτε ἴσως ὅτι τὸ θάρρος χρειάζεται εἰς τὸν στρατιώτην, διότι ἡ ἀποστολή του εἶναι νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν πατρίδα, ν' ἀψηφήσῃ τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου, νὰ παραταχθῇ ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ. Ἀλλὰ μήπως ὁ καθεὶς μας

δὲν ἔχει μέσα του χιλίους ἐχθρούς; Πρῶτα πρῶτα ἔχομεν τὴν ὀκνηρίαν. Ὁ ἐχθρὸς αὐτὸς μᾶς φέρει ἐμπόδια εἰς ὅλας μας τὰς ἐπιχειρήσεις. Καὶ δὲν ἔρχεται μόνος· ἔχει βοηθοὺς καὶ συμμάχους τὴν ματαιότητα, τὸ πεῖσμα, τὴν ἀσυλλογισίαν. Καὶ ἂν ἐξετάσωμεν καλλίτερα, θὰ εὕρωμεν ὅτι εἶναι στρατὸς ὁλόκληρος τὰ ἐλαττώματα ὅσα ἔχομεν νὰ πολεμήσωμεν καὶ νὰ νικήσωμεν, ἂν θέλωμεν νὰ κάμωμεν τίποτε καλόν. Ἰδοὺ λοιπὸν διατὶ χρειάζεται τὸ θάρρος, ἡ τόλμη, ἡ γενναιότης!

Ἔπειτα ἔρχονται ἄλλαι δυσκολίαι, αἱ δυσκολίαι τοῦ ἔργου, καὶ ἐδῶ χρειάζεται ἡ ἐπιμονή. Εἶδα πολλοὺς ν' ἀρχίζουν, ὀλίγους ὅμως εἶδα νὰ φέρουν εἰς πέρας ἓν ἔργον καλὸν ἢ μίαν καλὴν πρᾶξιν. Ὅποιος ἀρχίζει πολλὰ καὶ δὲν τελειόνει τίποτε, εἶναι ὡσὰν τὸν σκύλον τοῦ κυνηγοῦ, ὁ ὁποῖος ἀφίνει ἓν ἴχνος, ἀκολουθεῖ ἄλλο, καὶ κουράζεται ἀδίκως χωρὶς νὰ βοηθῇ διόλου τὸν κυνηγόν. Εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν τὸ δυσκολώτερον εἶναι ἡ ἀρχή. Εἰς τὴν ἀρχὴν ὅλα εἶναι κόπος, χωρὶς ὄφελος ἀκόμη. Τότε σχίζεται κανεὶς εἰς τἀγκάθια, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι κατόπιν θὰ συνάξῃ τὸν καρπόν. Πρῶτα κανεὶς θὰ ὀργώσῃ καὶ θὰ σπείρῃ, καὶ ἔπειτα θὰ θερίσῃ. Πρὶν κάμῃ πτερὰ ἡ πεταλοῦδα, πρέπει ἡ κάμπια νὰ ὑφάνῃ τὸ κουκοῦλί της. Ἂν ἡ κλῶσσα παραιτήσῃ ταὐγά της, δὲν θὰ ἔβγουν τὰ πουλάκια.

Ἀλλὰ πρὶν ἀρχίσῃ κανεὶς ἓν ἔργον, πρέπει πρῶτον νὰ ἐξετάσῃ καλὰ ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ γείνῃ, καὶ ἀφοῦ

ισθῇ ὅτι γίνεται, τότε νὰ εἰπῇ μὲ ἀπόφασιν : Θὰ ὁ κάμω ! Καὶ θὰ τὸ κάμῃ ἂν ἔχῃ *ἐπιμονήν*, ἂν δὲν οῦ λείπῃ *θέλησις*. Ὅταν ἔχῃ κανεὶς τὴν θέλησιν, ανθάνει ὅσα δὲν ἠξεύρει, ἐφευρίσκει τὰ μέσα, νικᾷ ὰ ἐμπόδια καὶ κάμνει τὰ ἀδύνατα δυνατά. Διότι εἰς τὰς ἑκατὸν φορὰς τὰς ἐννενῆντα πέντε ὅταν ἀκούετε αὶ λέγουν *ἀδύνατον*, νὰ εἶσθε βέβαιοι ὅτι τὸ ἀδύνατον ἦτο ἡ θέλησις καὶ μόνη. Μάθετε λοιπὸν νὰ θέλετε, νὰ ἔχετε θέλησιν, ἀλλὰ νὰ θέλετε μέχρι τέλους! Ἡ θέλησις εἶνε ὁ δυνατώτερος μοχλός. Ἂν ἀφήσετε τὸν μοχλὸν μίαν στιγμήν, θὰ πέσῃ τὸ βάρος νὰ σᾶς πλακώσῃ. Λοιπόν, ἐπιμονή ! Μὲ τὴν ἐπιμονὴν νικῶνται ὅλαι αἱ δυσκολίαι, παρεκτὸς ἂν εἶναι ἀνώτεραι ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου.

Τότε χρειάζεται ἡ ὑπομονή. Ἂν μᾶς ἔλθῃ δυστυχία, καταδρομή, ἢ ἀσθένεια, ἢ λύπη ἀπ' ἐκεῖ ὅπου δὲν περιμένομεν, τί ἄλλο ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ κανεὶς παρὰ ὑπομονήν ; Ἐὰν κάμῃς ὅ,τι εἰμπορεῖς, ἀλλ' ἡ τύχη σὲ κατατρέχῃ, εἰς τί θὰ σὲ ὠφελήσῃ ἡ ἀγανάκτησις ; Ἐξ ἐναντίας, ἡ ὑπομονὴ ἠμπορεῖ νὰ σοῦ ἔβγῃ εἰς καλόν. Δὲν ἐνθυμεῖσαι τὸ παραμῦθι ; Τὸ καλάμι λυγᾷ, καὶ ἀφοῦ περάσῃ ἡ τρικυμία, ὀρθόνεται πάλιν· τὸ δένδρον ἠθέλησε νὰ ἀντισταθῇ καὶ τὸ ἐξερρίζωσεν ἡ τρικυμία. Ἂν δαγκάσῃς πέτραν, θὰ σπάσῃς τὰ δόντια σου. Ὅταν ὁ ἄνεμος δὲν φυσᾷ βοηθητικός, ὁ πλοίαρχος λοξοδρομεῖ, ἀλλ' ἂν δὲν φυσᾷ διόλου, τοῦ κακοῦ ἔχει ἀνοικτὰ τὰ πανιά του. Ὑπομονή ! Ὁ

ἄνεμος θὰ φυσήσῃ πάλιν. Ἀλλ' ἂν ἀργήσῃ πολὺ ν φυσήσῃ, ἂν τελειώσουν ἐν τῷ μεταξὺ τὰ ὀλίγα τρό φιμά μας, θ' ἀποθάνωμεν τότε ἀπὸ τὴν πεῖναν; Τ νὰ γείνῃ; Καὶ πάλιν ὑπομονή! Θ' ἀποθάνωμεν ἀφοῦ δὲν ἔχομεν τὴν δύναμιν νὰ προστάζωμεν τ στοιχεῖα.

Σᾶς ἔδειξα πῶς τὸ ἓν ἐλάττωμα γεννᾷ ἄλλα ἐλατ τώματα. Ἀλλὰ βλέπετε καὶ πῶς μία ἀρετὴ γενν ἄλλην ἀρετήν. Ἡ ὑπομονὴ εἶναι κόρη τῆς ἐπιμονῆς Κόρη δὲ τῆς ὑπομονῆς εἶναι ἡ *Ἐλπίς*. Ἀγαπητο μου φίλοι, ὅσον νέοι καὶ ἂν εἶσθε, ὅσον εὐτυχὴς κα ἂν ἐπέρασεν ἕως τώρα ἡ ζωή σας, εἰπῆτέ μου, δὲ ηὕρατε συχνὰ παρηγορίαν εἰς τὴν Ἐλπίδα; Ἀλλ ἐσκέφθητε ποτὲ τί εἶναι ἡ Ἐλπίς; Εἶναι ξύλον εἰ τὴν θάλασσαν τὸ ὁποῖον ὁ ναυαγὸς ἁρπάζει νὰ σωθῇ εἶναι φωνὴ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἔρημον, εἶναι ἐνθύμη-σις φίλου εἰς στιγμὴν ἀπελπισίας, εἶναι τὸ τελευ ταῖον μειδίαμα τοῦ τέκνου σου ὅταν ἀποθνήσκῃ Ἰδοὺ τί εἶναι ἡ Ἐλπίς, ὁ ἀχώριστος σύντροφος τοῦ ἀνθρώπου!

Ἀλλὰ πρὸ πάντων ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶναι ὑπο μονητικός. Ἀφοῦ εἶναι ἀτελὴς καὶ θνητός, πρέπει νὰ μάθῃ νὰ ὑποφέρῃ καὶ νὰ δέχεται μὲ καρτερίαν ὅ,τι τοῦ ἔχει γραπτὸν ἡ Μοῖρά του. Ἡ Θεία Πρόνοια μᾶς λέγει: «Κινήσου καὶ θὰ σὲ βοηθήσω», καὶ μᾶς ἐμ-πνέει θάρρος καὶ ἐπιμονήν. Ἀλλὰ συγχρόνως μᾶς λέ-γει: «Μάθε νὰ ὑποφέρῃς ὅ,τι δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἀπο-

ὑγγῆς». Καὶ διὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τοῦτο μᾶς δίδει πομονήν.

Σημειώσατε δὲ καὶ τοῦτο : ὅτι ἡ ὑπομονὴ μᾶς ὠφεεῖ πάντοτε καὶ ποτὲ δὲν μᾶς βλάπτει. Ὅταν ὑποέρωμεν μὲ ὑπομονὴν μίαν δυστυχίαν, τὴν μετριάζοεν, ἐνῷ ἡ ἀνυπομονησία τὴν αὐξάνει καὶ μᾶς τὴν άμνει πλέον ἐπαισθητήν. Ὑπομονὴ λοιπόν, ὅπου δὲν μποροῦμεν νὰ κάμωμεν τίποτε καλλίτερον.

Λοιπόν, φίλοι μου, ἂν εἴμεθα γνωστικοὶ εἰς τὰς κέψεις μας, εἰς τοὺς λόγους μας καὶ εἰς τὰ ἔργα μας, ν εἴμεθα μέτριοι εἰς τὰς ἐπιθυμίας μας, ἂν εἴμεθα γκρατεῖς καὶ οἰκονόμοι, θ' ἀποφύγωμεν πολλὰ δεινά. Ἂν ἔχωμεν θέλησιν δυνατήν, θάρρος εἰς τὰς ἐπιχειήσεις μας, ἐπιμονὴν εἰς τὴν ἐργασίαν μας, τότε, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, θὰ προκόψωμεν καὶ θὰ ἔχωιεν τοῦ κόσμου τὴν ὑπόληψιν. Ἂν ἔχωμεν ὑπομοήν, ὅταν ἔλθῃ κακοτυχία καὶ λύπη, θὰ μᾶς εἶναι λαφρότερον τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς, καὶ στήριγμα πάντοτε θὰ ἔχωμεν τὴν Ἐλπίδα.

Αὐτὰ ὅλα εἶναι ἀλήθειαι ἁπλούσταται, μοῦ ἐχρειάθη ὅμως πολὺς καιρὸς διὰ νὰ τὰ ἐννοήσω, — μοῦ ἐχρειάσθη νὰ σπουδάσω πολὺ τὸν ἑαυτόν μου καὶ τοὺς ἄλλους. Ἀπέκτησα μόνος μου τὴν πεῖραν, ἀλλὰ τὴν ἐπλήρωσα ἀκριβά, καὶ δὲν τὸ λυποῦμαι, διότι τὴν ἐπλήρωσα κατὰ τὴν ἀξίαν της. Ἀλλ' ἀφοῦ πληρόνεται ἀκριβὰ ἡ πεῖρα, δὲν εἶναι κρῖμα νὰ μὴν ὠφελῆται κανεὶς ἀπὸ τὴν πεῖραν τῶν ἄλλων, ὅταν μάλιστα τὴν

ἔχῃ χάρισμα; Ἰδού, φίλοι μου. Σᾶς χαρίζω τὴν ἰδική μου. Τὸ δῶρόν μου σᾶς ἀπαλλάττει ἀπὸ κόπον πολὺν ἀπὸ καιρὸν καὶ ἀπὸ χρήματα. Μὴ τὸ περιφρονεῖτε Δεχθῆτέ το, καὶ ἴσως ἀργότερα πεισθῆτε ὅτι κάπο σᾶς ὠφέλησε.

Ἡ παραβολὴ τοῦ κὺρ Σίμου.

Μίαν ἡμέραν ἕνας ἄνθρωπος ἔστεκεν εἰς τὸ δῶμα τῆ οἰκίας του καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος ἐκεῖ ἔβλεπε κάτω.

Καὶ εἶδεν ἕνα ἄλλον ἄνθρωπον ὄρθιον κάτω, ἐμπρὸ εἰς τὸ στόμιον ἑνὸς μεταλλείου.

Καὶ ἐνῷ ἔβλεπεν, ὁ ἄνεμος ἔπνεε δυνατὸς ὁλόγυρ του καὶ ἡ βοὴ τοῦ ἀνέμου τὸν ἐζάλιζε καὶ τὸν ἔτερπε

Καὶ εἶπε καθ' ἑαυτόν : Ἐγὼ ἐδῶ ἐπάνω εἶμα πολὺ μεγαλείτερος ἀπὸ αὐτὸν ἐκεῖ κάτω. Πόσον μι κρὸς μοῦ φαίνεται !

Καὶ τὸ ἔλεγε τοῦτο διότι ἐσκέπτετο καθὼς σκέπτον ται ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν μετροῦν τὸ ἀνάστημ των καὶ δὲν λογαριάζουν τὸ ὕψος τοῦ βάθρου ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον στέκουν.

Ἐνῷ δὲ ἔβλεπε μὲ καταφρόνησιν τὸν ἄνθρωπο ἐκεῖνον κάτω ἐκεῖ, ᾐσθάνθη ὅτι ἔπεσε κάτι ἐπάνω εἰ τὴν κεφαλήν του. Ἐγύρισε ἀμέσως τὸ βλέμμα το πρὸς τὰ ἄνω καὶ εἶδε κολλητὰ εἰς τὴν οἰκίαν το

ἕνα πύργον πολὺ ὑψηλότερον· καὶ ἐπάνω εἰς τὸν πύργον εἶδεν ἕνα ἄνθρωπον.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἶδε κάτω εἰς τὸ δῶμα τὸν γείτονά του καὶ τὸν κατεφρόνησε, διότι ἦτο τόσον χαμηλότερά του καὶ τοῦ ἔπτυσε τὴν κεφαλήν.

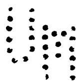
Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ δῶμα ἐθύμωσε καὶ ἠγανάκτησε, διότι δὲν τοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ φθάσῃ ἕως ἐκεῖ ἐπάνω, εἰς τὸν πύργον, καὶ ἐφοβέρισεν ἀπὸ κάτω τὸν ἄνθρωπον τοῦ πύργου. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐκεῖ ὑψηλὰ δὲν ἐφοβεῖτο τοὺς φοβερισμοὺς τοῦ γείτονός του καὶ ἐγέλασε καὶ τὸν ἐπερίπαιζε.

Ἀλλ' ἐνῷ τὸν ἐπερίπαιζεν ᾐσθάνθη καὶ αὐτὸς κἄτι νὰ πέσῃ εἰς τὴν κεφαλήν του. Ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ἄνω καὶ εἶδεν ὑψηλὰ πολὺ ἓν ἀερόστατον, καὶ μέσα εἰς τὸ κάνιστρον τοῦ ἀεροστάτου εἶδεν ἕνα ἄνθρωπον.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅταν εἶδε κάτωθέν του τὸν ἄνθρωπον τοῦ πύργου, τὸν κατεφρόνησεν ἀπὸ τὸ ὕψος του καὶ διὰ νὰ δείξῃ τὴν καταφρόνησίν του ἐκένωσεν ἐπάνω ἀπὸ τὸν πύργον ἕνα σάκκον ἄμμου, καὶ ὀλίγη ἀπὸ τὴν ἄμμον ἔπεσεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ πύργου.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ πύργου ἠγανάκτησε καὶ εἶπε: Διατὶ νὰ μὴν ἠμπορῶ νὰ ἀναβῶ ἕως εἰς τὸ ἀερόστατόν του. Καὶ ἐφοβέρισε μὲ πολὺν θυμὸν τὸν ἄνθρωπον τοῦ ἀεροστάτου, ἀλλ' ἐκεῖνος ἦτο τόσον ὑψηλά, ὥστε οὔτε τὸν εἶδε, οὔτε τὸν ἤκουσε.

Ἐν τούτοις ὁ ἄνθρωπος κάτω, κοντὰ εἰς τὸ στόμιον

τοῦ μεταλλείου, ἐσήκωσε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἄνω καὶ εἶδε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ δῶμά του καὶ τὸν ἄνθρωπον τοῦ πύργου καὶ τὸν ἄνθρωπον τοῦ ἀεροστάτου.

Καὶ εἶπε : Τί ὡραῖα νὰ εἶναι κανεὶς τόσον ὑψηλά! Πόσον μακρὰν θὰ βλέπῃ, καὶ πῶς θ' ἀναπνέῃ ἐλεύθερα ! Ἂν ἤμην τοὐλάχιστον ἐπάνω εἰς τὸ δῶμα, θὰ εἶχα ἀέρα καὶ δὲν θὰ ἔσκανα ἀπὸ τὴν ζέστην.

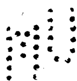
Ἐνῷ ἔλεγεν αὐτά, ἤκουσε μίαν φωνὴν νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ στόμιον τοῦ μεταλλείου. Ἦτο ἡ φωνὴ ἑνὸς ἐργάτου, καὶ ἔλεγε :

Τί δυστυχία νὰ περνᾷ κανεὶς τὴν ζωήν του εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, νὰ ἱδρωκοπᾷ μέσα εἰς τὴν ὑγρασίαν, ν' ἀναπνέῃ ἀέρα βρωμισμένον, καὶ νὰ ἐργάζεται αἰωνίως μὲ τὸ φῶς ἑνὸς μικροῦ λύχνου, ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐκεῖ ἐπάνω πατοῦν τὴν πρασινάδα τῆς γῆς καὶ χαίρονται τὸ φῶς τοῦ ἡλίου !

Καὶ ὁ ἄνθρωπος κάτω ἐκεῖ τὸν ἤκουσε καὶ τὸν ἐλυπήθη καὶ εἶπεν: Αὐτὸς ὁ δυστυχὴς εἶναι πλέον ἀξιολύπητος ἀπὸ ἐμέ.

Καὶ ἐνῷ ἐγίνοντο αὐτὰ εἶχαν σωρευθῆ τὰ νέφη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐξέσπασεν ἔξαφνα ἡ καταιγίς, καὶ ἠκούετο φοβερὰ ἡ βροντὴ τοῦ κεραυνοῦ καὶ ἡ ἀστραπὴ ἐφώτιζε τὰ σύννεφα.

Καὶ τὸ ἀερόστατον ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο εἰς τὸν ἀέρα καὶ ὁ ἄνθρωπος μέσα εἰς τὸ κάνιστρον οὔτε ἄμμον ἐσκόρπιζε τώρα, οὔτε ἐπερίπαιζε κανένα, ἀλλὰ ἤθελε νὰ μὴ εὑρίσκεται τόσον ὑψηλὰ καὶ ἐζήλευεν ὅσους ἦσαν χαμηλότερα.

Καὶ ἐκεῖ ἔξαφνα ὁ κεραυνὸς κτυπᾷ τὸ ἀερόστατον, ὶ τὸ ἀερόστατον ἀνάπτει καὶ καίεται, καὶ ὁ ἄνθρω-ς μὲ τὸ κάνιστρον κρημνίζεται κάτω εἰς τὴν γῆν ὶ γίνεται κομμάτια.

Καὶ ἄλλος κεραυνὸς ἔπεσε μετ' ὀλίγον ἐπάνω εἰς ν πύργον καὶ ἐκτύπησε τὸν ἄνθρωπον τοῦ πύργου ὶ τὸν ἐσκότωσε.

Καὶ ἀπὸ τὸν κλονισμὸν τοῦ κεραυνοῦ ἐξεκόλλησε α πέτρα ἀπὸ τὸν πύργον καὶ ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὸ μα καὶ ἐκτύπησε τὸν ἄνθρωπον ἐπάνω εἰς τὸ δῶμα ὶ τοῦ ἔσπασε τὸν ὦμον.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος κάτω εἰς τὸν δρόμον ἐμουσκεύθη ὸ τὴν βροχήν, ἀλλὰ τίποτε ἄλλο δὲν ἔπαθε.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος μέσα εἰς τὸ μεταλλεῖον οὔτε κἂν ῃσθάνθη ὅτι εἶχε γείνει ἐπάνω τόσον κακόν. Καὶ αν ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ παύσῃ τὴν ἐργασίαν του καὶ ν' απαυθῇ, ἤρχισε νὰ τραγουδῇ.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ μουσκευμένος τὸν ἤκουσε καὶ ιυψεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ μεταλλείου καὶ τοῦ διη-θη ὅσα συνέβησαν.

Καὶ ἀφοῦ τοῦ τὰ εἶπεν ὅλα ἐπρόσθεσε· Μὴ τὸ ἔχεις ράπονον ὅτι εὑρίσκεσαι κάτω ἐκεῖ: διότι ἐκεῖνος ὁποῖος ἦτο ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλους εὑρέθη πλησιέστερα τὸν κεραυνὸν καὶ κατεστράφη ὁ πρῶτος καὶ φρικτό-ρα ἀπὸ ὅλους. Καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐπάνω εἰς τὸν πύρ-ν ὁ κεραυνὸς τὸν ἐσκότωσε καὶ ἐκεῖνον.

Ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐπάνω εἰς τὸ δῶμα τὴν ἐγλύτωσεν ηνά, κ' ἐγὼ κάτι ἔπαθα ἐπὶ τέλους. Ἀλλὰ σὺ

ἐκεῖ κάτω οὔτε ἐκατάλαβες τί κακὸν ἔγεινεν ἔξω ἐδ
καὶ κάθεσαι τώρα καὶ τραγουδεῖς. Θ' ἀρχίσω κ' ἐγ
νὰ τραγουδῶ ἀντὶ νὰ παραπονοῦμαι, ἀφοῦ δὲν ἔπα
ἄλλο παρὰ νὰ βραχῶ, καὶ ἠμπορῶ τόσον εὔκολα
στεγνωθῶ εἰς τὸν ἥλιον.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος κάτω εἰς τὸ μεταλλεῖον ἐκαλλ
συλλογίσθη τότε καὶ εἶπε· Καλλίτερα νὰ εἶμαι μ
κρός! Τὰ μεγαλεῖα τοῦ κόσμου ἀγοράζονται τόσον τ
πῆχυν, καὶ ἡ πληρωμὴ γίνεται μὲ φροντίδας, μὲ κι
δύνους, καὶ κἄποτε μὲ θρήνους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΣΙΣ ΑΥΤΗΣ διὰ τοῦ ἀπὸ 30 Μαρτίου 1841 νόμου.
ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κατατεθειμένον δρ. 20,000,000.
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ τακτικὸν καὶ ἔκτακτον » 18,500,000.
ΜΕΤΟΧΑΙ 20,000 πρὸς δραχμὰς 1000 ἑκάστη.
ΕΔΡΑ αἱ Ἀθῆναι.
ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ αὐτῆς, Διοικητὴς (ἀναπληρούμενος ὑπὸ δύο Ὑποδιοικητῶν) προεδρεύων δωδεκαμελοῦς Συμβουλίου, ὅπερ συνεδριάζει ἐπὶ παρουσίᾳ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου.
ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΣΤ. ΣΤΡΕΙΤ.
ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΑΙ *Ἰω. Α. Βαλαωρίτης* καὶ *Ἰω. Εὐταξίας.*

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ. Προνόμιον ἐκδόσεως τραπεζικῶν γραμματίων.—Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων.—Δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ.—Χορηγήσεις ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων.—Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ τίτλων.—Πιστώσεις δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ, ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ ἐνεχύρῳ. — Καταθέσεις ἄτοκοι. — Καταθέσεις ἔντοκοι ὑπὸ προθεσμίαν κατὰ κλίμακα τόκων. — Ἔκδοσις δανείων δι' ὁμολογιῶν.—Παρακαταθῆκαι. — Ἀγορὰ καὶ πώλησις συναλλαγμάτων Ἐξωτερικῶν. — Συμμετοχὴ εἰς ἐγχωρίους Ἑταιρείας. — Χορηγήσεις εἰς γεωργοὺς καὶ κτηματίας.—Δάνεια εἰς Δήμους, εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἄλλα νομικὰ πρόσωπα.—Ὑπηρεσία δημοσίων καὶ ἄλλων δανείων.—Κίνησις κεφαλαίων δι' ἐπιταγῶν ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ.—Ταμεῖον τίτλων πρὸς φύλαξιν.—Ταμιευτήριον (caisse d'épargne).
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ εἰς Ἀγρίνιον, Αἴγιον, Ἄμφισσαν, Ἄρταν, Ἀταλάντην, Βόλον, Γύθειον, Δημητσάναν, Θήβας, Θήραν, Καλάβρυτα, Καλάμας, Καρδίτσαν, Κόρινθον, Κυπαρισσίαν, Λαμίαν, Λάρισαν, Λεβαδείαν, Λευκάδα, Μεγαλόπολιν, Μεσολόγγιον, Ναύπακτον, Ναύπλιον, Πάτρας, Πειραιᾶ, Πόρον, Πύλον, Πύργον, Σκόπελον, Σπάρτην, Σῦρον, Τρίκκαλα, Τρίπολιν, Χαλκίδα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΗΝΙΑΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 1900.

1. **Ὁ Οὐρανός**, ὑπὸ τοῦ καθ. *Δ. Αἰγινήτου* (ἔκδοσις Γ').
2. **Ἡ Ἐκκλησία μας**, ὑπὸ *Δ. Μπαλάνου*, Π. Θ. (ἐκδ. Β').
3. **Ἡ Γῆ τοῦ πυρός**, ὑπὸ *Δ. Βικέλα* (ἐκδ. Β').
4. **Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ σῶμα του**, ὑπὸ *Μιχαὴλ Κωνσταντινίδου* (ἐκδ. Β').
5. **Τὰ ὠφελιμώτερα πτηνὰ τῆς Ἑλλάδος**, ὑπὸ τοῦ καθ. *Ν. Χ. Ἀποστολίδου*.
6. **Ὁ Στρατιώτης**, ἐκ τῶν τοῦ de Amicis ὑπὸ *Χ. Ἀννίνου*.
7. **Ὁ Ὑλικὸς κόσμος**, ὑπὸ τοῦ *καθ. Α. Δαμβέργη*.
8. **Τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτου**, ὑπὸ *Ε. Λυκούδη*.
9. **Ὁ Μικρὸς Πλούταρχος**, *Α. Μελᾶ*. Μέρος Α'.
10. **Ἡ Εὐρώπη** *κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα*, ὑπὸ τοῦ καθ. *Π. Καρολίδου*.
11. **Ὁ Κὺρ Σῖμος**, κατὰ τὸ Γαλλικόν, ὑπὸ τῆς Κας *Α. Ο.*
12. **Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν**, ὑπὸ *Χ. Τσούντα*.

ΛΕΠΤΑ 30

ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1901

ἡ τιμὴ τῶν βιβλίων τοῦ Συλλόγου ὡρίσθη εἰς λεπτὰ 40 διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ 40 ἑκατοστὰ τοῦ χρ. φράγκου διὰ τὸ Ἐξωτερικόν.

Ἡ δὲ ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὰ 12 βιβλία ὡρίσθη εἰς δραχμὰς 4 διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ 4 χρ. φράγκα διὰ τὸ Ἐξωτερικόν.

Παρακαλοῦνται οἱ ἁπανταχοῦ συνδρομηταὶ ὅπως φροντίσωσι περὶ ἐγκαίρου ἀνανεώσεως τῆς συνδρομῆς των διὰ τὸ 1901.

Τὸ 1ον βιβλίον τοῦ 1901 θὰ ἀποσταλῇ μόνον μετὰ τὴν λῆψιν τῆς συνδρομῆς.

Γραφεῖα Συλλόγου 4 ὁδὸς Πινακωτῶν.